

**Etelä-Savon
hyvinvointialue**

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025–2027

ALUEHALLITUS 2.12.2024 § 270

ALUEVALTUUSTO 11.12.2024 § XX

Sisällysluettelo

1	Hyvinvointialuejohtajan katsaus	1
2	Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman perustelut.....	3
2.1	Etelä-Savon hyvinvointialue.....	4
2.2	Hyvinvointialueen toimielimet	5
2.3	Etelä-Savon hyvinvointialueen organisaatio.....	6
2.4	Yleinen taloudellinen tilanne	6
2.5	Taloussuunnittelukauden rahoitusnäkyminen ja talouden tasapainottaminen	9
3	Talousarvion rakenne ja sitovuus	14
3.1	Talousarvion sitovuus	14
3.2	Tilivelvolliset.....	15
3.3	Raportointi.....	15
3.4	Hinnoittelu-, laskutus- ja korvausperusteet.....	15
4	Strategia.....	16
4.1	Asetetut laadulliset tavoitteet	17
4.2	Strateginen kehitysohjelma.....	19
4.3	Valtakunnalliset strategiset tavoitteet	21
5	Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	23
5.1	Riskienhallintasuunnitelma	24
5.2	Turvallisuuden, varautumisen ja jatkuvuuden kehittäminen	24
5.3	Tietoturva ja tietosuojat (kyberturvallisuus)	25
5.4	Omaisuus- ja rahoitusriskit	25
5.5	Hyvinvointialueen riskianalyysi	26
6	Henkilöstö	28
6.1	Toiminnalliset tavoitteet	28
6.2	Hyvinvointialueen henkilöstö toimialoittain	29
6.3	Henkilöstön kehittäminen ja henkilöstöetuudet	29
6.4	Henkilöstösuunnitelma 2025.....	29
6.5	Henkilöstövaikutusten arviointi ja yhteistoimintamenettely	30
7	Käyttötalousosa	31
7.1	Sosiaalipalvelut.....	31
7.2	Ikäntyneiden palvelut	39

7.3	Terveyspalvelut.....	50
7.4	Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	63
7.5	Konsernipalvelut	75
8	Tuloslaskelmaosa	87
9	Investointiosa	90
10	Rahoitusosa ja lainanottovaltuus	94
11	Hyvinvointialuekonserni ja omistajaohjaus	96
11.1	Hyvinvointialuekonsernin rakenne ja ohjaus	96
11.2	Tytäryhtiölle asetettavat tavoitteet	98

LIITTEET

- Liite 1 Talouden tasapainottamisohjelma - kokoava yhteenveto Eloisan sopeutustoimenpiteistä 2024–2026 (aluevaltuusto 7.10.2024 § 70)
- Liite 2 Talousarvion yhteydessä hyväksyttäväksi esitettävät sopeutustoimenpiteet
- Liite 3 Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle
- Liite 4 Valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle 2023–2026
- Liite 5 Investointisuunnitelma hankkeittain

1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Talousarviovuonna 2024 Etelä-Savon hyvinvointialue menestyi monella mittarilla erinomaisesti. Palveluihin pääsy pysyi maan parhaana. T-median Luottamus&Maine -mittauksessa Eloisa nousi maineeltaan parhaaksi hyvinvointialueeksi, mikä tapahtui samaan aikaan, kun muiden hyvinvointialueiden maine heikentyi. Henkilöstötyytyväisyys oli valtaosan vuodesta todella kovalla tasolla.

Kiitos näistä monista menestyksestämme kuuluu Eloisan koko henkilöstölle, joka on joutunut koville monien muutosten ja alkuvuosien neljän yhteistoimintaneuvottelujen seurauksena. Jatkossa henkilöstön merkitys kasvaa entisestään palveluja tarvitsevien määrän kasvaessa. Samaan aikaan entistä suurempi taloudellinen niukkuus näyttää rajoittavan hyvinvointialueen toimintaa. Eläköityvien määrä säilyy tulevana vuosina suurena ja tilalle tarvitaan uusia eloisalaisia – kilpailu osaavasta työvoimasta säilyy kovana alueiden välillä ja myös yksityisten toimijoiden kanssa.

Eloisan taloutta on hyvinvointialueen alusta lähtien määrittänyt valtiovallan niukkeneva rahoitus suhteessa palvelutarpeeseen, mikä on johtanut vuosien 2023 ja 2024 alijäämäisiin tuloksiin. Tavoite talouden kääntämiseksi aloitusvuosien alijäämistä plusmerkkiseksi onkin antanut suuntaviivat vuoden 2025 talousarvion valmistelulle. Aluevaltuusto asetti kesäkuussa kaikkiaan 39 miljoonan euron säästötavoitteet vuosille 2025 ja 2026, minkä jälkeen hyvinvointialueen talouden sopeutusohjelman valmistelu alkoi. Käytännön toimet tuloksen saavuttamiseksi alkoivat elokuussa 2024, kun hyvinvointialueen neljännet yhteistoimintaneuvottelut lähtivät liikkeelle.

Samaan aikaan maan hallitus oli valmistellut ja vienyt eduskunnan päätettäväksi lakimuutoksia, joista seuraa mittavia muutoksia muun muassa sairaalaverkkoon, hoitajamitoitukseen ja perusterveydenhuollon hoitotakuuseen. Nämä toimet – joita ei tuskin olisi toteutettu tällaisina ilman valtiovallan vaatimuksia – on ministeriöiden ohjauksesta otettu tässä talousarviossa huomioon, koska niitä koskeva valtion rahoitus on poistumassa osittain jo heti vuoden alusta.

Nyt tehty talousarvio on hyvin tavoitteellinen ja sen saavuttamiseen sisältyy merkittäviä riskejä. Säästötavoitteiden toteutuminen edellyttää kaikkien sopeustoimien onnistumista ja sitä myötä tiukkaa talouskuria. Jokaisen Eloisan yksikön ja jokaisen työntekijän panosta tarvitaan säästöjen onnistumiseen.

Sopeutusohjelman johdosta suuria muutoksia toteutuu hyvin tasaisesti eri puolilla hyvinvointialuetta. Muutokset tehdään porrastetusti.

Muutosten suunnittelu on ollut poikkeuksellisen vaativaa Eloisan virkamiehille. On jouduttu esittelemään monia toimia, joita ei toteutettaisi, jos rahoitusta olisi riittävästi. Iso osa henkilöstöä päätyy vaikeaan tilanteeseen säästöjen takia ja samaan aikaan kilpailemme osaavasta työvoimasta. Asiakkaille mittavat säästötoimet tarkoittavat, että Eloisa ei enää juuri pysty parantamaan palveluja ja osittain niitä joudutaan jopa heikentämään.

Eloisan saama rahoitus ei riitä kattamaan vuoden 2024 tasoisia palveluja. Rahoitusjärjestelmä on ollut Etelä-Savon kannalta epätasapainossa koko hyvinvointialueen olemassaolon ajan. Kuntarahoitteisen soten todelliset kustannukset eivät siirtyneet Eloisan rahoituspohjaan täysimääräisesti ja tulevien vuosien jälkikäteistarkastuksien taso tulee nykytietojen valossa olemaan odotettua matalampi.

Rahoittajan, valtion, näkymät talouteen eivät lupaa helpotusta hyvinvointialueiden talouteen lähivuosina. Valtiovarainministeriön arvion mukaan julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 3,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2024. Alijäämä alkaa kuitenkin vähitellen supistua talouden elpymisen sekä hallituksen toimien myötävaikutuksella. Vuonna 2025 alijäämä on 3,2 prosenttia ja vuonna 2028 2,1 prosenttia. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta nopeasti ennustejakson alussa. Tänä vuonna velkasuhde nousee yli 80 prosentin suhteessa BKT:hen, josta se kasvaa vähitellen 86 prosenttiin vuonna 2028. Kestävyyssvajeen arvioidaan olevan kaksi prosenttia suhteessa BKT:hen.

Etelä-Savon kannalta kipeästi kaivattua hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmän uudistusta ei ole näköpiirissä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen säilyttämisen kannalta Eloisan on tärkeintä pystyä tekemään sopeuttavia ratkaisuja itse. Ministeriöiden ohjaama palvelurakenne ottaa huomioon Etelä-Savon tilannetta heikommin kuin mihin esimerkiksi tämä talousarvio tähtää.

Santeri Seppälä

hyvinvointialuejohtaja

2 Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman perustelut

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Etelä-Savon hyvinvointialueen suunnitelmakausi on kolme vuotta. Talousarviovuosi on talousarvion ensimmäinen vuosi. Talousarvion valmistelusta vastaa aluehallitus.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräjassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Taloussuunnitelma on aluevaltuuston keskeinen talouden ohjauksen väline, sillä valtuuston toimivalta talouden ohjauksessa määrittyy nimenomaisesti taloussuunnitelman vahvistamisen kautta. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat hyvinvointialueen strategiaa ja edellytykset hyvinvointialueen tehtävien hoitamiseen turvataan. Hyvinvointialueita koskevan lain mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja lisäksi siinä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan hyvinvointialueen arviointimenettelystä säädetään hyvinvointialuelain 122 §:ssä.

Aluehallitus hyväksyi 24.6.2024 § 153 vuoden 2025 talousarvioraamin ja valtuutti talouspalvelut antamaan toimialoille talousarvion valmisteluohjeen. Hyväksytyssä talousarvioraamissa on huomioitu aluevaltuuston 17.6.2024 § 29 päätöksen mukainen lisäsopeutustavoite, jonka mukaisia sopeutustoimenpiteitä aluevaltuusto käsitteli 7.10.2024 § 70. Talouden tasapainottamista ja taloussuunnittelukauden rahoitusnäkymää kuvataan tarkemmin jäljempänä kappaleessa 2.5.

2.1 Etelä-Savon hyvinvointialue

Etelä-Savon hyvinvointialue aloitti palvelutuotannon 1.1.2023 ja vastaa n. 130 000 eteläsavolaisen asukkaan sosiaali- ja terveyspalveluista sekä palo- ja pelastustoimesta. Hyvinvointialueen kokonaispinta-ala on 17 000 km², josta 4 400 km² on vettä. Pinta-alaltaan Etelä-Savon on suuri, mutta harvaan asuttu. Vesistöjen runsas määrä on alueen erityispiirre ja haaste palvelutuotannossa. Sisä-Suomen kaikki saaristokunnat: Enonkoski, Puumala ja Sulkava sijaitsevat Etelä-Savossa. Saaristo-osakunnista kolme on Etelä-Savossa: Hirvensalmi, Savonlinna ja Mikkeli. Metsän osuus maa-alasta on 87 prosenttia.

Etelä-Savon hyvinvointialueen väestö on Suomen ikääntyneintä ja nuorten ikäluokat ovat pienet. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on maan korkein. Työikäisten osuuden ollessa keskimääräistä pienempi huoltosuhde on korkea (84,7 ja koko maa 61,9 vuonna 2023) ja heikkenee Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan myös tulevana vuosina. Viime vuosien kehitykseen perustuva väestöennuste näyttää koko hyvinvointialueelle alenevaa väestökehitystä. Muuttoliike on ollut tappiollinen 1980-luvulta lähtien, kuten myös koko 2000-luvun erityisesti nuorten osalta. Maahanmuutto on väestökehityksen positiivisin indikaattori, mutta maahanmuuttajien määrät ovat yhä pieniä. Vuodesta 2021 alkaen kokonaisnettomuutto on kuitenkin ollut positiivinen ja positiivinen kehitys on jatkunut. Väestömäärän ennustetaan laskevan vuoteen 2040 mennessä n. 107 000 henkilöön.

Tilastoitu väkiluku ei kuitenkaan näytä alueella sijaitsevan väestön kokonaiskuvaa, sillä Etelä-Savo on kausittain hyvin voimakkaasti kasvava hyvinvointialue: monipaikkaisesti asuvat ja esimerkiksi kesämökeillään aikaa viettävät ja työskentelevät ihmiset eivät näy väestötilastoissa. Kesämökkejä on yhteensä noin 47 000. Hyvinvointialueista eniten kesäasukkaita suhteessa asuntoväestöön on Etelä-Savossa, jossa kesäasukkaiden osuus hyvinvointialueen asuntoväestöstä oli 42 prosenttia vuonna 2019. Kaikista maakunnista kesämökkejä on eniten Etelä-Savossa, 100 asukasta kohti 35,3 mökkiä, kun koko maan vastaava luku on 9,0.

Etelä-Savon kunnista eniten kesäasukkaita on Puumalassa ja Hirvensalmella, joissa kesäasukkaita on yli kaksinkertainen määrä asuntoväestöön nähden. Alueen väkimäärän vaihtelu on vuoden aikana suurta, sillä Etelä-Savossa on heinäkuun ajan yli 82 000 asukasta enemmän kuin mitä virallinen väestötilasto osoittaa. Erityisesti koronapandemian myötä kesämökeillä on oleskeltu ja työskennelty aiempaa enemmän ja pandemia on pidentänyt vapaa-ajan asumisen kautta sekä lisännyt monipaikkaista asumista. Monipaikkainen työnteko ja kausiväestö tuovat alueelle elinvoimaa, mutta edellyttävät toimivia palveluja myös hyvinvointialueelta ja kuormittavat erityisesti päivystyksen, ensihoidon ja pelastustoimen palveluita. Jyväskylän yliopistossa julkaistun tutkimuksen mukaan kaksoiskuntalaisuuden toteutuminen hyödyttäisi alueista eniten juuri Etelä-Savoa (Niinimäki Kimmo 2021. Kesämökkeilijöiden vaikutukset kaksoiskuntalaisina ja muuten maakuntien talouksiin ja Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:12).

Etelä-Savon hyvinvointialue on osa Itä-Suomen yhteistyöaluetta, johon kuuluvat Keski-Suomen hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue (yliopistollinen keskussairaala) ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialue. Samaan yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden tulee laatia keskinäinen yhteistyösopimus valtuustokausittain. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden työnjako, yhteistyö ja yhteensovittaminen siltä osin kuin se on tarpeellista hyvinvointialueiden lakisäätteisten tehtävien toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi. Aluevaltuusto hyväksyi Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen 7.10.2024 § 68.

2.2 Hyvinvointialueen toimielimet

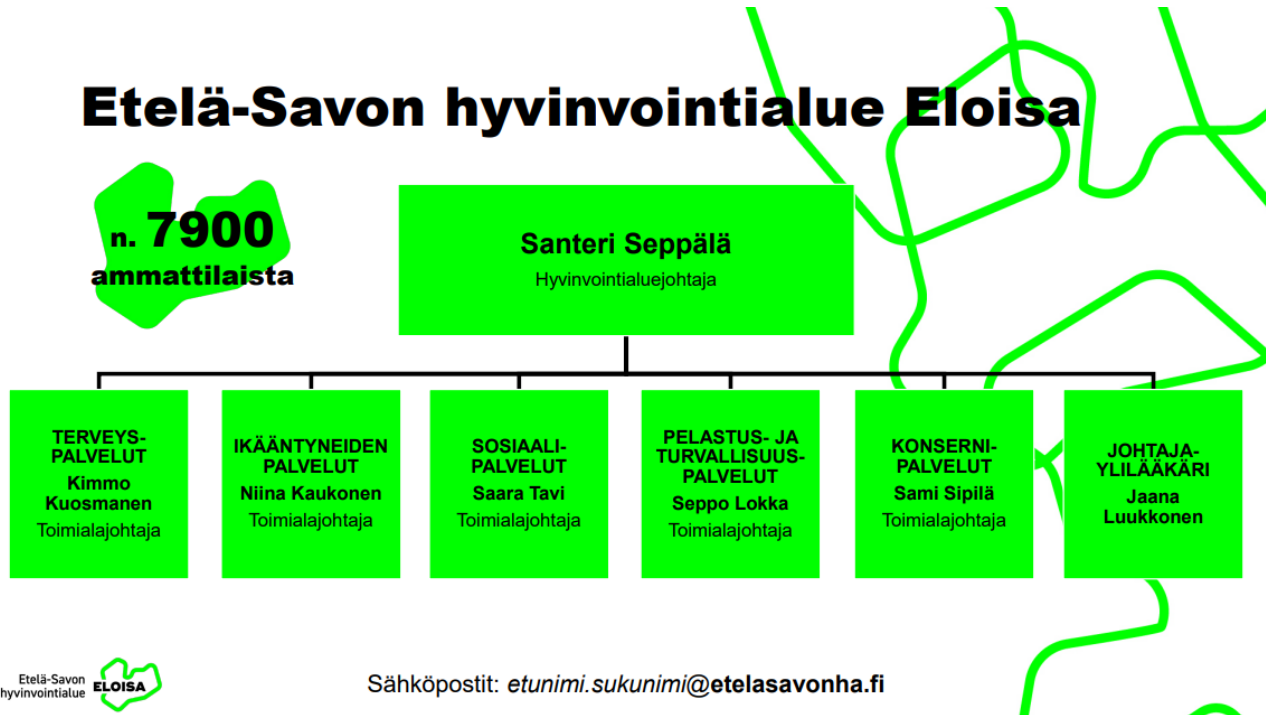
Hyvinvointialueen toimielimet ja vaikuttamis- ja yhteistyötoimielimet ovat vuonna 2024 olleet:

- Aluevaltuusto
- Aluehallitus
- Yksilöasioiden jaosto
 - ei toimintaa vuonna 2024
- Tarkastuslautakunta
- Palvelu- ja tulevaisuuslautakunta
 - Aluevaltuusto päätti 7.10.2024 § 70 poistaa lautakunnalta määrärahan vuodelle 2025. Lautakunnan lakkauttaminen edellyttää lisäksi hallintosääntökäsittelyä.
- Turvallisuuslautakunta
 - Aluevaltuusto päätti 7.10.2024 § 70 poistaa lautakunnalta määrärahan vuodelle 2025. Lautakunnan lakkauttaminen edellyttää lisäksi hallintosääntökäsittelyä.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta
 - Aluevaltuusto päätti 7.10.2024 § 70 poistaa lautakunnalta määrärahan vuodelle 2025. Lautakunnan lakkauttaminen edellyttää lisäksi hallintosääntökäsittelyä.
- Aluevaalilautakunta
- Nuorisovaltuusto
- Vanhusneuvosto
- Vammaisneuvosto
- Valmiusfoorumi ja valmiusjohtoryhmä
- Koulutus ja osaaminen yhteistyöfoorumi
 - ei kokoontunut vuonna 2024, foorumin lakkauttaminen edellyttää hallintosääntökäsittelyä
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuottajien ja järjestöyhteistyön foorumi
 - ei kokoontunut vuonna 2024, foorumin lakkauttaminen edellyttää hallintosääntökäsittelyä

Vuoden 2025 talousarviossa on varattu määrärahat yhdelle lautakunnalle, jolle siirretään tehtäviä lakkautettavilta lautakunnilta.

2.3 Etelä-Savon hyvinvointialueen organisaatio

Voimassa olevan hallintosäännön 23 §:n mukaan Etelä-Savon hyvinvointialueen toiminta jakautuu palvelujen tuottaviin toimialoihin tai vastaaviin kokonaisuuksiin: terveystalot, sosiaalipalvelut, ikääntyneiden palvelut, pelastus- ja turvallisuuspalvelut sekä konsernipalvelut.

Kuva 1 Etelä-Savon hyvinvointialueen palveluorganisaatio.

2.4 Yleinen taloudellinen tilanne

Hyvinvointialueiden talous on osa julkisen talouden suunnitelmaa ja valtion talousohjausta. Hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyyttä suhteessa niille määrättyihin tehtäviin arvioidaan julkisen talouden suunnitelmassa, jossa käsitellään hyvinvointialueiden tehtäviä ja velvoitteita, taloutta sekä valtion hyvinvointialuetalouteen liittyviä taloudellisia vastuita. Julkisen talouden suunnitelma ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta. Valtioneuvosto päätti vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmasta huhtikuun 2024 lopulla. Suomen hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat julkisen talouden suunnitelman mukaan taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen. Hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velkasuhde vuoteen 2027 mennessä. Pidemmän aikavälin tavoitteena on tasapainottaa julkinen talous ja kääntää velkasuhde laskuun muiden Pohjoismaiden tasolle. Hyvinvointialueiden näkökulmasta talouspolitiikan ehdottomasti voimakkain vaikutus ovat olleet merkittävät leikkaukset hyvinvointialueiden rahoitukseen jo muutoinkin tiukassa taloustilanteessa sekä alueiden talousohjauksen tiukentuminen.

Valtiovarainministeriön syksyn 2024 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous näyttäisi selättäneen taantumaa. Vielä vuonna 2024 bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 0,2 prosenttia, mutta kasvu on jo käynnistynyt vuoden alkupuoliskolla, ja talouden toipumisen odotetaan vahvistuvan loppuvuotta kohden. Korkojen lasku, työllisyyden kasvu ja inflaation hidastuminen tukevat kulutusta ja investointeja, joskin arvonlisäveron korotus nostaa hintoja ja hidastaa inflaation laskua erityisesti v. 2025. Vuonna 2025 BKT:n odotetaan kasvavan 1,7 prosenttia ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Inflaation arvioidaan laskevan 1,8 prosenttiin vuonna 2024. Vuosina 2025 ja 2026 inflaatio on 1,4 ja 1,3 prosenttia.

Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, sekä korko- ja varautumismenojen kasvun takia. Alijäämän arvioidaan lähtevän oikeenomaan talouden toipuessa ja sopeutus-toimien alkaessa vaikuttaa täysipainoisesti. Vuonna 2024 julkisen talouden alijäämä jatkaa vielä syventymistä yltäen 3,7 prosenttiin BKT:hen suhteutettuna. Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämän arvioidaan kuitenkin pienentyvän 3,2 prosenttiin pääasiassa sopeutustoimenpiteiden ansiosta. Vuonna 2026 tilanne kohenee edelleen alijäämän pienentyessä 2,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Hyvinvointialueille nämä sopeutustoimet näkyvät rahoituksen leikkauksina.

Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on vaikea. Ensimmäinen toimintavuosi oli taloudellisesti hyvin heikko, ja alijäämä oli noin 1,36 miljardia euroa. Hyvinvointialueiden taloussuunnitelmien mukaan valtakunnallisella tasolla saavutettaisiin talouden tasapaino vuoteen 2026 mennessä. Alueiden taloussuunnitelmat sisältävät kuitenkin huomattavan määrän tasapainotustoimenpiteitä, joiden täysimääräinen toteutuminen on edellytys alijäämien katetuksi tulemiselle. Valtiovarainministeriö on omassa hyvinvointialueiden taloussuunnusteessaan huomionnut vain osan hyvinvointialueiden omista sopeutustoimista, 0,4 miljardia euroa vuonna 2024 ja 0,15 miljardia vuosina 2025 ja 2026. Alueiden taloussuunnitelmissa esitettyjen sopeutustoimien määrä on merkittävästi suurempi, mutta ministeriö pitää niiden toteutumista tässä vaiheessa epävarmana. VM:n ennusteessa hyvinvointialueiden talous ei ole tasapainossa vuonna 2026.

Hyvinvointialueiden taloussuunnitelmien epävarmuus ja riskipitoisuus konkretisoitui hyvinvointialueiden elokuussa raportoimissa tammi-kesäkuun toteumiin perustuvissa tilinpäätöksenennusteissa; hyvinvointialueiden yhteen laskettu alijäämä tulee ennusteiden perusteella kasvamaan 1,42 miljardiin euroon vuonna 2024. Vielä toukokuun ennusteluvuissa arvio alijäämästä oli hieman yli 1,25 miljardia euroa ja huhtikuussa julkaistussa julkisen talouden suunnitelman arviossa reilut 860 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 hyvinvointialueiden rahoitusasema kohenee kuluvasta vuodesta, kun valtionrahoitus kasvaa vuoden 2023 alijäämien johdosta ns. jälkikäteistarkastuksella. Toisaalta kevään 2024 kehysriihen leikkauspäätökset vähentävät hyvinvointialueiden valtionrahoitusta, jonka kasvu jää siis aiemmin odotettua pienemmäksi. Valtion v. 2025 talousarvioesityksen sisältämien tehtävä- ja rahoitusmuutosten nettovaikutus hyvinvointialueiden rahoitukseen on noin 272 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialueiden talouden tasapainottaminen edellyttää taloussuunnitelmiin sisällytetyissä huomattavan suurissa tasapainotustoimissa onnistumista. Erityisesti hintojen nopea kasvu, korkeahkot palkkojen sopimuskorotukset sekä palvelutarpeen kasvu voivat tehdä asetettujen säästötavoitteiden saavuttamisesta vaikeaa. VM:n ennusteessa vuosien 2025–2026 jälkikäteistarkastus on arvioitu julkisen talouden suunnitelmassa tehtyjen varausten perusteella. Mikäli alueiden menot kehittyisivät ennustetun mukaisesti, olisivat ko. vuosien jälkikäteistarkastukset ennusteessa arvioitua korkeammalla tasolla.

Hyvinvointialueen tehtävien hintakehitystä tarkistetaan hyvinvointialueiden kustannusindeksin mukaisesti. Hyvinvointialueindeksi muodostuu ansiotasoindeksistä (60 %), kuluttajahintaindeksistä (30 %) sekä hyvinvointialueyönantajan sosiaaliturvamaksun muutoksesta (10 %). Vuoden 2025 rahoitus on tarkistettu rahoituslaskelmassa VM:n kansantalousosaston syksyn 2024 ennusteen mukaisella hva-indeksillä vuodelle 2024. Vuoden 2025 hyvinvointialueindeksin muutokseksi arvioitiin 3,00 prosenttia. Hyvinvointialueindeksi ei kuvaa sote-sektorin todellista kustannuskehitystä. Esimerkiksi suurimmalla painolla (60 %) hyvinvointialueindeksissä huomioitavassa yleisessä ansiotasoindeksissä huomioidaan sote-palveluiden ja pelastustoimen ansioiden osuus vain noin 15 prosentin painoarvolla. Indeksillä ei siis huomioida suoraan niitä muutoksia, jotka tapahtuvat nimenomaan hyvinvointialueiden työntekijöiden ansioissa. Myöskään kuluttajahintaindeksi ei kuvaa juuri lainkaan hyvinvointialueiden ostamien palveluiden tai tavaroiden hintakehitystä. Kokonaisuutena hyvinvointialueindeksillä voidaan siis todeta kuvaavan hyvinvointialueiden kustannuskehitystä huonosti ja johtavan osaltaan kustannuksiin nähden riittämättömään rahoituksen kasvuun.

	2023	2024*	2025*	2026*
Miljardia euroa				
Myynti- ja maksutulot	6,3	6,5	6,8	7,0
Tulonsiirrot valtionhallinnolta	25,7	26,7	28,8	29,6
Muut tulot	0,2	0,2	0,2	0,2
Kokonaistulot	32,2	33,3	35,9	36,9
Palkansaajakorvaukset ja väliuotekäyttö	26,2	27,3	28,4	29,1
Sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset etuudet	6,0	6,4	6,7	7,0
Omaisuusmenot	0,1	0,2	0,2	0,3
Pääoman bruttomuodostus	1,5	1,2	1,1	1,1
Muut menot	0,1	0,1	0,1	0,1
Kokonaismenot	33,9	35,2	36,5	37,6
Kulutusmenot	26,0	27,4	28,4	29,3
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-1,7	-1,9	-0,6	-0,7
Perusjäämä ²	-1,5	-1,7	-0,4	-0,4
Hyvinvointialueindeksi, muutos %	3,52	2,53	3,00	2,72
Hyvinvointialueiden ansiotasoindeksi, muutos %	6,0	4,7	6,7	4,4

¹ ml. Helsingin sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi.

² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

2.5 Taloussuunnittelukauden rahoitusnäkökulma ja talouden tasa-painottaminen

Etelä-Savon hyvinvointialueen vuoden 2025 talouden lähtökohdat ovat vaikeat. Taustalla on hyvinvointialueen rahoituksen ja sen vastuulle kuuluvien tehtävien reaalkustannusten merkittävä tasoero heti hyvinvointialueen toiminnan alkaessa. Hyvinvointialueen ensimmäinen toimintavuosi 2023 oli noin 43 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kumulatiivista alijäämää vuoden 2023 tilinpäätöksessä on 34,4 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialueiden rahoituksen on turvattava perustuslain edellyttämällä tavalla riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen. Hyvinvointialueiden saama valtion rahoitus on yleiskatteista ja se määräytyy laskennallisesti. Hyvinvointialueiden taloustilanteen kehitys vuosien 2023 ja 2024 aikana on soittanut hyvin selvästi, että hyvinvointialueiden rahoituksen kokonaistaso on riittämätön.

Rahoitusvajetta syntyy mm. siksi, että hyvinvointialueiden rahoitusmalli ei ota riittävällä tavalla huomioon esimerkiksi inflaation kokonaisvaikutusta hyvinvointialueiden kustannuksiin, lakisääteisten tehtävämuutosten kustannuksia eikä sosiaali- ja terveysalan yleistä ansionnousua korkeampia palkankorotuksia. Toiminnan alkuun liittyvä alijäämä johtuu monista rakenteellisista syistä, jotka ovat periytyneet hyvinvointialueille aiemmilta sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjiltä. Valtion vuoden 2025 budjetissa hyvinvointialueiden rahoitukseen kohdistettavat leikkaukset kiristävät taloustilannetta entisestään.

Etelä-Savon hyvinvointialueen laskennallisen rahoituksen taso suhteessa vuoden 2023 kulurakenteeseen oli maan matalin (0,89, koko maa 0,95). Suhdeluku kuvastaa alueen rahoituksen ja kustannusrakenteen välistä epätasapainoa. Etelä-Savon osalta rahoitusmalliin ja palvelutuotantoon liittyvänä haasteena näyttäytyvät myös alueen omat erityispiirteet. Hyvinvointialueen kokonaispinta-ala on noin 17 000 km², josta 4 400 km² on vettä, mikä aiheuttaa palvelutuotantoon lisähaasteita ja pidentää välimatkoja. Etelä-Savon hyvinvointialue on Suomen ikääntynein ja nuorten ikäluokat ovat pienet, ja tästä aiheutuu omanlaisiaan merkittäviä erityisvaateita hyvinvointialueen palvelutuotannolle. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on maan korkein, ja koska työikäisten osuus on keskimääräistä pienempi, on myös huoltosuhde korkea. Tilastokeskuksen väestöennuste ennakoii Etelä-Savolle voimakkaasti alenevaa väestökehitystä yhdistettynä yli 65-vuotiaiden suhteellisen osuuden jatkuvaan nousuun. Kehityksellä on suorat vaikutukset paitsi hyvinvointialueen palvelutuotantoon, myös valtion rahoituksen laskentaan. Etelä-Savon asukasluvun ennustetaan vähenevän seuraavan kymmenen vuoden aikana lähes saman verran kuin edeltävällä kymmenvuotiskaudella, noin 13 500 henkilöllä eli yli kymmenellä prosentilla.

Tilastoitu väkiluku ei kerro koko totuutta alueella sijaitsevan ja hyvinvointialueen palveluita käyttävän väestön kokonaismäärästä, sillä Etelä-Savon väestömäärä kasvaa kausittain hyvinkin paljon tilaston osoittamaa väkilukua korkeammaksi. Monipaikkaisesti asuvat sekä loma-asunnoillaan aikaa viettävät ja työskentelevät asukkaat eivät näy virallisissa väestötilastoissa. Kesämökkejä on alueella yhteensä noin 46 600, mikä on väkilukuun suhteutettuna eniten Suomessa. Kesäasukkaiden osuus suhteessa pysyviin asukkaisiin on alueella noin 42 prosenttia. Alueen väkiluvun vaihtelu on vuoden aikana suurta, sillä Etelä-Savossa on arvioitu olevan heinäkuun aikana yli 82 000 asukasta enemmän kuin virallisen väestötilaston osoittama asukasmäärä. Monipaikkainen työnteko ja kausiväestö tuovat alueelle elinvoimaa, mutta edellyttävät myös toimivia ja oman väestöpohjan tarvetta laajempia palveluja hyvinvointialueelta. Erityisesti vaikutus näkyy päivystyksen, ensihoidon ja

pelastustoimen palveluissa. Tilanne on hyvinvointialueen saaman valtion rahoituksen näkökulmasta ongelmallinen, sillä kausiasukkaisiin liittyvä palvelutarve ei tule rahoitusmallissa huomioiduksi.

Valtion rahoituksen taso taloussuunnitelmakaudella

Tuorein talousarvion laatimishetkellä käytettävissä oleva versio vuoden 2025 rahoituslaskelmasta on julkaistu 23.9.2024. Koko maan tasolla hyvinvointialueiden rahoituksen kokonaismäärä vuonna 2025 on noin 26,2 miljardia euroa. Laskennallisen rahoituksen pohjana on kesäkuussa 2024 päivitetty vuoden 2024 laskennallisen rahoituksen taso, joka on yhteensä noin 24,2 miljardia euroa. Rahoitussumma on korotettu rahoituslain mukaisten palvelutarpeen kasvuarvion (n. 241 milj. euroa) ja hyvinvointialueiden hintaindeksin syksyn 2024 ennusteen (3,00 %) mukaisen kustannustason muutoksen (n. 733 milj. euroa) perusteella vuoden 2025 tasolle. Vuoden 2025 rahoituksessa on otettu huomioon valtion vuoden 225 talousarvioesityksen mukaisten toimenpiteiden vaikutus eli n. 271,5 miljoonan euron leikkaukset. Vuoden 2025 rahoitukseen on lisätty myös hyvinvointialueiden vuoden 2023 tilinpäätöstietojen perusteella laskettu jälkikäteistarkastus, n. 1,4 miljardia euroa. Laskennallisen rahoituksen määrästä vähennetään vuoden 2025 siirtymätasauksen nettomäärä, joka on yhteensä noin 67,1 miljoonaa euroa. Koko maan tasolla muodostettu 26,2 miljardin euron rahoitus jaetaan alueelle rahoitusmallin määrätymistekijöiden perusteella.

Etelä-Savon hyvinvointialueen valtion rahoitus vuodelle 2025 on yhteensä 757,1 miljoonaa euroa, joka on noin 47,5 miljoonaa euroa eli 6,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024 (709,6 milj. euroa). Etelä-Savon laskennallisen rahoituksen määrä 720,1 miljoonaa euroa sisältää hyvinvointialueiden vuoden 2023 alijäämiin perustuvan rahoituksen jälkikäteistarkastuksen, jonka Etelä-Savon laskennallinen osuus on noin 40,75 miljoonaa euroa. Siirtymätasaus kasvattaa Etelä-Savon rahoitusta noin 37 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Valtion talousarvioesityksessä hyvinvointialueisiin kohdistuvien 271,5 miljoonan leikkausten laskennallinen vaikutus Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitukseen on noin 7,8 miljoonaa euroa. Tämä vaikutus sisältyy edellä mainittuun rahoituksen kokonaismäärään.

Arvio hyvinvointialuekohtaisesta rahoituksen tulevien vuosien kehityksestä on annettu valtiovarainministeriön syyskuussa julkaisemassa rahoituksen painelaskelmassa. Painelaskelman pohjan muodostaa vuoden 2025 rahoituslaskelma. Hyvinvointialueindeksin ennusteen ja palvelutarpeen kasvuarvion lisäksi painelaskelmassa on huomioitu myös jälkikäteistarkastuksen vaikutus. Arvio vuoden 2026 jälkikäteistarkastuksesta on muodostettu alueiden raportoimien vuoden 2024 tilinpäätösennustetietojen perusteella, joiden perusteella alijäämää olisi noin 1,4 miljardia euroa vuonna 2024. Vuosien 2027 ja 2028 jälkikäteistarkastuksen arvio perustuu oletukseen vuosien 2025–2026 kustannuskehityksestä, jolla alijäämät tulisivat aluekohtaisesti katetuksi vuoteen 2026 mennessä. Tämä oletus on mitä suurimmalla todennäköisyydellä ylioptimistinen. Kuten painelaskelman yhteydessäkin todetaan, on jälkikäteistarkastuksesta esitetty vain arvio, ja jälkikäteistarkastuksen määrä määritellään alueiden toteutuneen kustannuskehityksen mukaisesti. Näin ollen etenkin vuosien 2027–2028 rahoituksen määrä tulee vielä tarkentumaan nyt ilmoitetuista luvuista.

Painelaskelmassa Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoituksen määrä kääntyy laskuun vuodesta 2027 alkaen. Laskeva rahoituksen määrä luo erittäin merkittävää lisäsopeutuspainetta jo muutoinkin tiukkaan taloustilanteeseen. Kohtuullinen kahden prosentin vuotuinen kasvu rahoitustasossa pienentäisi tulevaa sopeutuspainetta miljoonilla. Esimerkiksi vuoden 2027 rahoitus olisi kahden prosentin kasvulla noin 20 miljoonaa painelaskelmassa ilmoitettua tasoa korkeampi.

miljoonaa euroa	2025	2026	2027	2028
Valtion rahoitus	757,1	779,3	775,0	770,7

Taulukko 2 Etelä-Savon hyvinvointialueen valtion rahoitus VM:n 23.9.2024 rahoituslaskelman ja painelaskelman mukaisesti vuoteen 2028 saakka.

Lopullinen hyvinvointialueiden vuoden 2025 rahoituslaskelma julkaistaan valtion talousarvioesityksen hyväksymisen jälkeen.

Talouden tasapainottaminen

Vuodelta 2024 ennustetaan muodostuvan alijäämää n. 45,7 miljoonaa euroa, kun alkuperäinen talousarvio on laadittu 49,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Ennusteen mukainen toteuma tarkoittaisi 80,1 miljoonan euron kumulatiivista alijäämää vuoden 2024 tilinpäätöksessä, sillä 2023 tilinpäätöksessä kumulatiiviseksi alijäämäksi muodostui 34,4 miljoonaa euroa.

Riittämättömästä valtion rahoituksesta johtuen talouden tasapainottamiseksi on tarvittu voimakkaita sopeutustoimenpiteitä heti hyvinvointialueen toiminnan ensimetreiltä alkaen. tarvitaan lisäsopeutustoimenpiteitä. Vuosille 2023–2025 laadittiin palvelujen tuotantosuunnitelma, jossa vuodelle 2024 säästöjä on n. 18,8 miljoonan euron edestä ja vuodelle 2025 n. 16,5 miljoonaa. Tämän lisäksi vuoden 2024 talousarvioon valmisteltiin 2,4 miljoonan euron lisäsopeutustoimenpiteet. Vuoden 2024 osavuositarkastuksen perusteella ko. vuodelle tavoitelluista, yhteensä 31,4 miljoonan euron sopeutustoimista, on toteutuksessa noin 26 miljoonaa euroa. Säästö-tavoitteesta vuoden 2025 puolelle toteutuvaksi on siirtymässä noin 4,7 miljoonaa, joten noin 0,7 miljoonan euron sopeutukset ovat näiden osalta jäämässä toteutumatta. Kun huomioidaan vuodelle 2025 päätettyjen sopeutustoimien (16,5 miljoonaa euroa) ja vuodelta 2024 vuodelle 2025 siirtyvien säästöjen (4,7 miljoonaa euroa) yhteisvaikutus, sisältää vuoden 2025 talousarvio yhteensä 21,2 miljoonan euron edestä ns. aiemmin päätettyjä sopeutustoimenpiteitä.

Aluevaltuusto hyväksyi vuosille 2025–2026 uuden sopeutustoimenpidekokonaisuuden 7.10.2024 § 70. Tällä päätöksellä hyväksytyjen sopeutusten kokonaismäärä on yhteensä noin 24 miljoonaa euroa. Päätöksen yhteydessä liiteaineistona hyväksyttiin ja vahvistettiin koonnos jo aiemmin päätettyjen sopeutustoimien ja 7.10.2024 kokouksessa hyväksytyjen uusien toimenpiteiden muodostamasta kokonaisuudesta. Koonnoksessa on huomioitu syksyn 2024 tilanteen mukainen tilannekuva aiemmin hyväksytyjen sopeutustoimenpiteiden tilannekuvasta. Aiemmin hyväksytyistä ja 7.10.2024 päätetyistä sopeutustoimenpiteistä tehty kooste muodostaa uuden *Talouden tasapainotusohjelman*. Vuoden 2025 talousarvio sisältää lokakuussa hyväksytyjä sopeutustoimia noin 11 miljoonalla eurolla, loput 13 miljoonaa euroa kohdistuvat seuraavaan vuoteen.

Aluevaltuusto ei lokakuussa hyväksynyt kaikkia sille esitettyjä sopeutustoimenpiteitä, vaan palautti sille alun perin esitetystä uuteen valmisteluun tai poisti kokonaisuudesta yhteensä noin 15,9 miljoonan euron edestä sopeutustoimia. Aluehallitus käsitteli asiaa 14.10.2024 § 225 ja totesi päätöksen kokonaan poistettujen sopeutustoimien osalta hyvinvointialuelain 115.2 § mukaisen alijäämien kattamisvelvoitteen vastaiseksi. Aluehallitus päätti palauttaa valmistelun jälkeen asian aluevaltuuston uudelleen käsiteltäväksi talousarviokäsittelyn yhteydessä. Loput lokakuussa palautetuista toimenpiteistä sisällytetään talousarvioon valtuuston oman päätöksen mukaisesti. Näistä vielä aiemmin vahvistamattomista, talousarvion yhteydessä hyväksyttäväksi esitettävistä sopeutuksista muodostuu yhteensä 15,9 miljoonan euron säästö. Säästöstä noin 6 miljoonaa kohdentuu

vuodelle 2025 ja loput noin 10 miljoonaa euroa vuodelle 2026. Aiemmin syksyllä esitettyyn verrattuna vuoden 2025 säästövaikutus pieneni noin 50 prosentilla päätöksenteon viivästyminen vuoksi.

Vuoden 2025 talousarvio sisältää näin ollen kaikkiaan 38,2 miljoonan euron sopeutukset. Taloussuunnitelma- vuodelle 2026 kohdistuu sopeutusvaikutusta yhteensä 23 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 osalta sopeutusta- voitteesta suuri osa muodostuu erityisesti vuokratiloista tavoiteltavista säästöistä, joiden toteutumiseen liittyy kohtuullisen suuri riski niin tavoiteltavien vuokranalennusneuvotteluiden kuin esitettävien palveluverkkomu- tostien toteutumisenkin suhteen. Talousarviokirjan liitteenä on aluevaltuuston 7.10.2024 § 70 päätöksen mu- kainen *Talouden tasapainotusohjelma* sekä erillinen yhteenveto talousarvion yhteydessä hyväksyttäväksi esi- tettävistä sopeutustoimista.

Taloussuunnitelmassa on asetettu suunnitelmavuodelle 2027 tavoite niin ikään 23 miljoonan euron lisäsopeu- tuksesta. Hyvinvointialueen on taloussuunnitelmavuosina kyettävä selvästi positiivisiin tuloksiin kumulatiivisten alijäämien kattamiseksi.

Talousarvio ja -suunnitelma perustuu edellä kuvatun mukaisesti olettamukseen vuosien 2025–2027 käyttöta- louden menojen kasvun voimakkaasta hidastamisesta sopeuttamistoimien avulla. Menojen kasvun hillitsemi- nen edellyttää toiminnan sopeuttamista ja merkittäviä muutoksia palveluiden tuottamistapaan sekä palvelu- verkkoon.

Alla on esitetty yhteenveto edellä kuvatuilla toimenpiteillä saavutettavissa olevasta tulostasosta ja kertyvän kumulatiivisen alijäämän määrästä taloussuunnitelman vuosina 2025–2027. Tarkempi taloussuunnitelmakau- den kattava tuloslaskelma on esitetty talousarviokirjan kappaleessa 8.

<i>tuhansina euroina</i>	TP2023	TPE2024	TA2025	TS2026	TS2027
Tilikauden yli-/alijäämä	-42 947	-45 730	401	18 059	19 822
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-34 398	-80 128	-79 727	-61 669	-41 847

Taulukko 3 Arviot tilikausien ali- ja ylijäämistä sekä kumulatiivisen alijäämän kehityksestä.

Taloussuunnittelukauden 2025–2027 loppuun mennessä kertyneen kumulatiivisen alijäämän arvioitu määrä on n. 41,8 miljoonaa euroa. Hyvinvointialuelain 115 § edellyttää kumulatiivisen alijäämän kattamista vuoden 2026 loppuun mennessä. Nykytilanteessa alijäämien kattaminen lain mukaiseen aikarajaan mennessä ei ole mahdollista. Määrätietoista sopeuttamista jatkamalla realistinen tavoite alijäämien kattamiseen on aikaisintaan vuoden 2029 lopussa, kun huomioidaan rahoituslaskelmien erittäin huolestuttavasti indikoima näkymä valtion rahoituksen laskevasta kehityksestä. Mikäli valtion rahoitus kehittyy painelaskelmassa kuvatun suuntaisesti, Etelä-Savon hyvinvointialueen paineet talouttaan sopeutettua kasvavat vielä nykyistäkin suuremmiksi.

Koska alijäämät eivät muodostetun arvion perusteella tule katetuiksi vuoden 2026 loppuun mennessä, on mahdollista, että Etelä-Savon hyvinvointialue joutuu hyvinvointialuelain 123 §:n mukaiseen arviointimenette- lyyn vuoden 2026 tilinpäätöksen valmistuttua. Etelä-Savon hyvinvointialue voi joutua arviointimenettelyyn jo aiemminkin, sillä sen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde tulee alittamaan asetetun rajan (alle 80 % kahtena tilikautena peräkkäin) jo vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Arviointimenettely on lain mukaan mahdollista käynnistää myös hyvinvointialueelle myönnettävän lisälainanottovaltuuden perusteella. Näin ollen

myös lainanottovaltuuteen liittyvä peruste täyttyy Etelä-Savon hyvinvointialueen kohdalla, mikäli aluehallituksen päätöksen 26.8.2024 § 182 mukaisesti käynnistetyt uutta lainanottovaltuutta koskevat neuvottelut johtavat lisälainanottovaltuuden myöntämiseen vuodelle 2025. Uuden lainanottovaltuuden myöntämisen yhteydessä asetetaan tyyppillisesti myös taloudellisia tavoitteita ja lisäehtoja esimerkiksi talouden tasapainottamisen ja lainanhoitokyvyn varmistamiseen suhteen. Näihin lisävaateisiin on syytä valmistautua ja varautua sekä huomioida asia myös päätöksenteossa.

Hyvinvointialueiden ohjauksesta vastaavat ministeriöt käyvät vuosittain hyvinvointialuelain 13 a §:n mukaisesti ohjausneuvottelut hyvinvointialueiden kanssa. Neuvotteluissa tarkastellaan hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien tehtävien toteuttamista ja hyvinvointialueen taloudenhoitoa. Neuvottelujen tarkoituksena on hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuloksellisuuden tukeminen sekä hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus ottaen erityisesti huomioon julkisen talouden suunnitelmasta nousevat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Etelä-Savon hyvinvointialueen ohjausneuvottelu toteutui 7.11.2024. Ministeriöt asettivat Etelä-Savon hyvinvointialueelle kolme uutta toimenpidesuosittelua, joiden toteutumista ministeriöt tulevat myös seuraamaan. Suositukset painottuvat voimakkaasti talouden sopeuttamiseen ja sopeutusohjelmien toimeenpanoon. Näin ollen myös toimintaa ohjaavien ministeriöiden voimakas viesti talouden sopeuttamistarpeesta on erittäin selkeä.

Etelä-Savon hyvinvointialueelle ohjausneuvotteluissa annetut suositukset ovat seuraavat:

- Alueen on varmistettava poliittinen päätöksentekokyky, joka tukee muutosohjelman ripeää toimeenpanoa talouden tasapainottamiseksi ja palveluiden uudistamiseksi
- Alueen on välittömästi sopeutettava erikoissairaanhoidon kustannuksia suhteessa palvelutarpeeseen ja uudistettava sairaalapalvelujen työnjakoa
- Alueen on merkittävästi tehostettava toimitilojen käyttöä

Valtiovarainministeriön julkisuuteen tähän mennessä antamissa kommentteissa on todettu, että lakimuutosta tai muutakaan uutta sääntelyä alijäämien kattamisen periaatteista ei ole tällä hetkellä valmisteilla. Lainsäädäntö mahdollistaa kuitenkin ministeriölle harkintavallan arviointimenettelyn käynnistämisen suhteen, ja tämän ovat myös ministeriön edustajat eri yhteyksissä tuoneet esiin. Tapauskohtaisen harkinnan perusteella valtiovarainministeriö voi siis myös jättää arviointimenettelyn käynnistämättä, vaikka lain mukaiset kriteerit täytyisivätkin. Harkinnanvaraa sitovat hyvän hallinnon vaatimukset, kuten tarkoitussidonnaisuuden ja suhteellisuuden periaatteet. Menettelyn käynnistämättä jättämiselle on kuitenkin pystyttävä esittämään objektiivisesti arvioiden uskottavat, vahvat perusteet. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi hyvinvointialueen vahvat, todennettavissa olevat näytöt talouden sopeuttamistyön onnistumisesta, toiminnan uudistamisesta ja talouden kehityssuunnan kääntämisestä, vaikka alijäämien kattaminen lain mukaiseen määräaikaan mennessä ei olisikaan onnistunut. Pelkät suunnitelmat tai arviot eivät vielä yksinään ole riittäviä näyttöjä.

3 Talousarvion rakenne ja sitovuus

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi; taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Talousarviokirjan yleisosassa esitetään hyvinvointialueen toimintaympäristö, taloudelliset lähtökohdat sekä talousarvion rakenne ja sitovuus. Yleisosa sisältää myös hyvinvointialueen strategian, henkilöstön kehitysnäkömät, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osuudet.

Käyttötalousosassa esitetään toimialojen ja vastuualueiden toiminnan kuvaukset ja toimintaympäristön muutokset sekä asetetaan niiden taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin. Investointiosaan on koottu hyvinvointialueen investointimenot ja -tulot investointiryhmittäin sekä esitetty ohjeellinen kolmen vuoden investointisuunnitelma. Rahoitusosassa esitetään yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen hyvinvointialuejohtaja hyväksyy käyttötalousuunnitelmat talousarvioon perustuen. Käyttötalousuunnitelmat hyväksytään talousarvion hyväksymisen jälkeen alkuvuodesta 2025.

3.1 Talousarvion sitovuus

Hyvinvointialueen toiminnassa on noudatettava talousarviota ja siinä määriteltyjä sitoumuksia. Talousarvion sitovuus määrittelee käyttövaltuudet hyvinvointialueen toiminnan järjestämiselle. Aluevaltuustotason sitoumuksitasot ovat koko organisaation osalta seuraavat:

TALOUSARVION OSA	SITOVUUSTASO
Käyttötalousosa	Toimialakohtaisesti määrärahat ja tuloarviot (brutto)
Tuloslaskelma	Toimintakate
Tuloslaskelma	Valtion rahoitus
Tuloslaskelma	Rahoitustuotot ja -kulut (nettosumma)
Investoinnit	Investointimeno (netto)
Rahoitusosa	Pitkäaikaisten lainojen lisäys

Taulukko 4 Aluevaltuustotason sitoumukset talousarviossa 2025.

Toimialakohtaiset taloudelliset tavoitteet on esitetty kappaleessa 7. Toimialojen talousarviot on laadittu bruttoperiaatteella ja *aluevaltuustoon nähden sitovina*. Toimialojen talousarvioiden yhteydessä esitettävät *palvelualueiden* talousarviot on laadittu bruttoperiaatteella ja *aluehallitukseen nähden sitovina*. Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot budjetoidaan erikseen määrärahoina ja tuloarvioina, ja molemmat summat ovat sitovia.

3.2 Tilivelvolliset

Hyvinvointialuelain 22 §:n mukaan tilivelvollisten nimeämisestä päättää aluevaltuusto. Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 3 §:n mukaan hyvinvointialuejohtajalla, toimialajohtajilla ja muilla esihenkilöillä on taloudellinen ja tuotannollinen kokonaisvastuu ellei hallintosäännöllä jotain asiaa ole vastuutettu toiselle viranomaiselle. Hyvinvointialuejohtaja ja toimialajohtajat ovat hallintosäännön mukaan tilivelvollisia viranhaltijoita, ja aluevaltuusto päättää muista tilivelvollisista hallintosäännön 8 §:n perusteella.

Etelä-Savon hyvinvointialueen tilivelvollisia vuonna 2025 ovat aluehallituksen ja lautakuntien jäsenet ja varajäsenet sekä seuraavat viranhaltijat: hyvinvointialuejohtaja, toimialajohtajat, palvelualuejohtajat ja palvelualuepäälliköt sekä tulosaluepäälliköt ja -vastuuhenkilöt, johtajajillääkäri sekä sosiaali- ja integraatiojohtaja.

Hyvinvointialuelain 130 §:n mukaan aluevaltuuston on tilinpäätöstä ja tilintarkastuskertomusta käsitellessään otettava kantaa myös tilivelvollisten vastuuvapauteen. Saman pykälän mukaan tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä tilivelvolliseen kohdistuva muistutus, jos tilintarkastaja havaitsee, että hyvinvointialueen hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai aluevaltuuston päätöksiä, eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen. Muistutusta ei voi kuitenkaan kohdistaa aluevaltuustoon. Tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä aluehallituksen lausunto. Aluevaltuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aihetta.

3.3 Raportointi

Hyvinvointialuelain 120 §:n mukaan hyvinvointialueen on tuotettava tietoja hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta hyvinvointialueen toiminnan ja talouden ohjausta, johtamista ja seurantaa varten. Hyvinvointialueen on toimitettava Valtiokonttorille puolivuosi- ja neljännesvuositietojen lisäksi kuukausitiedot. Hyvinvointialue raportoi myös STM:n ja SM:n asettamat valtakunnalliset toiminnalliset tavoitteet ao. ministeriöille.

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan aluevaltuustolle neljännesvuosittain osavuosikatsauksissa. Osavuosikatsauksessa raportoidaan käyttötalouden, investointien, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan toteutuminen sekä talousarviovuoden tilinpäätösennuste. Aluehallitukselle raportoidaan talouden toteumasta pääsääntöisesti kuukausittain. Talousarvion sitoviin eriin kohdistuvat muutostarpeet tuodaan aluevaltuuston käsiteltäväksi tilikauden aikana osavuosikatsausten yhteydessä tai tarvittaessa viipymättä, kun muutos sitä edellyttää.

3.4 Hinnoittelu-, laskutus- ja korvausperusteet

Hinnoittelu-, laskutus- ja korvausperusteina käytetään asiakas- ja palveluhinnaston mukaisia perusteita. Merkittävää laskutusta on muiden hyvinvointialueiden lisäksi mm. vakuutusyhtiöille, puolustusvoimille, pakolaisten vastaanottokeskukselle ja rikosseuraamuslaitokselle sekä Kelalle. Hinnoittelua tarkistetaan vuoden aikana tarvittaessa, mm. uusien DRG-ryhmien osalta sekä mahdollisten toiminnallisten muutosten vuoksi.

Asiakasmaksuissa sovelletaan lainsäädännön mahdollistamia maksimitasoja, jotka ovat talousarvion laadinnan perustana. Asiakasmaksut käsitellään talousarviosta erillisenä päätösasiana. Hyvinvointialueiden vuoden 2025 rahoitusta on leikattu asiakasmaksujen enimmäistasojen noston perusteella.

4 Strategia

Hyvinvointialuestrategiassa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista (laki hyvinvointialueesta, 41 §). Hyvinvointialueen strategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset, säädetyt palvelutavoitteet, omistaja- ja henkilöstöpolitiikka sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Strategian tulee perustua arvioon hyvinvointialueen tilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista. Lisäksi strategiassa tulee määritellä sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Hyvinvointialuestrategia on tarkastettava vähintään kerran aluevaltuuston toimikaudessa.

Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisan strategia muodostaa yhdessä alastrategioiden kanssa kokonaisuuden, joka ohjaa hyvinvointialueen strategista johtamista, poliittista ohjausta ja kehittämistyötä. Aluevaltuusto on hyväksynyt hyvinvointialueen strategian kokouksessaan 19.12.2022 § 121.

Eloisan strateginen kehitysohjelma koostaa kaikki strategisen kehittämisen toimenpiteet, projektit ja kehitystyöt yhteen. Lisäksi on luotu toimintamalli, jonka avulla kehitysohjelmaa voidaan toteuttaa, seurata ja hallinnoida selkeästi sekä yhtenäisesti.

Kuva 2

Etelä-Savon hyvinvointialueen strategia.

Arvot

Strategiaa ohjaava arvopohja:

- Yhdenvertaisuus - Palvelumme ovat kaikkien lähellä ja tukena
- Vaikuttavuus - Toimintamme on tarkoituksenmukaista ja vastuullista
- Asiakslähtöisyys - Palvelemme asiakkaita inhimillisesti ja arvostavasti
- Rohkeus - Uudistumme luovasti ja ennakkoluulottomasti
- Turvallisuus - Luomme turvaa asumiseen, työhön ja vapaa-aikaan.

Arvot kuvaavat merkityksellisyttä ja tavoiteltavia asioita, jotka ohjaavat toimintaa.

Missio

Missio kuvaa organisaation toiminta-ajatusta ja olemassaolon tarkoitusta.

Myö yhdessä – Terveyttä ja turvaa Etelä-Savossa.

Visio

Visio tiivistää organisaation tavoitteleman tulevaisuudentilan ja päämäärän, joka halutaan saavuttaa.

Paras työpaikka.

Palveluiden suunnannäyttäjä.

Haluttu kumppani.

4.1 Asetetut laadulliset tavoitteet

Tavoitteet mahdollistavat asetetun vision toteutumisen.

Kestävä ja mahdollistava talous

- Ennustettava talous luo kestävyttä ja toiminnan tehokkuus avaa mahdollisuuksia. Ennustettavuus ja vaikuttavuus vaatii kokonaisvaltaista tiedolla johtamista ja suunnitelmallisuutta. Alueellisen ja kansallisen edunvalvonnan merkitys on suuri.

Paras ja joustavin työnantaja

- Työnantajavetovoima vaatii hyvän johtamisen, osaavia työkavereita sekä molemminpuolista joustavuutta ja ketteryyttä. Työntekijöiden osallistuminen oman ja yhteisen työn kehittämiseen sekä riittävästi hajautetut esihenkilötyön vastuut.

-

Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä

- Kokoaan suuremmat asiakaslähtöiset palvelut ja toimivat palvelupolut. Ennaltaehkäisevien ja ihmistä lähellä olevien palveluiden kehittäminen. Asiakaskokemuksen ja asiakastiedon hyödyntäminen. Suomen paras digitaalinen sote-keskus.

Haluttu ja osallistava kumppani

- Palveluiden monituottajaympäristön edelleen kehittäminen. Laaja-alainen verkostoyhteistyö. Hyvinvointialueen asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen uudet muodot. Yleinen alueellisen hyvinvoinnin edistäminen.

Strategian toteutumista seurataan valtakunnallisten mittareiden sekä kehittämissohjelman avulla.

Strateginen tavoite	Mittari	Tavoite 2025	Vastuutaho
Kestävä ja mahdollistava talous	Kumulatiivinen alijäämä ja vertailu hyvinvointialueittain	Ei alijäämää	Talospalvelut
	Tilinpäätösennusteen mukainen alijäämä ja vertailu hva:eittain	Ei alijäämää	Talospalvelut
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut	Laatu%: Muistutukset / asioineet hetut (TH ja SOS) laatu%	0,2%	Johtaja ylilääkäri, Strategiapalvelut ja tiedolla johtaminen
	Potilasvahinkolautakunnan toteamat potilasvahinkotapaukset / lääkärikäyntien määrä		Johtaja ylilääkäri, Strategiapalvelut ja tiedolla johtaminen
	NPS Tekstiviestikysely: asioineet asiakkaat	50	Strategiapalvelut
	PEI – tekstiviestin kyselyn - pärjäätkö paremmin sairautesi/vaivasi/tilanteesi kanssa?	4,5	Strategiapalvelut
Paras ja joustavin työnantaja	Henkilöstötyytyväisyys/ suositteluindeksi NPS koko vuoden keski-arvo	40	Henkilöstöpalvelut
	Pitovoima: Pitkien työsuhteiden osuus		Henkilöstöpalvelut
	Vetovoima: Rekrytointien onnistuminen % (kohtaanto)	90%	Henkilöstöpalvelut
Haluttu ja osallistava kumppani	NPS - kumppaneilta 1 x v.	40	Strategiapalvelut

Kuva 3 Hyvinvointialueen strategiset mittarit vuodelle 2025.

4.2 Strateginen kehitysohjelma

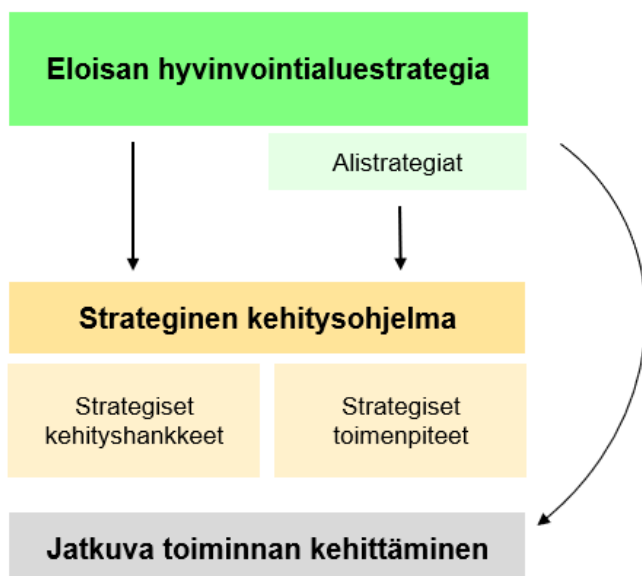
Eloisan strateginen kehitysohjelma kokoaa olennaiset toimenpiteet strategiassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimenpiteet on johdettu niin hyvinvointialuestrategiasta kuin siihen rinnastetuista alistrategioista, kuten palvelustrategiasta.

Kehitysohjelma huomioi niin Eloisa-tason yhteiskehittämisen kuin toimialakohtaiset toimenpiteet, joiden on tunnistettu edistävät Eloisan strategiaan määriteltyjä laadullisia tavoitteita.

Eloisa-tason toimenpiteet koostuvat toimialarajat ylittävästä yhteiskehittämisestä sekä toimialoille kohdistuvista kehittämistoimenpiteistä. Toimenpiteitä edistetään kolmen kehitysohjelman alaisessa strategisessa hankkeessa sekä kahdessa erillistoimenpiteessä. Kooltaan suurimmat kehitystoimenpiteet projektoidaan ja kehityshankkeiden seuranta tehdään yhteistyössä kaikkien toimialojen kesken. Osa kehittämistoimista etenee linjaorganisaation vastuutehtävinä.

Toimialakohtaiset toimenpiteet edistävät strategisia tavoitteita toimialakohtaisesti niin projektin, työryhmän tai vastuuhenkilön toimesta. Toimialat vastaavat toimenpiteiden resursoinnista ja kustannuksista, mutta edistymistä ja tuotoksia seurataan osana kehitysohjelmaa. Näin varmistetaan kokonaisnäkyvyys kehittämiseen, oppien ja tiedon jakaminen toimialojen välillä sekä vältetään osaoptimointia.

Kehitysohjelma ei korvaa jatkuvaa toiminnan kehittämistä osana päivittäistä toimintaa, vaan tukee ja tuo mahdollisia linjauksia toiminnan tueksi.

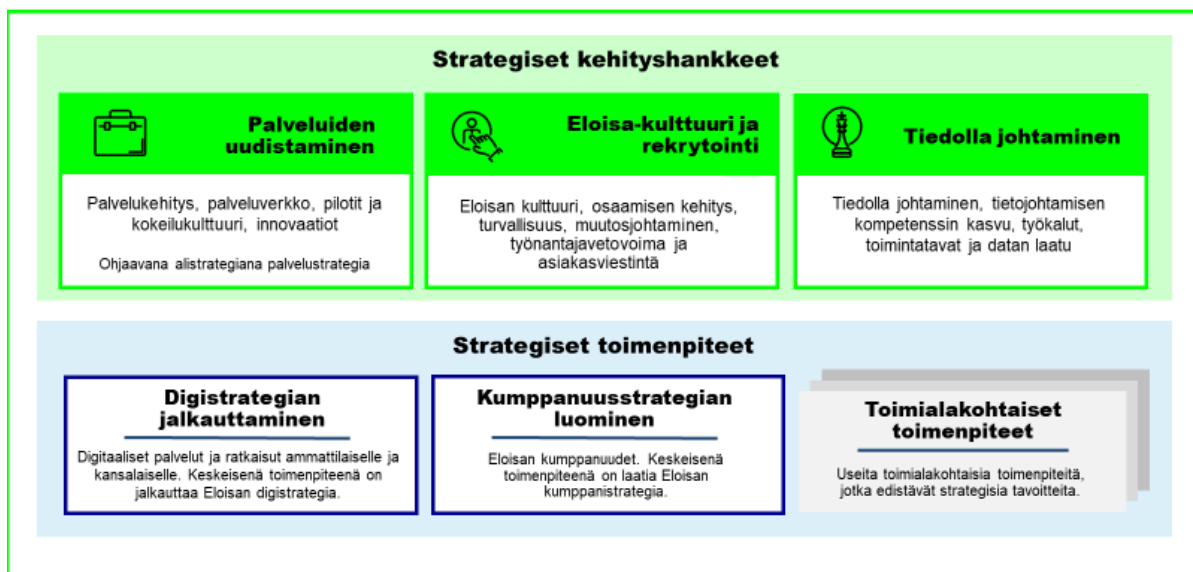
Kuva 4

Hyvinvointialuestrategian vaikutus toiminnan jatkuvaan kehittämiseen.

Kehitysohjelman alla on kolme strategista kärkeä: palveluiden uudistaminen, Eloisa-kulttuuri ja rekrytointi sekä tiedolla johtaminen.

Strategisia toimenpiteitä, jotka ovat hallintatarpeiltaan pienempiä, on tunnistettu tässä vaiheessa kaksi toimialat ylittävää (digitaaliset ratkaisut, kumppanuus) sekä joukko toimialakohtaisia toimenpiteitä. Nämä toimivat työryhmä/vastuuhenkilö periaatteella, mutta raportoivat sovitulla tavalla kehitysohjelmalle.

ELOISAN KEHITYSOHJELMA

Kuva 5 Eloisan kehitysohjelma.

Kehitysohjelman toiminta pohjautuu seuraaviin periaatteisiin:

- Digitaalisuus on Eloisan toimintatapa, ei pelkkä väline
- Pyritään palveluiden poikkileikkaavuuteen ja yhteisiin toimintatapoihin niiltä osin, kun se on mahdollista
- Edistetään ketterää kehitystä ja kokeilukulttuuria
- Osallistetaan alueen asukkaita
- Pyritään arvioimaan kehityskohteiden hyötyjen realisointi jo käynnistysvaiheessa
- Hankkeet voivat käynnistää toiminnan kehittämisen, mutta muutos tapahtuu organisaatioyksiköiden arjessa.
- Toimialat ovat yhdessä vastuussa muutoksen edistämisestä ja työyhteisöt sen toteutuksesta.

4.3 Valtakunnalliset strategiset tavoitteet

Alla on esitetty valtioneuvoston vuosille 2023–2026 vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet.

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset strategiset tavoitteet ovat keskeinen osa valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausta. Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteet perustuvat sosiaali- ja terveysministeriön selvitykseen sekä mahdollisiin muihin väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja taloutta koskeviin seurantatietoihin. Tavoitteissa huomioidaan valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Kuva 6 Sosiaali- ja terveydenhuollon päivitetty valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2023–2026.

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet myös pelastustoimen järjestämiselle. Tavoitteissa huomioidaan kansalliset, alueelliset ja paikalliset tarpeet pelastustoimelle sekä onnettomuusuhat. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa pelastustoimen palvelujen järjestäminen laadukkaasti, yhdenmukaisesti ja kustannusvaikuttavasti.

Valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastuspalvelujen toiminnalle 2023-2026:

1. Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.
2. Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.
3. Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.

4. Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.
5. Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.
6. Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.
7. Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.
8. Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.
9. Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä.

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön asettamat tavoitteet ja niiden mittaaminen on esitetty talousarviokirjan liitteissä.

5 Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Aluehallitus on päätöksellään 12.10.2022 § 217 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on:

- Varmistaa hyvinvointialueen ja konsernin tehtävien häiriötön toteutuminen ja lainmukaisuus (lakien, määräysten ja sopimusten noudattaminen)
- Varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, toiminnan tuloksellisuus ja tehokkuus sekä hyvän hallintotavan mukaiset menettelyt
- Varmistaa omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen
- Varmistaa taloudellisen ja toiminnallisen tiedon oikeellisuus, riittävyys, ajantasaisuus ja luotettavuus (tietojärjestelmät, raportointijärjestelmät).

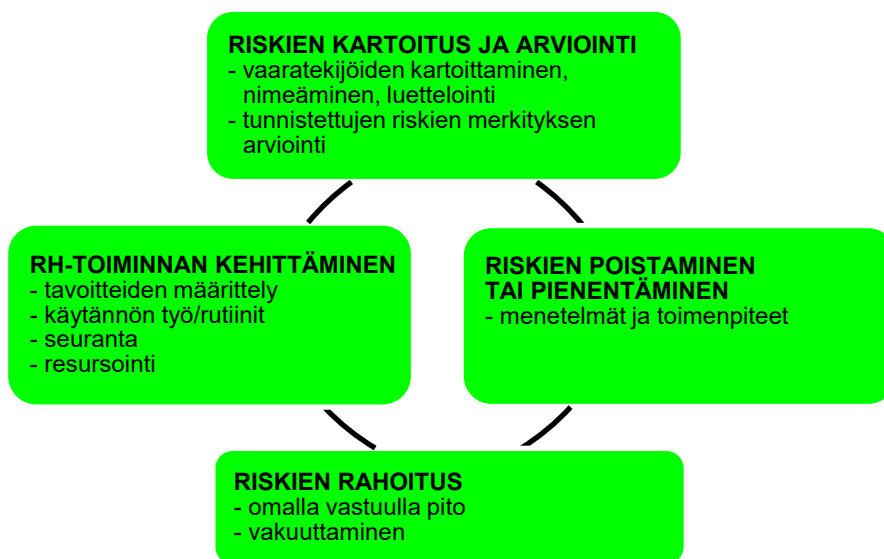
Riski on haitallisen tapahtuman tai positiivisen mahdollisuuden todennäköisyyden ja seurauksen yhdistelmä. Riskillä tarkoitetaan toimintatapoihin liittyviä puutteita ja / tai tapahtumia, mitkä voisivat toteutuessaan vaarantaa hyvinvointialueen tai sen yksikön perustehtävän laadukasta toteutumista, tavoitteiden saavuttamista, taloudellisen aseman, omaisuuden asianmukaista hallintaa sekä hyvän hallintotavan toteutumista. Riski voi aiheuttaa vahinkoa, menetyksiä tai resurssien tuhlausta sekä vaikuttaa negatiivisesti hyvinvointialueen imagoon, asiakkaisiin, henkilöstöön tai muihin sidosryhmiin. Mahdollisuudella tarkoitetaan vahvuuksien, strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten mahdollisuuksien aktiivista hyödyntämistä johtamisessa, päätöksenteossa ja toiminnan kehittämisessä. Riskit luokitellaan strategisiin, toiminnallisiin (operatiivisiin), taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Hallinnon laadun parantamiseen liittyvänä tavoitteena todetaan, että kokouksissa tulee noudattaa hyviä kokouskäytäntöjä, asiat kirjata asianmukaisesti ja esitysten mukaisesti. Hallinnolle olisi syytä suorittaa sekä itsearviointia että tarvittaessa ulkopuolisen toteuttamaa arviointia, jotta pystymme kehittämään ja kehittämään myös hallinnon toimintaa.

5.1 Riskienhallintasuunnitelma

Riskienhallinnan prosessilla tarkoitetaan systemaattista toimintatapaa, jonka mukaisesti tunnistetaan, arvioidaan, hallitaan ja valvotaan olennaisia riskejä. Riskienhallintaan kuuluu myös toimintaympäristön muutosten systemaattinen ja säännöllinen tarkastelu sekä vahvuuksien ja mahdollisuuksien aktiivinen hyödyntäminen.

Suunnitelmalliseen riskienhallintaan kuuluvat seuraavat osa-alueet:

Kuva 7 Riskienhallinnan osa-alueet.

5.2 Turvallisuuden, varautumisen ja jatkuvuuden kehittäminen

Turvallisuusjohtamiseen, sisäiseen riskienhallintaan panostetaan siten, että turvallisuuskulttuuri paranee ja toiminnassa tunnistetaan strategiset-, taloudelliset-, toiminnalliset- ja vahinkoriskit. Hyvinvointialueen tulee toiminnassaan huolehtia siitä, että se on riittäväällä tavalla ennakolta varautunut normaaliolojen häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin. Hyvinvointialueen valmiussuunnitelmat ja toimintayksikkö kohtaiset toimintaohjeet pitävät mahdollisimman ajantasaisina huomioiden mahdolliset uhkatilanteet. Hallintosäännön mukaisesti nimetty hyvinvointialueen johtoryhmä toimii myös normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtoryhmänä sekä vastaa hyvinvointialueen varautumisesta ja valmiussuunnittelusta.

Hyvinvointialueella ennaltaehkäistään kansallista turvallisuutta vaarantavaa toimintaa suojelupoliisin tekemien turvallisuusselvitysten ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla. Selvityksillä suojataan myös hyvinvointialueen taloudellisia etuja ja turvallisuusjärjestelyjä.

5.3 Tietoturva ja tietosuoja (kyberturvallisuus)

Tietoturvalla tarkoitetaan tietojen, tietojärjestelmien ja tietoliikenteen luottamuksellisuuteen, eheyteen ja käytettävyyteen kohdistuvien riskien minimoinnista. Tietojärjestelmien menetelmäkuvauksilla varmistetaan sisäisen tarkkailun toimivuus. Tietojärjestelmät suojataan salasanoilla, palomureilla, käyttäjäkohtaisilla käyttäjätunnuksilla ja käyttöoikeuksilla. Esihenkilöt määrittelevät henkilöstön valtuudet tietojärjestelmien ja tiedostojen käyttämiseen. Ohjelmien pääkäyttäjät määrittelevät ohjelmistojen käyttöoikeudet esihenkilöiden päätösten mukaisesti. Käyttöoikeuksien hallinnassa käytetään käyttövaltuushallinnanjärjestelmää. Tietojärjestelmien käyttöä valvotaan automaattisella lokien seuranta järjestelmällä.

Esihenkilöt vastaavat myös myönnettyjen käyttöoikeuksien purkamisesta henkilöiden poistuttua hyvinvointialueen palveluksesta tai vaihtaessa tehtäviä ilmoittamalla siitä ICT-yksikölle ja ohjelmien pääkäyttäjille kirjallisesti, mikäli käyttövaltuushallinnanjärjestelmä ei tee automaattista ilmoitusta. ICT-yksikkö ja ohjelmien pääkäyttäjät huolehtivat vähintään vuosittain käyttäjäinventaarion teosta vastuullaan olevien ohjelmistojen käyttäjien osalta.

Asiakas- ja potilastietojen tietosuoja korostuu palvelutuotannon ulkoistamisen yhteydessä. Palvelujen hankintasopimuksissa on mainittava salassapitovelvollisuudesta sekä määriteltävä osapuolten oikeudet ja velvollisuudet palvelutuotannon ja tietoturvan toteuttamisessa. Henkilötietojen käsittelyn ehdot ja ohjeet sekä tietosuoja koskeva vaikutustenarviointi (DPIA) on liitettävä hankintasopimuksen tietosuojaliitteeksi.

Hyvinvointialueen pitämistä tietojärjestelmistä laaditaan lainsäädännön edellyttämät luettelot, tieto- järjestelmäselosteet ja/tai henkilörekisteriselosteet. Henkilötietojen rekisteröinnistä säädetään tietosuoja-asetuksessa (GDPR) ja tietosuojalaissa. Rekisteriselosteiden tulee olla yleisön saatavilla.

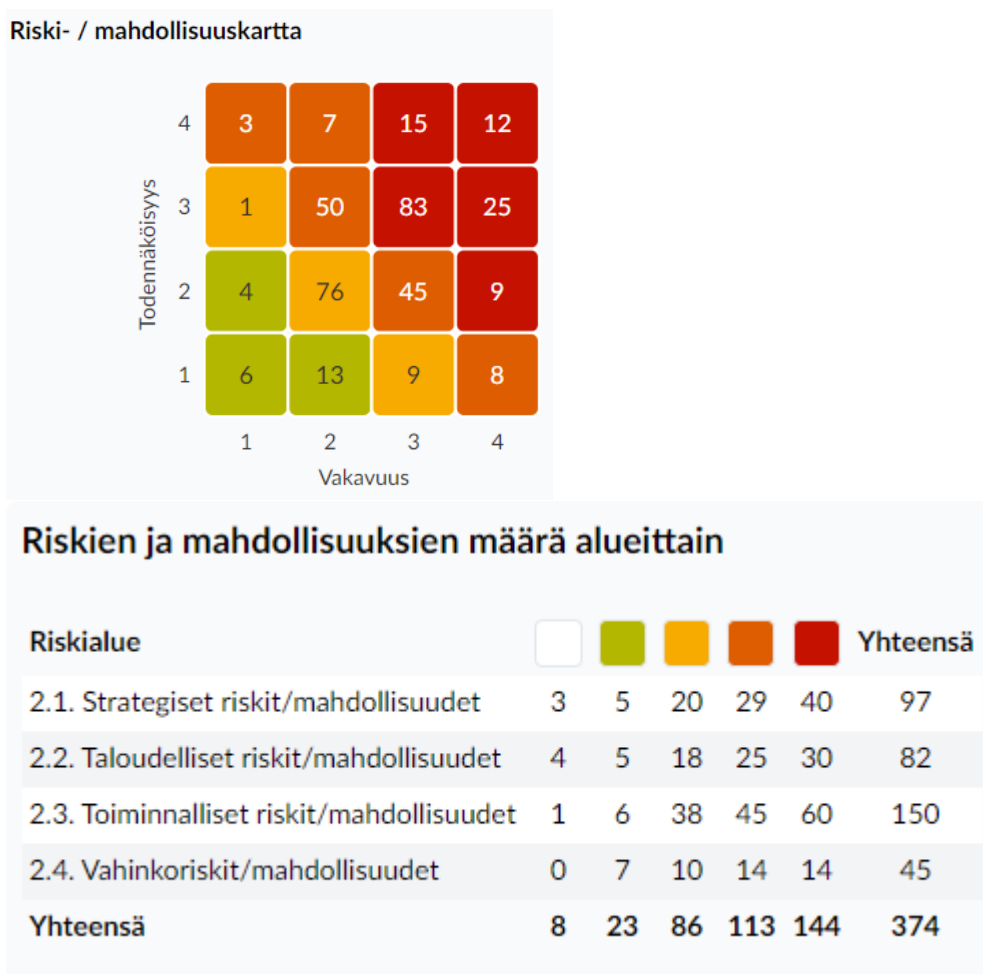
5.4 Omaisuus- ja rahoitusriskit

Aluehallitus huolehtii ja päättää omaisuuden ja vastuiden vakuuttamisesta. Viranhaltijoiden ja työntekijöiden velvollisuus on huolehtia siitä, että omaisuutta säilytetään turvallisesti ja se pidetään kunnossa. Eloisalla on käytössä kattava vakuutusmeklaripalvelu, jonka avulla osaltaan varmistetaan riittävä vakuutus turvan taso.

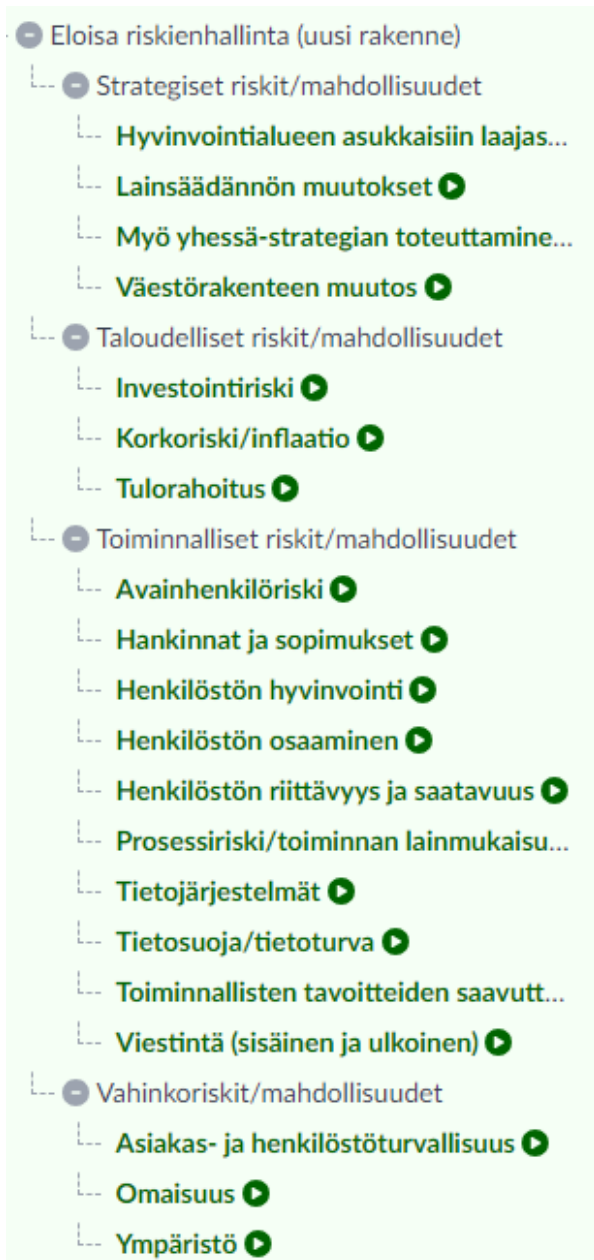
Rahoitusriskiin on varauduttu aluevaltuustossa 13.6.2023 § 38 hyväksytyllä kokonaisvarallisuuden hoidon sekä rahoitustoiminnan periaatteiden ohjeistuksella. Rahoitustoiminnan ja rahatoimen käytännön hoitamiseen on annettu tarkempaa ohjeistusta aluehallituksen 29.1.2024 § 26 hyväksymässä taloussäännössä. Hyvinvointialueen omaisuuden tuottavuudesta vastaa aluehallitus.

5.5 Hyvinvointialueen riskianalyysi

Hyvinvointialueella on käytössä Granite-riskienhallintaohjelmisto, jonka avulla riskianalyysit tehdään. Vuonna 2024 riskianalyysissä käytettiin toimialakohtaista rakennetta. Vuonna 2025 rakenne muuttuu riskialueiden mukaisiksi.

Kuva 8 Riski-/mahdollisuuskartta ja tilanne toimialoittain (8.11.2024 tilanne).

Kuva 9 Eloisan riskienhallinnan rakenne vuodelle 2025.

6 Henkilöstö

Vuosi 2025 on hyvinvointialue Eloisan kolmas toimintavuosi. Kahden ensimmäisen vuoden aikana on saatu paljon havaintoja ja kokemuksia organisaation toiminnasta tositilanteessa. Kriittisiä haasteita on kohdattu, esimerkiksi yhteistoimintaneuvotteluita on käyty Eloisan toiminta-aikana yhteensä 24 viikkoa. Eloisan organisaatiokulttuurin rakentaminen on ollut painopisteenä kahtena ensimmäisenä toimintavuotena ja jatkuu edelleen vuonna 2025. Kilpailu osaajista on edelleen kovaa, jolloin vetovoimaisen työnantajamaineen rakentamista on jatkettava ja mahdollisuuksien mukaan myös tehostettava.

Henkilöstön vetovoiman lisäksi erityisen tärkeää on huolehtia myös pitovoimasta. Eloisa haluaa edistää hyvää henkilöstökokemusta ja vuoden 2024 aikana tämä kokemus on pysynyt etenkin alkuvuoden aikana hyvällä tasolla. Loppuvuodesta yhteistoimintaneuvotteluiden vaikutus kuitenkin näkyi, koko Eloisan suositteluindeksi laski, pysyen kuitenkin positiivisen puolella. Henkilöstökokemuksen mittaamista jatketaan edelleen vuonna 2025. Johtamisen laatu vaikuttaa keskeisesti henkilöstökokemukseen ja tältä osin vuonna 2024 aloitettu esihenkilöiden 360-arvioinnin tuloksia hyödynnetään. Esihenkilöiden valmennus Eloisan esihenkilön rooliin jatketaan edelleen. Eloisan esihenkilön roolikuvaukset on valmistunut kesällä 2023. Roolikuvauksen mukaisesti Eloisan esihenkilö vaikuttaa, välittää ja rohkaisee.

6.1 Toiminnalliset tavoitteet

Strategian mukaisesti Eloisan selkeänä tavoitteena on olla paras ja joustavin työnantaja. Tämä edellyttää:

- Hyvää johtamista
- Osaavia työkavereita
- Molemminpuolista joustavuutta ja ketteryyttä
- Osallistumista oman ja yhteisen työn kehittämiseen
- Riittävästi hajautettuja esimiestyön vastuita.

Strategian toteutumista mitataan erikseen laadittavalla henkilöstökyselyllä. Henkilöstökyselyn avulla seurataan Eloisan henkilöstökokemusta, työtyytyväisyyttä, työhyvinvointia ja johtamisen laatua. Kyselyyn vastataan säännöllisesti ja tuloksia käydään läpi yksiköissä, toimialoittain johtotiimeissä ja koko organisaation tasolla johtoryhmässä. Tavoitteena on positiivinen kehitys kaikilla kyselyn osa-alueilla, ml. suositteluindeksi. Tavoitteena on myös vastaajien määrä vähintään 40 % koko henkilöstöstä. Lisäksi tavoitteena on työhyvinvoinnin lisääminen siten, että terveysprosentti on kaikilla toimialoilla yli 50 (ei päivääkään poissa työstä sairauden takia).

Perustavoitteena on palveluiden tuottaminen ilman häiriöitä. Henkilöstön näkökulmasta tämä tarkoittaa tehtävien selkeyttä, laadukasta esihenkilötoimintaa, yhteistyön toimivuutta ja asioiden sujuvaa hoitamista. Aloitusvuonna tuli runsaasti eteen tilanteita, jotka vaativat linjauksia ja yhteisiä pelisääntöjä. Ohjeistusten ja linjausten tarkistamista, päivittämistä ja valmistelua on jatkettava edelleen vuoden 2024 aikana. Tiukan talustilanteen vuoksi tavoitteena tulee olla, että palveluita tuotetaan oman henkilöstön toimesta eikä ostopalveluhenkilöstöä käyttämällä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että oman henkilöstön osaamista ja viihtyvyyttä tehtävissään tulee edelleen parantaa.

6.2 Hyvinvointialueen henkilöstö toimialoittain

Alla olevassa taulukossa on henkilöstön lukumäärät toimialoittain. Tilanne 10/2024 (10/2023), vakinaiset 6895 (6806), määräaikaiset 1277 (1222).

HYVINVOINTIALUEEN HENKILÖSTÖ TOIMIALOITTAIN	10/2024	10/2023
Sosiaalipalvelut	1 539	1 485
Ikääntyneiden palvelut	1 977	1 967
Terveyspalvelut	3 250	3 234
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	139	151
Konsernipalvelut	753	807
Sopimuspalokuntalaiset	514	502
YHTEENSÄ	8 172	8 146

Taulukko 5 Henkilöstön määrä toimialoittain lokakuussa vuonna 2024 sekä vastaavana ajankohtana vuonna 2023.

6.3 Henkilöstön kehittäminen ja henkilöstöetuudet

Vuonna 2025 henkilöstön osaamisen kehittämiseen varaudutaan siten, että koulutuksiin on mahdollista osallistua tasapuolisesti kaikissa ammattiryhmissä ja myös riittävän kattavasti. Sisäisiä koulutuksia eri aiheisiin liittyen järjestetään mahdollisuuksien mukaan hyvin kattavasti. Strategian toteutuminen edellyttää Eloisan arvojen mukaista toimintaa kaikilla organisaation tasoilla. Arvojen ja myös strategian konkretisoimiseksi jatketaan vuonna 2023 aloitettua valmennusta johtamistehtävissä toimiville. Esihenkilön roolikuvauksen mukaisesti Eloisan esihenkilö Vaikuttaa, Välittää ja Rohkaisee. Esihenkilötyön laatua parannetaan hyödyntämällä 360-arviointia.

Henkilöstöetuudet 2025

Eloisan henkilöstöetuudet ovat saaneet hyvää palautetta henkilöstöltä ja myös organisaation ulkopuolelta. Hyvät etuudet edistävät Eloisan työnantajamainetta ja lisäävät osaltaan veto- ja pitovoimaa. Henkilöstöetuuksien hyvää tasoa pidetään yllä myös vuonna 2025. Käytettäväksi tulee 300 euron arvoinen Smartum-etu (liikunta-/kulttuuri-/hyvinvointipalvelut yht. noin 2,1 miljoonaa euroa), kahvit ja teet henkilöstön taukotiloihin (yht n. 200 000 eur), eläkemuistaminen (yht. noin 30 000 euroa) ja työsuhdepyörä (hallinnointimaksu GoByBike 14 euroa/pyörä/kk yht. noin 200 000 euroa). Kokonaisuutena etuihin varataan 2 530 000 euroa. Vuonna 2023 ja 2024 käytettävissä ollut tyhy-raha ei ole käytettävissä vuonna 2025. Vuoden 2023 henkilöstöetujen kustannukset olivat yhteensä hieman päälle kolme miljoonaa euroa.

6.4 Henkilöstösuunnitelma 2025

Syyskuussa 2024 päättyneet yhteistoimintaneuvottelut vaikuttavat vuoden 2025 aikana henkilöstön rekrytointiin. Neuvottelujen lopputuloksena muutoksia kohdistuu lähes 300 tehtävään. Henkilöstön vaihtuvuuden johdosta irtisanomisuhan alla oleville voidaan tarjota uusia tehtäviä, erityisesti tavoitteena on lisätä varahenkilöstön määrää. Lähtökohtana on, että henkilöstö riittää tarvittavien palveluiden tuottamiseen.

Vuoden aikana voi lisäksi tulla ennalta-arvaamattomia ja äkillisiä tarpeita uusien osaajien rekrytointeihin; näitä tilanteita arvioidaan ja niistä päätöksiä tehdään toimialojen johdossa käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa sekä erityisesti huomioiden sopeutustoimista aiheutuvat mahdolliset työn tarjoamisvelvoitteet. Potilasturvallisuutta ei vaaranneta missään tilanteessa. Vaikean taloustilanteen takia vältetään avoimeksi tulevien johto- päällikkö- ja esihenkilöiden sekä hallinnollisten asiantuntijatehtävien täyttämistä.

6.5 Henkilöstövaikutusten arviointi ja yhteistoimintamenettely

Vuoden 2025 aikana erityisen tärkeää on tavoitella optimaalista henkilöstömäärää siten, että palveluiden tuottamiseen on varattu riittävästi henkilöstöä. Optimaalisen henkilöstömäärän tavoittelemiseksi henkilöstösuunnittelussa huomioidaan lähivuosina kiihtyvä eläkepoistuma eri ammattiryhmissä. Eläkepoistuman kautta tai muulla tavalla avoimeksi tulevia tehtäviä hyödynnetään henkilöstökustannusten sopeutuksessa erityisesti hallinnollisissa tehtävissä.

Talousarvioon sisältyvien henkilöstöön kohdistuvien sopeutustoimien takia on käyty loppuvuodesta 2024 yhteistoimintaneuvottelut. Neuvottelujen lopputuloksena koko organisaation osalta sopeuttamistoimilla saatava henkilöstökustannusten väheneminen ensi vuodelle on n. 7,2 miljoonaa euroa. Euroina eriteltynä sopeutustoimien kohdentuminen päättyneiden yhteistoimintaneuvotteluiden osalta:

Irtisanomisuhka	168 tehtävää	6 330 000 euroa
Muut	101 tehtävää	840 000 euroa

Käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen johdosta työnantaja huomioi työsopimuslain (55/2001) ja kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta säädetyn lain (304/2003) määräykset. Työsopimuslaki 7 luku 3.1 §:n perusteella työnantaja saa irtisanoa työsopimuksen, kun tarjolla oleva työ on taloudellisista, tuotannollisista tai työnantajan toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvista syistä vähentynyt olennaisesti ja pysyvästi. Työsopimusta ei kuitenkaan saa irtisanoa, jos työntekijä on sijoitettavissa tai koulutettavissa toisiin tehtäviin 4 §:ssä säädetyllä tavalla. Ks. myös viranhaltijalaki 37 §.

Työnantaja on kartoittanut yhteistoimintaneuvottelujen kuluessa ja kartoittaa myös irtisanomisprosessin aikana työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 4 §:n sekä viranhaltijalain (304/2003) 8 luvun 37 §:n mukaisesti mahdollisuudet työllistää henkilö Etelä-Savon hyvinvointialueen organisaatioon.

Taloudellisista ja tuotannollisista syistä tapahtuviin irtisanomisiin liittyy ns. takaisinottovelvollisuus, mikäli yhdeksän kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä tarvitaan työntekijöitä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä on tehnyt (TSL 6 luku 6 §) tai viranhaltijan irtisanomisajan päättymisestä viranhaltijaa tehtäviltään samankaltaiseen toistaiseksi voimassa olevaan tai yli kuusi kuukautta kestävään virkasuhteeseen (KVhL 8 luku 46 §).

7 Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa on kuvattu toimialueiden toiminnan sisältö, toiminnalliset tavoitteet, talousarvion määrärahat vertailutietoineen ja sekä toimialueen keskeiset tunnusluvut.

7.1 Sosiaalipalvelut

Toiminnan kuvaus

Sosiaalipalveluiden palvelualueet vuonna 2025 ovat lapsiperheiden sosiaalipalvelut, lastensuojelu, aikuisten sosiaalipalvelut ja vammaispalvelut. Yt-menettelyssä vuonna 2024 sovittu organisaatiomuutos toteutuu vuoden 2025 alussa. Yhteisten palveluiden ja työikäisten palveluiden palvelualueet lakkaavat ja uutena palvelualueena aloittaa aikuisten sosiaalipalvelut. Organisaatio tiivistyy palvelualueiden vähetessä viidestä neljään.

Alueellisten toimintamallien sijaan on sosiaalipalveluissa yhteisenä tavoitteena Eloisa-tasoinen palvelu ja yhdenmukaiset palveluprosessit kaikilla palvelualueilla.

Palvelutuotantosuunnitelmaa toteutetaan vuonna 2025 edelleen suunnitellun mukaisesti ja lisäksi uusia sopeutustavoitteita vuodelle 2025 on 2,2 miljoonaa euroa.

Merkittäviä säästö- ja kehittämistoimenpiteitä on talousarviovuonna erityisesti lastensuojelussa, lapsiperhepalveluissa ja vammaispalveluissa. Lastensuojelun ja lapsiperhepalveluiden yhteinen kehittämishanke tähtää matalan kynnyksen palveluiden saatavuuden ja käytön vahvistamiseen ja raskaampien palveluiden tarpeen vähenemiseen. Vammaispalveluissa käynnistettiin vuonna Vaalijalan erillisselvitys, jonka valmistuttua linjataan Vaalijalan tulevaisuuden skenaario. Vammaispalveluissa tehdään vuonna 2025 asumispalvelujen selvitys, jolla haetaan optimaalista asumispalvelujen tuotantomallia.

Vuoden 2024 lopussa käynnistyi yhteisprofessuuriyhteistyö Itä-Suomen yliopiston ja Etelä-Savon hyvinvointialueen välillä. Tutkimus- ja kehittämistyöllä vahvistetaan Vaalijalan osaamis- ja tukikeskuksen ja muiden sosiaalipalveluiden tutkimusta, kehitystyötä ja osaamista.

Talousarvio on laadittu erittäin haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa ja talousarvion raami on lähtökohteisesti hyvin tiukka. Talousarvio sisältää kustannusriskejä mm. asumispalveluissa, joissa käynnistyy uusi hankinta vuoden vaihtuessa. Talousarvion toteutuminen tulee edellyttämään uusia sopeuttamistoimia vuoden 2025 aikana.

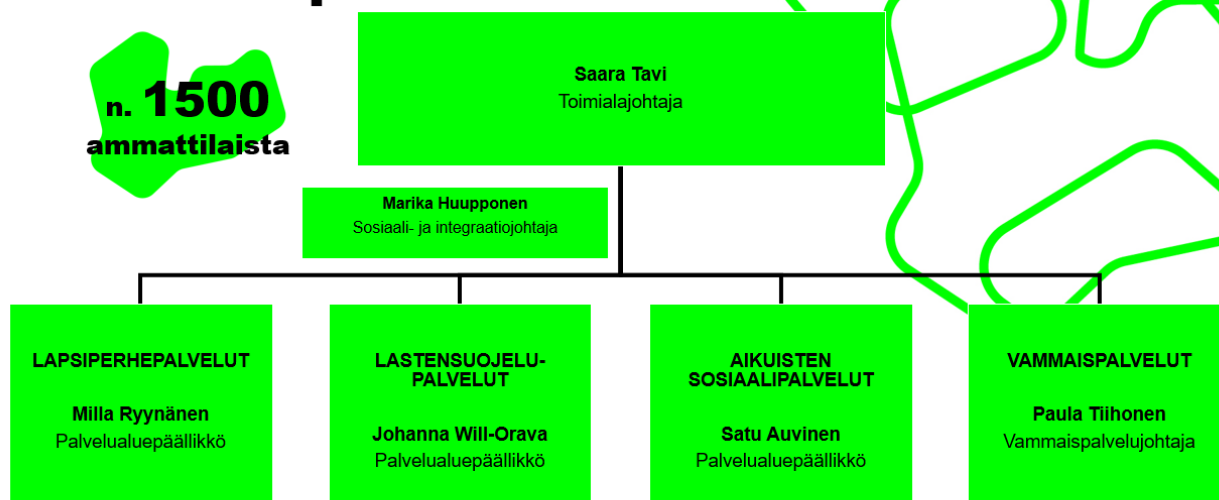
Henkilöstömäärä

Lastensuojelu	Aikuisten sosiaalipalvelut	Lapsiperhepalvelut	Vammaispalvelut
129	167	96	1151

Taulukko 6 Sosiaalipalveluiden henkilöstömäärät.

Sosiaalipalvelut

n. 1500
ammattilaista

Lapsiperhepalvelut

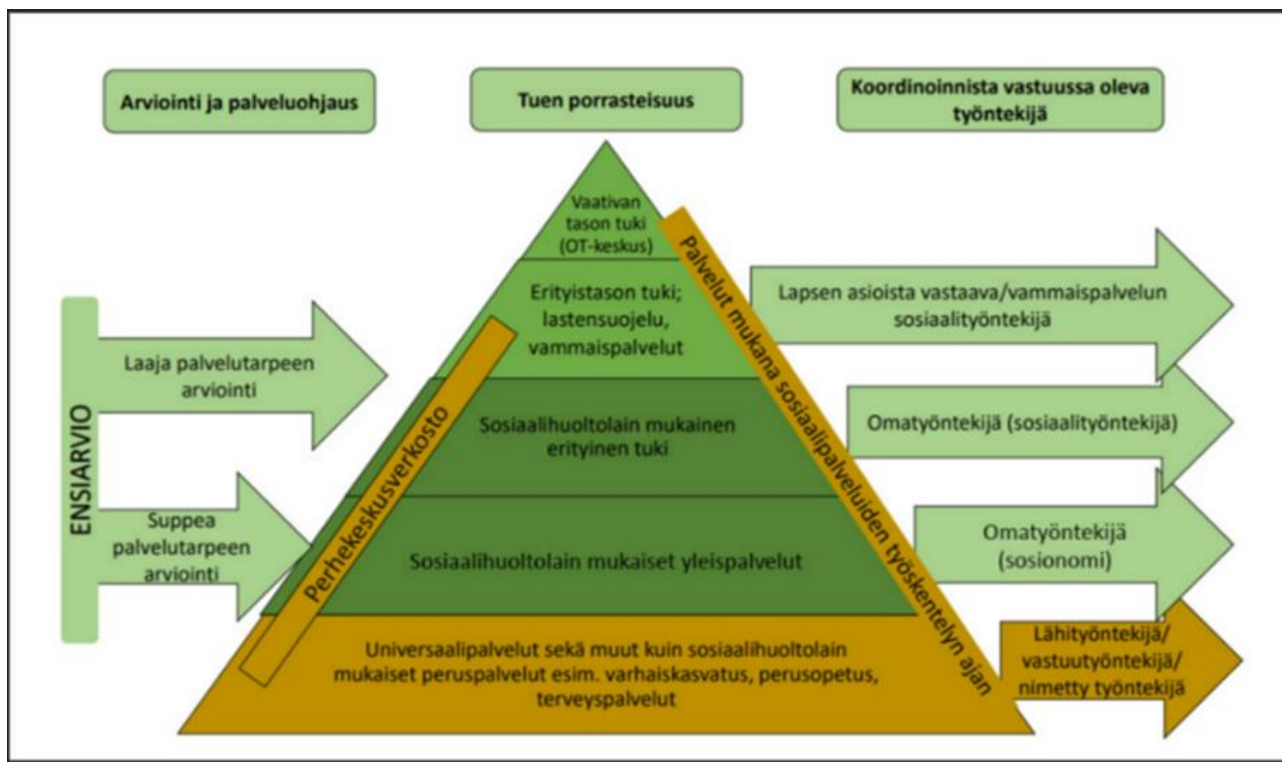
Lapsiperhepalvelu on sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on tukea lapsiperheitä ja vanhemmuutta sekä edistää lasten yksilöllistä kasvua ja myönteistä kehitystä. Palvelualueen painopiste on sosiaalisten ongelmien ehkäisemisessä ja varhaisen tuen tarjoamisessa. Asiakkaille tarjottavat sosiaalipalvelut ovat perheneuvo, kasvatus- ja perheneuvonta, lapsiperheen kotipalvelu, perhetyö, perhekeskus, sosiaalityö ja -ohjaus, lasten omaishoidon tuki, tukisuhdetoiminta ja perheoikeudelliset palvelut.

Lapsiperhepalvelujen toimintaa kehitetään hallitusti erillisen kehittämissuunnitelman avulla. Tärkeimmiksi kehittämistoimenpiteiksi on nostettu ennaltaehkäisevien palvelujen peittävyys kasvattaminen sekä asiakasohjauksen, palvelutarpeenarvioinnin ja palvelujen kriteerien kehittäminen.

Vuonna 2025 tavoitteena on lisätä tietoisuutta lapsiperhepalveluista ja vahvistaa kaikessa toiminnassa asiakkaiden ihmissuhdeympäristöä sosiaalihuollon porrasteisuutta hyödyntäen.

Lisätään ennalta ehkäisevää työtä keskittämällä oman toiminnan resursseja pääosin varhaiseen tukeen. Samalla viedään käytäntöön sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien tehtäväkuvauksien mukainen työnjako. Jatketaan asiakassegmentointia ja toimintamallien yhtenäistämistä sekä kirkastetaan sosiaalihuollon asiantuntemuksen mukaiset järjestämisen ja toteuttamisen tehtävät. Selkeytetään yhteistyörakenteita ja kuvataan päätöksenteon ja palvelutarpeen arvioinnin prosessi, asiakkaiden siirtyminen palveluiden välillä sekä palveluiden välinen konsultaatio. Kehitetään asiakas- ja palveluohjausta. Pilotoidaan etäasiointia sotedigipalvelujen kanssa ja edistetään erilaisten digipalvelujen käyttöönottoa. Tiivistetään yhteistyötä erityisesti

neuvolapalveluiden, opiskeluhoillon, varhaiskasvatuksen, koulun ja työikäisten palvelujen sekä järjestötoimijoiden kanssa. Edistetään asiakastietolain mukaista ja rakenteellista kirjaamista sekä Lapset puheeksi- menetelmän ja systeemisen työotteen käyttöä. Lisäksi lisätään työntekijöiden kustannustietoisuutta ja varmistetaan kustannusten oikea kohdentuminen.

Kuva 11 Porrasteisuus lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalveluissa (THL porrasteisuus lapsiperheiden sosiaalipalveluissa - työpäpaperi, s. 24).

Lastensuojelupalvelut

Lastensuojelun palveluita ovat lastensuojelun sosiaalityö ja -ohjaus, tehostettu perhetyö, tukisuhdetoiminta, avo-, sijais- ja jälkihuolto sekä lasten ja nuorten koti Kuutti ja nuorten vastaanottoyksikkö Havurinne. Lisäksi syyskuussa käynnistyy uusi lastensuojeluyksikkö Mikkelin keskustassa.

Lastensuojelun avohuollossa työskentelee sosiaalityöntekijöitä, sosionomeja, perhetyöntekijöitä sekä perheterapeutteja. Sosionomin tehtäviin kuuluu sosiaaliohjaus, ammatillinen tukihenkilötoiminta, avohuollon tukitoimien toteuttaminen ja sosiaalityöntekijän työparina toimiminen. Sijais- ja jälkihuollossa työskentelee sosiaalityöntekijöitä, sosionomeja, ohjaajia ja perheterapeutteja.

Lastensuojelussa käytetään systeemistä työskentelymallia. Siinä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on tukena moniammatillinen tiimi, johon kuuluvat myös perheterapeutit.

Vuoden 2024 alusta lukien lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä voi laissa olevan henkilöstömitoituksen mukaan olla enintään 30 asiakasta (v. 2023 35 lasta). Asiakasmitoituksen toteutumista seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa reagoidaan tarvittavin toimenpitein.

Lastensuojelulle on asetettu merkittäviä kehittämistoimia lastensuojelun kustannusten vähentämiseksi. Osa kehittämistoimista kohdentuu erityisesti lapsiperhepalveluiden matalan kynnyksen ja varhaisen tuen toiminnan kehittämiseksi, jotta lastensuojelun palveluiden tarve vähenisi.

Lastensuojelussa kehittämisen painopisteet kohdentuvat vuonna 2025 erityisesti seuraaviin kokonaisuuksiin:

- avohuollon asiakasmäärän väheneminen ml. lapsiperhepalveluiden kehittämistoimet
- sijoitusprosessin selkiyttäminen ja sijaishuollon aikaisen tukityön kehittäminen, sijoitusten keston lyhentäminen
- omien lastensuojelunlaitospalveluiden lisääminen ja uudenlaisen soteintegroidun toimintamallin kehittäminen, käynnistäminen ja juurruttaminen arkeen. Lastensuojelun sijoituksissa (laitoshoidossa ja perhekodeissa) oman toiminnan ja ostopalvelujen jakauma on nyt 7% / 93% ja muussa avohuollossa 28% / 72%
- kilpailutuksen kehittäminen ja toteuttaminen sekä tuottajaohjauksen kehittäminen
- palveluohjausyksikön toiminnan kehittäminen ja vakiinnuttaminen.

Lapsiperhepalvelujen sekä lastensuojelun sisällön ja toiminnan kehittämisellä ja vahvistamisella tavoitellaan kustannussäästöjä lastensuojeluun. Riski tavoitteen toteutumiselle on suhteellisen nopeaksi suunniteltu tavoiteaikataulu ja toimintakulttuurin hidas muutos.

Tavoitteena lastensuojelussa on vaikuttavien palveluiden tuottaminen asiakasta osallistaen. FIT-mittarin käyttöönotto laajenee ja ollaan mukana Itä-Suomen yliopiston Fitfutura-tutkimushankkeessa. Sijaishuollon digipeli palautteen antamiseksi sähköisen sovelluksen avulla on otettu käyttöön. Kokemusasiantuntijatoimintaa kehitetään edelleen.

Lastensuojelussa toteutetaan kehittämishanketta yhdessä ISO:n, Pohjois-Savon ja Kainuun hyvinvointialueiden lastensuojelupalveluiden kanssa vuosina 2024-2027. Hankkeen tavoitteena on vanhemmuuden vahvistaminen luomalla uudenlaisia yhteistyörakenteita lastensuojelun sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden toimijoiden kanssa lapsen ja perheen arkeen, kokeilemalla vaikuttavia menetelmiä yhteisasiakkuuksissa ja luodaan pysyvät toimintamallit vanhemmuuden arviointiin ja vanhemmuuden tuen työhön.

Aikuisten sosiaalipalvelut

Aikuisten sosiaalipalvelu on uusi palvelualue, johon kuuluvat sosiaalipäivystys, poliisissa tehtävä sosiaalityö ja -ohjaus, lähisuuhdeväkivallan ehkäisytyö, turvakotipalvelu, aikuisten sosiaalityö ja -ohjaus, taloudellisen tuen palvelut, sosiaalinen luototus, kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus, työllistymisen monialainen edistäminen (TYM) sekä kotoutumisen edistäminen ja maahanmuutto.

Työllisyyttä edistävien sosiaalipalvelujen tavoitteena on yhteensovittaa eri toimijoiden tekemä työ, jotta erityisesti heikossa työmarkkinatilanteessa olevien asiakkaiden palvelut voidaan turvata. Työttömien

terveystarkastukset, työkyvyn tuen palvelut, eläke-edellytysten selvittely, maahanmuuttajien kotouttaminen, TYM-toiminta, kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus ym. nivotaan kokonaisuudeksi, jotta mahdollisuudet työllistyä ja työllisyysaste kasvavat. 1.1.2025 astuu voimaan uusi laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (TYM), joka korvaa lain työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP). TYM-lain muutoksen myötä asiakkuuden kriteerit poistuvat (työttömyyden kesto ja asiakkaiden ikä), jolloin riskinä on asiakkuuksien lisääntyminen.

Kunnilla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistasolla. Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja, hyvinvointialueen sote-palveluja, työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä. Myös kolmannen sektorin toimijoilla on merkittävä rooli. Palvelua tarjotaan yksilöille, perheille sekä yhteisöille. Hyvinvointialueen on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille.

Hyvinvointialue vastaa sote-palvelujen tuottamisesta kiintiöpakolaisille, oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille, tilapäisen suojelun perusteella kotikunnan saaneille henkilöille sekä muille maahanmuuttajille. Hyvinvointialue vastaa alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden, kotikunnan saaneiden lasten ja nuorten asumisen, hoivan ja huolenpidon järjestämisestä. Kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton yksikön asiakasmäärät ovat edelleen kasvussa johtuen Ukrainan sodan seurauksena alueelle jäävien henkilöiden määrästä.

Vammaispalvelut

Vammaispalveluihin varatut määrärahat vuodelle 2025 ovat erittäin niukat. Uusi vammaispalvelulaki tulee voimaan 1.1.2025 ja sen myötä tulevien uusien palvelujen kysyntä ja taloudellinen merkitys on vaikeasti arvioitavissa.

Aikaisemman palvelutuotantosuunnitelman mukaiset säästötoimet jatkuvat liikkumisen tuessa (kuljetuspalveluissa) sekä henkilökohtaisessa avussa. Henkilökohtaisen avun oman toiminnan vahvistaminen ja toimintamallin yhtenäistäminen koko hyvinvointialueella jatkuu.

Asumispalveluissa on kaikki ostopalvelusopimukset irtisanottu päättymään 31.3.2025 ja uusi kilpailutus alkaa alkuvuonna. Kilpailutuksen kautta on mahdollisuus päästä entistä parempiin sopimuksiin, mutta myös riski hintojen nousuun on olemassa. Asumispalveluissa toteutetaan vuoden 2025 aikana asumispalvelun optimaalisen tuotantotavan selvitys, jolla osaltaan reagoidaan asumispalvelujen kustannusten kasvun riskiin.

Vammaispalvelujen vaativien erityispalvelujen prosessit järjestetään vastaamaan muuttuvaa vammaislainsäädäntöä. Palvelujen järjestäminen päättyy erityishuoltolan nojalla kolmen vuoden siirtymäajalla ja asiakkaiden palvelukokonaisuuksien eheys edellyttää tiivistä yhteistyötä terveydenhuollon kanssa. Laitospalveluissa on tavoitteena palvelun tuottaminen keskitetysti Nenonpellon alueella. Vaalijalan yksiköiden toimintarakenteita selkeytetään ja osaamiseen panostetaan. Vuonna 2024 aloitettu toiminnallisen kuntoutuksen sisältöjen ja toimintatapojen kehittäminen jatkuu. Vaalijalan erillisselvityksen pohjalta linjattavan tulevaisuusskenaarion mukaiset toimet aloitetaan.

Toiminnalliset tavoitteet

Strategialinkitys	Tavoitteen kuvaus	Käytettävä mittari	Tavoitearvo
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä	Asiakkaan oikeus palveluun pääsyyn toteutuu lain mukaisesti.	Asiakkaan pääsy palvelutarpeenarvioon	Palvelutarpeenarvointi laadittu 3 kk:n aikana yhteydenotosta.
	Lapsiperhepalvelujen saavutettavuus	Varhaisen tuen asiakkuudet	Perheneuvon asiakasmäärä kasvaa. (asiakasmäärä 2024: 150)
		Ei erityisen tuen asiakkuudet	Sosiaaliohjaajien asiakasmäärä kasvaa (asiakasmäärä 2024: 263)
		Erityisen tuen asiakkuudet	Sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärä pysyy ennallaan tai vähenee. (asiakasmäärä 2024: 577)
Kestävä ja mahdollistava talous	Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun avohuollon asiakasmäärien suhteen muutos	Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun avohuollon käyttö	Painopisteen siirtyminen peruspalveluihin Vuonna 2024 suhdeluku 60 % - 40 % (asiakasmäärä 840-579) Tavoite 2025: 65 % - 35 % (asiakasmäärä 882-550)
		Lastensuojelun sijaishuollon laitos- ja perhehoidon käyttö	Perhehoidon osuus sijaishuollon kokonaisuudesta säilyy tai kasvaa vuoden 2024 tasosta. Tavoite 60% / 40%
		Perheneuvon käyttöaste	Perheneuvon asiakaskontaktien määrä kasvaa 70 % vuoden 2024 tasosta (v. 2024: 150 kpl -> 255 kpl)
Teknologia- ja toimintakokeilujen sekä kehittämisaihioiden määrä ja laajuus.	Etäasiointi on asiakaslähtöistä ja tarkoituksenmukaista	Digitaalisten kanavien käyttöönotto ja käyttöaste	Palvelujen käyttö digitaalisilla kanavilla kasvaa 50% (chat: perheneuvo, aikuisten sosiaalipalvelut, sähköinen perhekeskus) Vammaispalvelujen chatin käyttöönotto 2025

Taulukko 7 Sosiaalipalvelujen toiminnalliset tavoitteet.

Talous

SOSIAALIPALVELUT				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	Muutos, %
Toimintatulot (sitova aluevaltuustoon nähden)	53 530	54 223	54 379	0,29
Toimintamenot (sitova aluevaltuustoon nähden)	-161 491	-173 090	-167 110	-3,45
Toimintakate	-107 961	-118 867	-112 731	-5,16

Taulukko 8 Sosiaalipalvelujen talousarvio.

Lapsiperhepalvelut			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	10	0	22
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-7 768	-9 800	-9 877
Toimintakate	-7 758	-9 800	-9 855
Lastensuojelu			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	1 899	2 579	1 642
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-37 655	-39 430	-38 065
Toimintakate	-35 756	-36 851	-36 423
Aikuisten sosiaalipalvelut (uusi palvelualue 1.1.2025 alkaen)			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)			2 495
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)			-12 114
Toimintakate			-9 619

Vammaispalvelut			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSesitys 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallituksen nähdessä)	49 360	49 374	50 219
Toimintamenot (sitova aluehallituksen nähdessä)	-103 001	-110 803	-107 052
Toimintakate	-53 641	-61 429	-56 833
Työikäisten palvelut (päättyy 31.12.2024)			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSesitys 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallituksen nähdessä)	1 520	1 402	-
Toimintamenot (sitova aluehallituksen nähdessä)	-8 676	-8 981	-
Toimintakate	-7 156	-7 579	-
Yhteiset sosiaalipalvelut (päättyy 31.12.2024)			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSesitys 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallituksen nähdessä)	741	866	-
Toimintamenot (sitova aluehallituksen nähdessä)	-4 390	-4 075	-
Toimintakate	-3 649	-3 209	-

Taulukko 9 Sosiaalipalveluiden palvelualuekohtaiset talousarviotiedot.

Talousarvioon sisältyvät sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä.

7.2 Ikääntyneiden palvelut

Toiminnan kuvaus

Etelä-Savossa 75 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä on hyvinvointialueiden suurin ja kasvaa ennusteiden mukaan voimakkaasti tulevalla vuosikymmenellä. Väestön ikääntyessä palvelujen tarve kasvaa edelleen. Palvelujen rakennetta on kevennetty ja palveluja monipuolistettu, ja sitä jatketaan edelleen.

Ikääntyneiden palvelujen reaaliset kustannukset ovat kasvaneet maan keskitasoa maltillisemmin (19 %, koko maa 25 %) ja kustannusten kasvun hillitsemistä jatketaan osana palvelutuotantosuunnitelman toimenpiteitä. Suhteutettuna yli 75-vuotiaaseen väestöön kustannuskehitys on ollut maan keskitasoa ja siinä pyritään pysymään. Ikääntyneiden palveluissa varmistetaan riittävän oman tuotannon osuutta erityisesti asumis- ja lääkäripalveluissa.

Palvelua tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Asumisen osto- ja palvelusetelipalveluihin on talousarviossa 2025 varattu yhteensä 57,6 miljoonaa euroa. Yhteisöllisessä asumisessa omaa palvelutuotantoa on noin 75 %, ostopalvelua 20 % ja palvelusetelipalvelua 5 %. Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa omaa palvelutuotantoa on noin 38 %, ostopalvelua 53 % ja palvelusetelipalvelua 9 %. Kotiin annettavat palvelut ovat pääosin omaa tuotantoa. Noin 1–2 % kotiin annettavista palveluista tuotetaan ostopalveluna tai palvelusetelillä.

Ostolääkärisopimuksista luovutaan kokonaan, kun saadaan tarvittava määrä virkalääkäreitä. Vuonna 2025 virkalääkäreitä on 19–21. Ikääntyneiden palveluissa lääkäri toimii potilaidensa omalääkärinä ja vastaa heidän hoidostaan kokonaisuutena. Tavoitteena on, että vuoden 2025 aikana kaikille ikääntyneiden palvelujen piirissä oleville potilaille tehdään ennakoiva hoito ja kuntoutumissuunnitelma, joka turvaa potilaan oikea-aikaisen hoidon tarkoituksenmukaisimmassa hoitopaikassa. Sairaanhoidtaja-lääkäri työparityötä kehitetään eteenpäin.

Säännöllisten palveluiden piirissä on vuosittain noin 12 000 asiakasta, joista alle 65-vuotiaita on noin 600. Suurin asiakasmäärä on arjentuki- ja etäpalveluissa sekä kotiin annettavissa palveluissa strategian mukaisesti. Ikääntyneiden palveluissa toimii kansallisen mallin mukaisesti keskitetty asiakasohjaus. Asiakas- ja palveluohjauksen kautta varmistetaan, että tarvittavat palvelut saadaan viivytyksettä ja seurataan palvelurakenteen ja asiakastarpeen kehittymistä. Ennakoivat ja ennaltaehkäisevät, toimintakykyä ja arkea tukevat palvelut ovat ensisijaisia. Omaishoitoa ja omaishoitajuutta tuetaan. Perhehoitoa ja yhteisöllistä asumista lisätään, jotta ympärivuorokautiset paikat riittävät muistisairaille asiakkaille. Jaksohoito ja arviointi- ja kuntoutusjaksot tukevat arjessa selviytymistä.

Talousarvio on laadittu erittäin haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa ja talousarvion raami on lähtökohteisesti hyvin tiukka. Talousarvioon sisältyy riskejä mm. asumispalveluissa, joissa asiakasmäärien kasvu voi vaikuttaa merkittävästi ja palvelu on saatava vireille tulosta kolmen kuukauden sisällä. Myös avustuksiin liittyen omaishoitoon liittyy merkittäviä riskejä, mikäli omaishoitohakemuksia tulee arvioitua enemmän. Henkilöstöressurit ovat vahvasti sidoksissa asiakasmäärien kehitykseen. Erityisesti kotihoidossa ja asumispalveluissa on noudatettava lakisääteisiä mitoituksia, joiden toteutumista seurataan kansallisesti. Talousarvio voi edellyttää uusia sopeuttamistoimia vuoden 2025 aikana.

Palvelualueet

Arjentuki- ja etäpalvelut sisältävät ensisijaisia palveluita, kuten kotiin annettavat tukipalvelut, ennakoivat palvelut, ikäneuvola, gerontologinen sosiaalityö, omais- ja perhehoito, veteraanipalvelut sekä asiakas- ja palveluohjaus. Tähän palvelualueeseen kuuluu myös varahenkilöstö, joka tukee kaikkia muita palvelualueita.

Kotiin annettavat palvelut sisältävät kotihoidon ja arkikuntoutuksen. Kotisairaanhoidon tarjotaan kaikenikäisille ja yhteistyö terveystieteiden liikkuvan sairaalan kanssa on tiivistä.

Asumispalvelut kattavat jaksohoidon, yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen asumispalvelun. Eloisan omat asumisyksiköt ovat ns. hybridiyksiköitä eli saman katon alla on eritasoista asumista, jaksohoitoa ja osassa on myös päivätoimintaa arjentuki- ja etäpalvelun järjestämässä.

Geriatrinen osastopalvelu tarjoaa terveydenhuoltolain alaista geriatrasta arviointia Kangasniemellä, Mikkeliissä, Mäntyharjulla ja Savonlinnassa. Geriatriset osastopalvelut ovat kuntouttavia arviointiosastoja, joissa kuntoutetaan ja arvioidaan asiakkaiden/potilaiden jatkohoidon tarvetta ja arjessa selviytymistä.

Yhteiset-palvelualue jää pois 1.1.2025. Tehtävät jakautuvat palvelualueisiin ja toimialajohtajan alle.

Henkilöstöä on noin 2 000, ja pääpaino on asiakastyötä tekevissä työntekijöissä. Henkilöstörakennetta on monipuolistettu eri osaamisella ja koulutustaustalla. Palvelualuepäälliköiden alaisuudessa toimii noin 54 henkilöä. Hallinnollinen rakenne on matala, ja kaikilla palvelualuepäälliköillä on laajat vastualueet. Lähiesihenkilöiden työn merkitys korostuu Eloisan strategian mukaisesti. Lakisääteiset mitoitukset ja asiakkaiden tarpeet ohjaavat henkilökunnan määrää ja tarvetta. Asumisessa noudatetaan lakisääteistä henkilöstömitoitusta ja seurataan mitoituksen toteutumista. Kotihoidossa resurssitarve muodostuu asiakkaiden palvelun tarpeesta ja palvelusuunnitelmasta.

Kansainvälisen rekrytinnin kautta on tullut noin 60 hoiva-avustajaa, osa valmistuu jo lähihoitajaksi. KV-rekrytoinnilla varaudutaan mm. eläköitymiseen, vuonna 2025 eläkeiän täyttää 45 henkilöä.

Ikäohjelman mukaisesti tehdään tiivistä yhteistyötä kuntien, kolmannen sektorin, seurakuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lisäksi vapaaehtoisia toimijoita on koulutettu, ja heitä on noin 2 000 Eloisan alueella. Vapaaehtoiset eivät tee lakisääteisiä työtehtäviä, vaan tarjoavat asiakkaille ja asukkaille mm. viriketoimintaa.

Tiedolla johtamisen avulla viedään konkretiaan yhdenvertaisia ja vaikuttavia palveluita ja varmistetaan strategian, palvelutuotantosuunnitelman ja tavoitteiden viemistä konkretiaan. Ammatillaiset sitoutuvat sovittuihin tavoitteisiin ja vaikuttavuus tapahtuu asiakas-ammattilainen-kontaktissa. Asiakaskokemuksen hyödyntäminen on ensiarvoisen tärkeää ja sen tiedon hyödyntäminen asiakaskohtaamisissa. Palvelujen vaikuttavuutta seurataan useilla eri mittareilla ja myös kansallisesti.

Ikääntyneiden palvelut

Kuva 12 Ikääntyneiden palvelujen organisaatiokaavio.

Henkilöstömäärä

Arjen tuki- ja etäpalvelut	Kotiin annettavat palvelut	Asumispalvelut	Geriatrinen osastopalvelu
262	771	797	134

Taulukko 10 Ikääntyneiden palveluiden henkilöstömäärät.

Mittari	Nykytila 2024	Tavoite vuonna 2025
Peittävyysindikaattori Kuinka monta % 75 vuotta täytäneistä asuu kotona.	Vuonna 2024 93 %.	Vähintään 94 % yli 75-vuotiaista asuu kotona
Säännöllisen palvelun piirissä olevat asiakkaat (lukumäärä)	Vuonna 2024: n. 12 000 asiakasta	Noin 12 500 asiakasta eri palveluissa
Alle 65 v. asiakkaat (lukumäärä)	Vuonna 2024: n. 600 asiakasta	Pysyy vuoden 2024 tasolla (n. 600 asiakasta)

Taulukko 11 Ikääntyneiden palvelujen mittarit.

Arjen tuki- ja etäpalvelut

Asiakas- ja palveluohjaus: Keskitetyssä asiakasohjauksessa on tavoitteen mukaan asiat ratkaistu yli 90-prosenttisesti yhdellä yhteydenotolla. Vain 8-10 % yhteydenotoista johtaa tarkempaan palvelutarpeen arviointiin. Vuositasolla asiakasohjaukseen tulee n. 19 500 yhteydenottoa, joista sähköisiä on n. 3 600. Kaikkiin ikääntyneiden palveluihin tullaan palvelutarpeen arvioinnin kautta. Sujuvan palvelun näkökulmasta ja lain vaatimissa määräajoissa asiakkaiden hakemusten käsittelyt, palvelutarpeen arvioinnit (ml. RAI –arviointi) tulee toteuttaa seitsemän arkipäivän sisällä ja palvelut tulee aloittaa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua asian vireille tulosta. Asiakasmaksutiimi vastaa hyvinvointialueella ikääntyneiden palvelujen asiakkaiden tasapuolisesti lasketuista asiakasmaksuista ja tarvittaessa maksuhojennuksista. Asiakasmaksupäätöksiä tehdään vuositasolla n. 20 000 ja maksuhojennuksia n. 450. SAS-tiimin (suunnittele, arvioi, sijoita) vastuulla on huolehtia asiakkaiden sijoittamisesta asumispalveluihin huomioiden ensisijaisesti kevyemmät asumismuodot koko hyvinvointialueella. Sijoituksia tehdään vuositasolla noin 800.

Ikäneuvola toimii koko alueella liikkuvana lähipalveluna. Ikäneuvolan toiminta on ennaltaehkäisevää ja tarkoitettu kaikille yli 65-vuotiaille, jotka eivät ole minkään säännöllisen palvelun piirissä.

Kotiin annettaviin tukipalveluihin kuuluvat turvapalvelut, ateriapalvelut, kauppa- ja asiointipalvelu, siivouspalvelu sekä kuljetus- ja saattajapalvelu. Palveluita tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Turvapalvelut kilpailutettiin ja niistä vastaa kokonaisuudessaan Tunstall Oy. Turva-auttajakäynnit hoitaa pääsääntöisesti kotihoidon yöpartio. Ulkoistamisen myötä säästöä arvioidaan henkilöstökuluista syntyvän noin 200 000 euroa vuosittain. Turvapalvelussa asiakkaita on n. 3 000. Turvapalveluissa työskentelee tällä hetkellä 6 työntekijää eri nimikkeillä ja tehtävillä. Vuoden 2025 alusta alkaen tehtävät yhtenäistetään hyvinvointiteknologia-asentaja nimikkeelle ja tehtävät muuttuvat laaja-alaisemmiksi. Hyvinvointiteknologia-asentajia tarvitaan koko alueelle yhteensä viisi. Muita tukipalveluita koordinoi yksi palvelukoordinaattori.

Etäpalvelu on kustannustehokasta, siinä voidaan samassa ajassa palvella yli kaksinkertainen määrä asiakkaita verrattuna fyysisiin kotihoidon käynteihin. Etäkäynti on 20,50 euroa edullisempi kuin fyysinen käynti. Tavoitteena on, että 10 % kaikista kotihoidon asiakkaista on etähoivan asiakkaita ja kaikista kotihoidon fyysisistä käynneistä on etäkäyntejä. Tällä hetkellä kaikista kotihoidon asiakkaista 6,9 % on etähoivan asiakkaita joko kokonaan tai osittain ja kaikista kotihoidon käynneistä 5,3 % tehdään etäkäynteinä. Etäpalveluihin kuuluu myös kotihoidon toiminnanohjaus. Etäpalveluista ja toiminnanohjauksesta vastaa yksi esihenkilö.

Etätuki- ja koordinaatiokeskuksen (ETKO-keskus) tavoitteet nousevat Eloisan strategisista tavoitteista. Tavoitteina on sujuvampi ja yhtenäisempi palvelutuotanto ja sisäiset prosessit, teknologian käyttöönoton edistäminen asiakkaan paremman palvelukokemuksen saamiseksi ja kustannusten hillintä. ETKO-keskuksen toiminta jakautuu asiakkaisille ja ammattilaisille suunnattuihin palveluihin. ETKO-keskus edistää tekoälyn ja robotiikan käyttöönottoa toiminnan tukena. Yhtenä esimerkkinä on Gillie-ohjelman käyttöönotto, jolla seurataan kotihoidon asiakkaan tilannekuvaa ja herätteitä, kuten kohonneesta kaatumisriskistä. Ohjelman avulla lisätään asiakasturvallisuutta ja ehkäistään turhia päivystyskäyntejä. Etähoiva, toiminnanohjaus, turvapalvelut ja hyvinvointiteknologiaratkaisut ovat jatkossa osana ETKO-keskusta. ETKO-keskusta kehitetään osana RRP-hanketta ja valtionavustusprojektia 311.

Kuntouttava päivätoiminta toimii lähipalveluna koko alueella. Asiakasmäärä on keskimäärin 550 asiakasta kuukaudessa, ja käyntejä vuositasolla tulee n. 18 500. Päivätoimintaa siirretään tilojen tiivistämisen myötä asumispalveluyksiköihin osassa alueista, näin myös niissä asuvat asiakkaat voivat osallistua päivätoimintaan

mukaan. Päivätoimintaa järjestetään osassa kuntia myös osavuorokautisen perhehoidon yhteydessä. Yhteistyötä on tehty tiiviisti järjestöjen ja yhdistysten kanssa, jotka toteuttavat ja tarjoavat myös päivätoiminnan tyyppistä ryhmätoimintaa ammattimaisesti tai vapaaehtoisvoimin. Etäpäivätoimintaa kehitetään ja laajennetaan myös kotihoidon asiakkaille RRP-hankkeen johdolla.

Gerontologisen sosiaalityön asiakkaiden määrä lisääntyy koko ajan. Sosiaalipalveluista siirtyi yli 65-vuotiaiden toimeentulotukihakemusten käsittely gerontologiselle sosiaalityön tiimille, samoin + 65-vuotiaat välitystiliasiakkaat. Toimeentulotuki hakemuksia tulee vuositasolla n. 500 ja n. 100 välitystiliasiakasta tarvitsevat myös sosiaalityötä ja -ohjausta. Keskimäärin gerontologisessa sosiaalityössä on n. 300 asiakasta kuukausitasolla.

Perhehoito: Kiertäviä perhehoitajia on yli 200 ja heidän käyttöönsä on tehostettu mm. omaishoidon tukena. Kiertävän perhehoidon asiakkaita on kuukausitasolla keskimäärin 470. Perhekoteja alueella on kaikkiaan 25, niissä tarjotaan pitkäaikaista, lyhytaikaista ja osavuorokautista perhehoitoa. Lyhytaikaisessa perhehoidossa asiakasmäärä kuukausitasolla on keskimäärin 220 ja hoitopäiviä 2 962. Pitkäaikaisessa perhehoidossa asiakasmäärä on keskimäärin 60 kuukausitasolla ja hoitopäiviä 1900. Perhehoitoa koordinoi perhekotikoordinaattori, yksi palveluohjaaja ja yksi palvelusihteeri.

Ikääntyneiden omaishoidossa: asiakkaita on keskimäärin 830 kuukausitasolla, joista suurin osa I maksuluokassa. Omaishoidon palkkion lisäksi tärkeitä ovat tukipalvelut. Toimintaa koordinoi yksi palveluohjauksen koordinaattoreista. Ikääntyneiden omaishoidon määrärahoista siirtyi 2,6 miljoonaa euroa sosiaalipalveluihin.

Tällä hetkellä arjen tuki- ja etäpalveluissa työskentelee yhteensä 266 ammattilaista, joista 13 on määräaikaista.

Palvelut	Nykytila 2024	Tavoite 2025
Arjen tuki- ja etäpalvelut		
Asiakasohjauksen etulinjaan tulee yhteydenottoja vuositasolla n. 20 000, joista 10 % asiakkaista ohjautuu tarkempaan palvelutarpeen arviointiin	Etulinjasta palvelutarpeen arviointiin ohjautuvien osuus keskimäärin 8-10 % / kk tasolla	Etulinjasta palvelutarpeen arviointiin ohjautuvien osuus keskimäärin 8-9 % / kk

Taulukko 12 Suoritteet: Arjen tuki- ja etäpalvelut.

Kotiin annettavat palvelut

Kotiin annettavaa palvelua tuotetaan ympärivuorokautisesti. Kotiin annettavaan palveluun kuuluvat asiakkaiden hoito ja hoiva sekä asiakkaan toimintakyvyn ylläpitoon liittyvä kuntoutus. Kotiin annettava palvelu voi olla tilapäistä tai säännöllistä.

Asiakkuus kotihoidossa alkaa arvioivalla kuntoutumisjaksolla, jolloin arvioidaan asiakkaan säännöllisen kotihoidon palvelutarve. Kotihoidon arvioivan kuntoutumisjakson aikana pyritään asiakkaan aiemman toimintakyvyn palauttamiseen esim. akuutin sairausjakson ja tapaturman jälkeen. Kotihoidon arvioiva

kuntoutumisjakso voidaan tarvittaessa myöntää myös kotihoidon säännöllisessä palvelussa olevalle asiakkaalle, jolloin tavoitteena on asiakkaan toimintakyvyn koheneminen ja omatoimisuuden lisääntyminen.

Kotiin annettavaan palveluun kuuluu myös yöaikaisen hoidon toteuttaminen. Kaupunkialueilla on erilliset kotihoidon yöhoitaja tiimit, jotka tekevät sovitut yöaikaiset käynnit ja vastaavat turvapuhelinhälytyksiin. Haja-alueilla, joissa on vähemmän yöaikaisten käyntien tarvetta, toimintaa toteutetaan yhden yöhoitajan toteuttamana. Kotihoidon yöhoitajat tekevät yöaikaista käyntejä myös alueella sijaitseviin yhteisöllisen asumisen yksiköihin ja voivat avustaa myös ympärivuorokautisen asumispalveluiden yöaikaisissa tehtävissä.

Kotihoidon ostopalvelut on kilpailutettu vuonna 2024 ja ostopalvelua käytetään tilanteissa, jolloin loma-aikojen tai henkilöstön saatavuusongelmien vuoksi tarvitaan lisäresursseja kotihoidon palveluiden turvaamiseksi.

Kotihoidon ja asumispalveluiden yhteistyönä on kehitetty päivystävän sairaanhoitajan toimintamallia, joka vastaa kotihoidon ja asumispalveluiden sairaanhoidollisesta toiminnasta viikonloppu päivisin ja juhlapyhinä yksiköissä, joissa ei muutoin ole sairaanhoitajaa paikalla. Pilottien aikana kerätään tietoa myös ilta-aikaisesta päivystystarpeesta. Mikäli tarvetta todetaan olevan, toiminta laajenee kattamaan myös ilta-aikaisen päivystystarpeen. Pilotointi aloitetaan Mikkelin ja Pieksämäen alueella loppuvuoden 2024 aikana. Savonlinnan alue aloittaa pilotin alkuvuonna 2025. Pilotit kestävät 6 kuukautta. Mikkelin ja Pieksämäen alueiden kotihoidossa on jo ollut toiminnassa päivystävän hoitajan toimintamalli. Toiminta laajenee asumispalveluihin.

Kotihoidossa henkilöstötarpeen ratkaisee asiakkaiden tarvitsemat palvelut ja palvelusuunnitelmiin määritellyt palveluajat. Lisäksi tilapäisen kotihoidon palvelut lisäävät resurssitarvetta. Työntekijöitä on ollut yhteensä noin 755.

Palvelut	Nykytila 2024	Tavoite 2025
Kotiin annettavat palvelut		
Säännöllinen kotihoito Peittävyys (kyseisen kuukauden 75+ väestön lukumäärä / kuinka monta % asiakasmäärä on 75 vuotta täyttäneiden määrästä).	Säännöllisen kotihoidon peittävyys 8,5 %	Säännöllisen kotihoidon peittävyystavoite 8,5-10 %

Taulukko 13 Kotiin annettavien palvelujen suoritteet.

Asumispalvelut

Asumispalvelussa tuotetaan asiakastarpeeseen perustuvaa asumispalvelua ympärivuorokautista, yhteisöllistä sekä jaksohoitoa tarvitseville ikääntyneille asiakkaille laajasti eri Eloisan alueella. Palvelua tuotetaan omana toimintana ja ostopalveluna sekä palvelusetelillä.

Vuoden 2025 aikana ympärivuorokautisen asumisen yksiköissä siirrytään mahdollisen uuden lainsäädännön myötä alhaisempaan 0,6 hoitajamitoitustasoon 1.1.2025 alkaen niissä yksiköissä, joissa se on mahdollista.

Samanaikaisesti valmistaudutaan asumispalvelun varahenkilöstön toiminnan aloittamiseen. Yhteisöllisen asumisen määrää lisätään edelleen uusien yksiköiden käyttöönottamisen myötä ensin tammikuussa Juvalla ja loppuvuodesta Mikkelissä.

Asumispalvelujen ostosopimukset on irtisanottu päättymään 31.12.2024 kilpailituksen vuoksi. Hankinta toteutettiin dynaamisena hankintajärjestelmänä (DPS) ja asumisen vuorokausihinnalle asetettiin kattohinta. Tilanteen haastavuutta lisää todennäköinen vähimmäishenkilöstömitoituksen laskun vaikutus. Mikäli asiakaspaikkoja ei tarjota riittävästi, joudutaan asiakkaiden palvelut joka tapauksessa järjestämään palvelusetelipalveluna tai ostopalveluna. Vaihtoehtoisesti varaudutaan huomattavaan oman toiminnan lisäämiseen lyhyellä ajalla. Asumispalvelujen osto- eikä palvelusetelipalveluissa ei ole myöskään varauduttu asiakasmäärän kasvuun kustannustasolla.

Asumispalveluissa on 26 Eloisan omaa yksikköä, 21 palveluesimiestä ja n. 900 vakinaista ja määräaikaista työntekijää.

Palvelut	Nykytila 2024	Tavoite 2025
Asumispalvelut, oma toiminta ja ostopalvelut		
Yhteisöllinen asuminen (kyseisen kuukauden 75+ väestön lukumäärä / kuinka monta % asiakasmäärä on 75 vuotta täyttäneiden määräst).	Yhteisöllisen asumisen peittävyys 1,18 %	Yhteisöllisen asumisen peittävyystavoite 1,15-2 %
Pitkäaikainen perhehoito	Pitkäaikaisen perhehoidon peittävyys 0,3 %	Pitkäaikaisen perhehoidon peittävyystavoite 0,5-1 %
Ympärivuorokautinen asuminen (kyseisen kuukauden 75+ väestön lukumäärä / kuinka monta % asiakasmäärä on 75 vuotta täyttäneiden määräst).	Ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys keskimäärin 7,0 %. Tavoite riippuvainen muistisairaiden määrän kehityksestä.	Ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyystavoite 6-7 %. Tavoite riippuvainen muistisairaiden määrän kehityksestä.
Lyhytaikainen perhehoito (omais-hoidon jaksot)	Lyhytaikaisjaksohoito-paikkojen käyttöaste perhehoidossa 85 %	Lyhytaikaisjaksohoito-paikkojen käyttöastetavoite 95–98 %

Taulukko 14 Suoritteet: Asumispalvelut.

Geriatrinen osastopalvelu

Geriatrisessa osastopalvelussa toteutetaan ympärivuorokautista moniammatillista geriatrista arviointia ja kuntoutusta Kangasniemellä, Mikkelissä, Mäntyharjulla ja vuoden 2025 aikana myös Savonlinnassa, jossa Kerimäen lyhytaikaisyksikkö muuttuu sosiaalihuoltolain alaisesta yksiköstä terveydenhuoltolain alaiseksi geriatriseksi arviointiosastoksi. Muutoksen myötä paikkamäärä vähenee kymmenellä paikalla (vuonna 2024 30 paikkaa ja vuonna 2025 20 paikkaa) vaikuttaen henkilöstömäärän tarpeeseen (-5 htv). Geriatrisen moniammatillisen arvioinnin tavoite on selvittää huolellisesti ikääntyneen potilaan kokonaistilanne ja suunnitella tarvittavat kuntoutustoimenpiteet ja tehdä jatkohoitosuunnitelma. Tavoitteena on aina potilaan kotiutuminen kotiin, jos se on potilaan toimintakyvyn puitteissa mahdollista. Omaishoidon vapaat järjestetään tulevaisuudessa asumispalvelujen jaksoidossa ja perhehoidossa.

Vuoden 2025 aikana valmistaudutaan Mikkelin geriatrisen arviointiosaston toiminnan päättymiseen vuoden 2025 lopussa. Henkilöstö siirtyy rakenteilla olevaan "Siilotaloon" sen valmistuessa vuoden 2026 alkupuolella. "Siilotalo" profiloituu asumispalveluksi.

Ikääntyneiden palveluissa työskentelee myös seitsemän kotiutuskoordinaattoria, joiden työnkuvaan kuuluu yhteistyö muun muassa osastojen, päivystyspoliklinikoiden, kotihoidon ja liikkuvien palvelujen kanssa tavoitteena sujuvat ja turvalliset kotiutukset ja terveydenhuollon osastohoitojaksojen keston lyhentäminen.

Työntekijöitä on ollut noin 117 sisältäen vakituiset ja määräaikaiset työntekijät.

Palvelut	Nykytila 2024	Tavoite 2025
Geriatrinen osastopalvelu		
Hoitopäivät	31 756 / vuosi	30 762 hpv
Kuormitus %	92,2 %	98 %
Keskimääräinen hoitoaika	12,7 hpv	12 hpv

Taulukko 15 Suoritteet: Geriatrinen osastopalvelu.

Toiminnalliset tavoitteet

Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä.	Yhden yhteydenoton periaate toteutuu, viivytykset palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko. Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti ja laissa säädetyt oikeudet turvaten.	Vastausaika Palvelun toteutuminen päätöksestä. RAI-arvioidut 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, (%) vastaavan ikäisestä väestöstä.	80 % < 5 min Asiakkaan asia otetaan käsittelyyn 90 % yhdellä yhteydenotolla. Kiireellisesti tarvitsemien sosiaalipalvelujen järjestäminen viivymättä. Päätös muiden kuin kiireellisten sosiaalipalvelujen myöntämisestä on tehtävä ilman aiheutonta viivytystä, päätös on toimeenpantava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua asian vireille tulosta.
Kestävä ja mahdollistava talous.	Palvelurakenteen turvallinen keventyminen. Kotiin annettavan ja ympärivuorokautisen asumisen väliin tulee lisää yhteisöllisen asumisen paikkoja nykytilanteeseen nähden	Kotona asuvien 75- vuotta täyttäneiden %-osuus vastaavan ikäisestä väestöstä. Yhteisöllistä asumista lisää, peittävyys kasvaa.	Vähintään 93-94 % yli 75-vuotiaista asuu kotona. Vähintään 1-3 % yli 75-vuotiaista asuu yhteisöllisessä palveluasumisessa.
Teknologia- ja toimintakokeilujen sekä kehittämisaihioiden määrä ja laajuus.	Kotihoidon tuottavuuden ja palveluprosessien sujuvuuden turvaamiseksi laajennetaan olemassa olevia ja uusia kotona asumista tukevia teknologisia ratkaisuja	Etähoivan asiakkaiden osuus (%) säännöllisen kotihoidon asiakkaista.	Säännöllistä kotihoitoa etähoivan avulla saavien osuus kasvaa 2 %:lla.
Ikääntyvän väestön palvelutarvetta vastaava henkilöstön määrä ja osaaminen.	Henkilöstömitoituksen toteutuminen	Henkilöstömitoitus Ympäri- vuorokautisessa asumisessa. Välittömän työajan osuus (%). Säännöllisten kotihoidon asiakkaiden myönnetty palvelutunnit.	Ympäri- vuorokautinen asuminen, lakisääteinen mitoitus toteutuu. Säännöllisten kotihoidon asiakkaiden hoito- ja palvelusuunnitelmien mukaiset palvelutunnit toteutuvat.

Taulukko 16 Ikääntyneiden palvelujen toiminnalliset tavoitteet.

Talous

IKÄÄNTYNEIDENPALVELUT				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSesitys 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	Muutos, %
Toimintatulot (sitova aluevaltuustoon nähden)	36 932	40 529	41 788	3,11
Toimintamenot (sitova aluevaltuustoon nähden)	-183 262	-187 670	-190 874	1,71
Toimintakate	-146 330	-147 141	-149 086	1,32

Taulukko 17 Ikääntyneiden palvelujen talous.

Arjen tuki- ja etäpalvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSesitys 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	4 566	5 500	6 676	
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-32 152	-31 945	-31 945	
Toimintakate	-27 586	-26 445	-25 269	
Kotiin annettavat palvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSesitys 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	9 890	9 268	9 516	
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-45 450	-43 461	-45 169	
Toimintakate	-35 530	-34 193	-35 653	
Asumispalvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSesitys 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	21 436	24 674	24 373	
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-97 915	-104 273	-105 865	
Toimintakate	-76 479	-79 599	-81 492	

Geriatrinen osastopalvelu			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	1 038	1 087	1 221
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-7 254	-7 470	-7 893
Toimintakate	-6 216	-6 383	-6 672

Taulukko 18 Ikääntyneiden palveluiden palvelualuekohtaiset talousarviotiedot.

Talousarvioon sisältyvät sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä.

7.3 Terveyspalvelut

Toiminnan kuvaus

Maan keskitasoa korkeampi sairastavuus ja alueen väestön ikääntyminen lisäävät terveyspalvelujen tarvetta. Vastaavasti nuorempien ikäluokkien pieneneminen ja väestön kokonaismäärän lasku haastaa alueen palvelujen muutostarvetta. Terveyspalveluissa on tarve jatkaa ja nopeuttaa erityisesti erikoissairaanhoidon sopeuttamista vastaamaan alueen nykyistä ja tulevaa tarvetta. Lisäksi on tarve vahvistaa perustason palveluita ja keventää palvelurakennetta.

Palveluihin ja hoitoon pääsy on ollut Etelä-Savossa hyvällä tasolla. Tavoitteena on edelleen hyvä hoitopaikka perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa. Sotokeskusverkosto on alueellisesti kattava ja lähipalvelut turvataan. Säästöjä haetaan erityisesti vuokra- ja muista kiinteistä kustannuksista vähentämällä tiloja. Tavoitteena on tiivistää alueen neuvola- ja suun terveydenhuollon palveluverkkoa. Liikkuvaa ja digitaalista palvelua lisätään koko alueella turvaten hoidon saatavuutta ja saavutettavuutta.

Valtuuston hyväksymä sopeutustavoite vuosille 2025–2026 on erittäin haastava ja vaatii rakenteellisia muutoksia palveluihin ja poliittista päätöksentekokykyä. Merkittävimmät muutokset koskevat päivystys- ja sairaalapalveluita ja pohjautuvat terveydenhuoltolain muutoksiin. Eduskunnassa syksyllä 2024 päätöksenteossa olevan lain mukaan Etelä-Savossa olisi jatkossa keskussairaala Mikkeliin ja sairaala Savonlinnassa. Savonlinnan sairaalan päivystys olisi jatkossa ympärivuorokautinen rajattu erikoissairaanhoidon päivystys. Alueen raskas kirurginen ja päivystysleikkaustoiminta keskittyisi jatkossa Mikkeliin. Päiväkirurgiaa jatketaan molemmissa sairaaloissa. Tavoitteena on jatkaa tekonivelkirurgiaa Savonlinnassa vuonna 2025. Kahden sairaalan välinen työnjako on kriittistä muutoksen onnistumisissa.

Erikoissairaanhoidon osastopaikkoja on tarpeen vähentää merkittävästi. Sopeutusohjelman mukaisesti Savonlinnasta vähennetään 39 osastopaikkaa. Lisäksi jatketaan perusterveydenhuollon osastojen keskittämistä Mikkeliin, Savonlinnaan ja Pieksämäelle. Tämä tarkoittaa Sulkavan ja Juvan osastojen sulkemista. Juvan osaston sulkemisen aikatauluun voi vaikuttaa Mikkelin keskussairaalan korjausremontin aikainen väistötilan tarve.

Päivystys- ja sairaalamuutoksilla turvataan alueelle tarpeelliset erikoissairaanhoidon palvelut ja turvataan potilasturvallisuutta kahdella ympärivuorokautisella päivystysyksiköllä ja kattavalla ensihoidolla. Ensihoidon hälytysten kokonaismäärässä oli laskua kolmella vuosineljänneksellä edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon noin 10 %. Suurin muutos tapahtui kiireellisten (A/B) hälytysten määrässä, joissa vähennys oli noin 38 %. Ensihoidon palvelutasosta päätetään vuosittain aluehallituksessa.

ISLAB hyvinvointiyhtymän tuottamien laboratoriopalvelujen (näytteenotto ja analytiikka) kysyntä on vähentynyt kuluvan vuoden aikana yli 5 %. Kysynnän ja tulojen lasku tarkoittavat sopeutustoimia laboratoriopalveluissa kaikilla yhtymän hyvinvointialueilla. Itä-Suomen yhteistyöalue toteuttaa pikaisesti vuoden 2025 aikana selvitykset silmätautien hoidon ja tekonivelkirurgian tuotannosta hyvinvointialueiden yhteistyönä osana laajempaa koko yhteistyöalueen erikoissairaanhoidon työntekijöiden palvelutalouden selvitystä.

Talousarviossa pysyminen edellyttää ulko- ja hyvinvointialueen myynnin jatkumista lähes vuoden 2024 tasossa. Talousarviossa on lisäksi riskinä asiakaspalveluostojen kasvu ja tiukka henkilöstökulujen raami. Työvoiman ostopalvelujen ohella seuraamme tiiviisti palvelujen ostoja muilta hyvinvointialueilta. Rekrytointiin panostetaan ja tavoitellaan oman henkilöstön lisäämistä ja tavoitteellisesti vähennetään ostopalvelua.

Terveyspalvelut

n. **3200**
ammattilaista

Kuva 13 Terveyspalvelujen toimialan organisaatiokaavio.

Henkilöstömäärä

Sairaalapalvelut	Sotekeskus-palvelut	Akuuttipalvelut, mielen-terveys- ja riippuvuuspalvelut	Diagnostiset ja tukipalvelut
1112	900	780	454

Taulukko 19 Terveyspalvelujen henkilöstömäärä.

Liikkuvat palvelut

Liikkuvat palvelut ovat paikkariippumattomia digitaalisia, asiakkaiden kotiin tuotavia ja henkilöstön jalkautuvia palveluita esimerkiksi ammattilaisen vastaanotto oman asuinkunnan soteasemalla. Liikkuvien palveluiden lisäksi Etelä-Savossa on kattava lähipalvelupisteiden verkosto kuten sosiaali- ja terveysasemat ja sairaalat lähellä asiakasta. Liikkuvilla palveluilla turvataan maakunnan asukkailla yhdenvertainen palvelujen saatavuus

lähellä sekä tuetaan kotona-asumista ja arjen toimintakykyä. Liikkuvaa palvelua on myös ammattilaisen liikkuminen toiseen työpisteeseen lähelle asiakasta.

Liikkuvia palveluita ovat esimerkiksi:

- Digitaaliset terveystalvet - digitaaliset talvet kuten chat, päivystysapu 116117 ja puhelintalvet
- Ensihoito - koko maakunnan kattava ensihoitotalvet
- Liikkuva sairaala - sairaalatasoista hoitoa asiakkaan kotona
- Neuvolatalvet - terveydenhoitajat ja lääkärit liikkuvat sote-asemilta neuvoloiden toimipisteeseen. Neuvolasta tehdään myös kotikäyntejä. Päiväkodeissa annetaan rokotuksia lapsille ja perheille.
- Avoterveydenhuollon talvet – ammattilainen on potilaan kanssa vastaanotolla soteasemalla ja lääkäri konsultoitavissa etänä puhelimitse tai videoyhteydellä, ammattilainen kuten lääkäri liikkuu pienelle soteasemalle pitämään ajanvarausvastaanottoa.
- Suun terveydenhuolto - suun terveydenhuolto rakentuu sotekeskustalvetuerverkon mukaisesti. Liikkuvia talvetuita ovat lasten ja nuorten tutkimuskäynnit, jotka toteutetaan liikkuvalla yksiköllä pop up – tyyppisesti kouluilla ja oppilaitoksissa. Suuhygienistit tekevät arviointikäyntejä talvetutaloissa.
- Fysioterapia – kotikuntoutus ja osaston jalkautuvat terapeutit
- Kuntoutuksen ryhmätointinta yhteistyökumppaneiden toimitiloissa ja etänä
- Lasten toiminta- ja puheterapeuttien arviot toimintaympäristössä (koti, päiväkotit yms.)
- Apuvälinepalvelut - kotikuntoutuskäynneillä arvioidaan ja toimitetaan apuvälineitä kotiin
- Jalkautuvat mielenterveys- ja riippuvuus talvet (lapset, nuoret, aikuiset) - kotikäynnit (koti, päiväkotit, koulut) ja asiointikäynnit soteasemilla

Sairaalatalvet

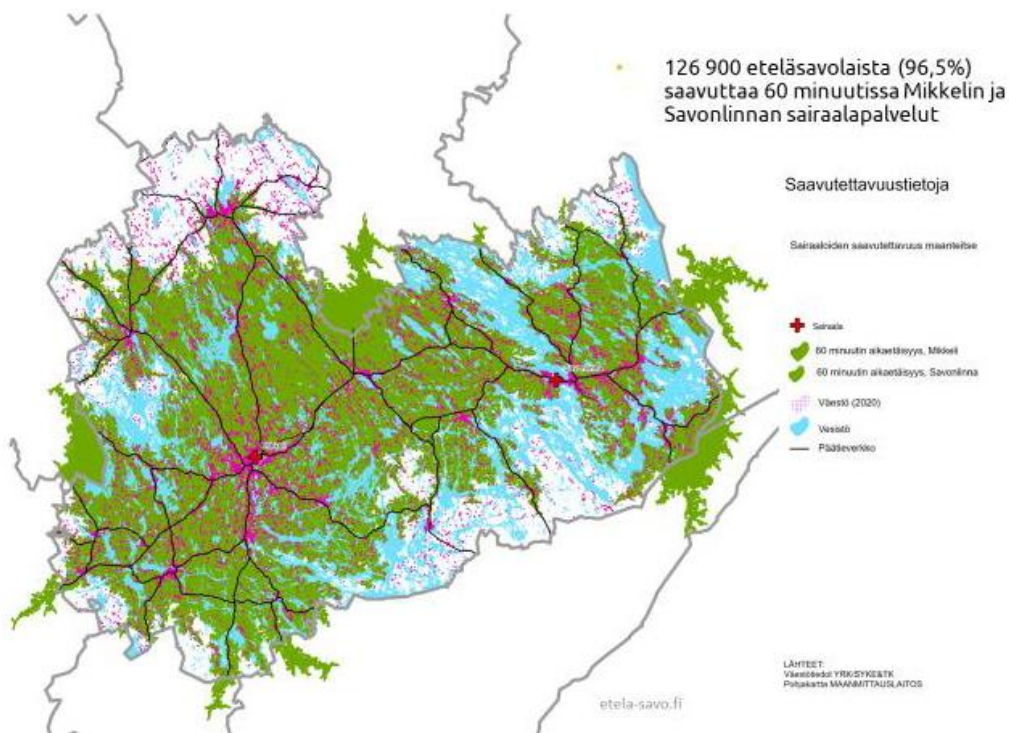
Hyvinvointialueella on kaksi sairaalaa, Mikkelin ja Savonlinnan sairaalat. Molemmissa sairaaloissa on sekä operatiivinen että konservatiivinen tulosalue. Sairaalatalvet toimii yhden sairaalan mallilla yhden johdon alla. Usealla erikoisalalla johtamisrakente ja toimintamallit on yhdistetty. Sairaalatalvetuiden tavoitteena on järjestää alueen erikoissairaanhoido ja perustason osastohoido kustannusvaikuttavasti ja yhdenvertaisesti. Talvetuita myydään muille hyvinvointialueille mahdollisuuksien mukaan. Ydinajatuksena on saada sairaalat toimimaan yhdessä optimaalisella työnjaolla. Työnjakoa tulee kehittää ja selkeyttää koko ajan nopeasti muuttuvassa ympäristössä - molemmille sairaaloille on paikkansa.

Etelä-Savossa on perinteisesti ollut väestöön suhteutettuna laaja erikoissairaanhoido, potilaita on hoidettu viiveettä kahdessa sairaalassa ja hoitojonot ovat olleet maan lyhyimmät. Tämä onkin johtanut huomattaviin kustannuksiin. Lisäksi näyttää siltä, että erikoissairaanhoido on osaltaan myös hoitanut perusterveydenhuollon tehtäviä, eivätkä hoitoketjut ja läheteprosessit ole kaikilta osin olleet tarkoituksenmukaisia. Tämän täytyy muuttua jatkossa siten, että sujuvat lähete- ja konsultaatiokäytännöt sekä digitalvet yhdistävät paremmin perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon toisiinsa. Toinen sujuvan toiminnan edellytys on, että potilaat ovat oikeassa hoitopaikassa, oikeaan aikaan ja vain tarpeellisen ajan. Potilaiden hoitopäiviä ja jatkohoidoon jonotusaikoja tarkastellaan systemaattisesti ja kriittisesti. Prosessin ongelmakohtiin puututaan ja etsitään ratkaisuja yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Tulevaisuuteen mennään yhdistämällä toimintatapoja ottamalla käyttöön yhteiset hoito- ja leikkauksjonot ja jatkossa myös organisaatiot. Yhteisen potilastietojärjestelmän saaminen alueelle mahdollistaa toiminnan seuraamisen ja vertailun. Kaikkien yksiköiden ja osastojen

toimintatapojen yhtenäistämistä jatketaan kaikilta osin. Yhtenäistäminen tarkoittaa yhteistä johtoa alueen yksiköissä sekä asiantuntijoiden työskentelyä laajemmin Eloisan alueella.

Toiminnassa olennaista on riittävän ja osaavan henkilökunnan saatavuus ja pysyvyys. Sote-alan henkilöstöä tulee eläköitymään runsaasti lähivuosien aikana. Tilanteen ennakoiminen on välttämätöntä toiminnan turvaamiseksi. Rekrytointia tullaan jatkossa tehostamaan. Toiminnan ja talouden kannalta on välttämätöntä rekrytoida uusia virkalääkäreitä. Eloisan hyvä brändi antaa tähän hyvän mahdollisuuden, kunhan tulevaisuuden näkymät ovat selkeät!

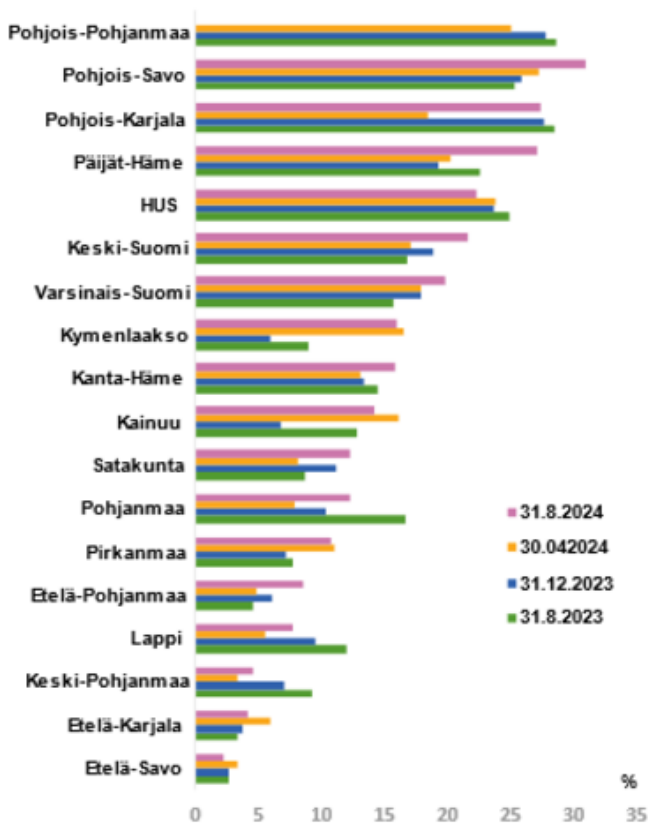
Sairaalapalveluihin kohdistuu kaikkein suurimmat säästöpaineeet, joka onkin luonnollista, kun väestö vähenee ja ikääntyy ja halutaan painottaa peruspalveluja. Tavoitteena sairaalapalveluissa on järkevöittää sairaaloiden välistä työnjakoa, purkaa päällekkäisyyksiä sekä ennen muuta vähentää ostopalveluna tulevan työvoiman (sekä lääkärit että hoitajat) käyttöä. Työnjako sekä toimiva liikkuva sairaala mahdollistavat jatkossa osastopaikkamäärän vähentämisen, ja tästä odotetaan saatavaksi huomattavia säästöjä.

Kuva 14 Sairaalapalveluiden saavutettavuus hyvinvointialueella.

Erikoissairaanhoidon osastot	Paikkaluku 2024	Täyttöaste 2024	Paikkaluku 2025
Operatiiviset osastot Mikkeli	45	85	45
Konservatiiviset osastot Mikkeli	64	83	64
Operatiiviset osastot Savonlinna	39	84	20
Konservatiiviset osastot Savonlinna	36	72	20
Perustason osastot	Paikkaluku 2024	Täyttöaste 2024	Paikkaluku 2025
Pieksämäen yle osasto	25	91	25
Juvan lähikuntoutus	23	98	23
Mikkelin osastot	37	98	37
Savonlinnan osastot	50	97	50
Palliativinen keskus	24	71	24
Sulkavan lähikuntoutus	12 (ulkoistettu)	94	0

Taulukko 20 Osastopalvelut maakunnassa.

Kuva 15 Yli puoli vuotta kiireetöntä hoitoa odottaneiden osuus kaikista hyvinvointialueiden sairaaloihin odottavista (%) 31.8.2023, 31.12.2023, 30.4.2024 ja 31.8.2024. (THL)

Sotekeskuspalvelut

Eloisan sotekeskuspalvelut jakaantuu viiteen tulosalueeseen: avoterveydenhuollon palvelut, digitaaliset palvelut, lasten- ja nuorten terveystalvelut, kuntoutuspalvelut ja suun terveyden palvelut. Kaikki tulosalueet toimivat hyvinvointialueen laajuisesti. Kuntoutuspalvelut ja digitaaliset palvelut ovat toimialaa läpileikkaavia palveluita. Tiimien toiminnan perusta on moniammatillisuudessa. Organisaation arvojen mukaisesti toimintamme perustuu yhdenvertaisuuteen, vaikuttavuuteen ja asiakaslähtöisyyteen.

Avoterveydenhuollon palvelut tarjoavat monipuolisia terveystalveluita kaikille kuntalaisille. Tavoitteenamme on edistää terveyttä ja hyvinvointia sekä ehkäistä sairauksia ja terveysongelmia. Strategisiin tavoitteisiimme kuuluu palveluiden integraation parantaminen, jotta potilaat voivat saada saumattomasti hoitoa eri palveluiden välillä. Lisäksi keskitymme terveyden edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn, erityisesti pitkäaikaissairauksien osalta. Haluamme myös kehittää henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia, jotta voimme tarjota korkealaatuisia ja vaikuttavia palveluita. Lääkärin kiireettömän vastaanottoajan T3-aika on kokonaisuudessaan parantunut merkittävästi. Hoidon jatkuvuutta parannetaan työjärjestelyillä ja digitaalisesti tuetun hoidonjatkuvuusmallin avulla. Ammatilaiskohtainen hoidonjatkuvuusindeksin seuranta otetaan myös käyttöön.

Lasten ja nuorten terveystalvelut keskittyvät tarjoamaan ennaltaehkäisevää hoitoa, joka tukee fyysisistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Tavoitteenamme on varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemansa

tuen ja hoidon oikea-aikaisesti. Strategisiin tavoitteisiimme kuuluu palveluiden saatavuuden parantaminen, erityisesti matalan kynnyksen palveluiden osalta, sekä yhteistyön tiivistäminen perheiden, koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Pyrimme lisäämään digitaalisten palveluiden käyttöä, jotta voimme tarjota joustavampia ja saavutettavampia hoitovaihtoehtoja. Olemme myös onnistuneet rekrytoimaan opiskeluhuoltoon asetusten vaatiman määrän psykologeja, mikä parantaa merkittävästi palveluiden laatua ja saatavuutta.

Kuntoutus toimii poikkileikkaavana palveluna terveystaluuissa tukien perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon toimintoja. Tulosalueella toimii terapeutteja, ohjaajia, lääkäreitä ja muita alan ammattilaisia. Kuntoutuksen vahva rooli toipumisen edistämässä sekä ennaltaehkäisevässä työssä on merkittävä muiden palveluiden kuormittumisen vähentämisessä ja väestön toimintakyvyn tukemisessä. Hyviä tuloksia kehittämisestä sairaalahoitajaksojen lyhentymiseen on saatu työparityöskentelystä, joka pilotoinnin jälkeen on leviämässä koko hyvinvointialueen osastoille. Fysioterapeutin suoravastaanottopalvelun laajentaminen on edennyt hyvin tukien hoitoon pääsyä ja vaikuttavan hoidon oikea-aikaista aloittamista tuki- ja liikuntaelinvaivoissa. Vuonna 2024 kokeiltiin fysioterapeutin toimintaa Mikkelin ja Savonlinnan päivystyksessä ja hyvän palautteen perusteella jatkamme sitä. Osastojen apuvälineiden inventaariota jatketaan koordinoitusti apuvälinekeskuksen kautta.

Suun terveydenhuollon toiminnan keskiössä on väestön suun terveyden edistäminen ja ylläpitäminen koko laajalla hyvinvointialueella. Tavoitteena on tarjota laadukkaita suun terveydenhuollon palveluja kaikille ikäryhmille painottaen ennaltaehkäisevää hoitoa ja varhaista puuttumista suun terveystaluuksiin. Toimintaa kuvaa jatkuva laadun ja tehokkuuden parantaminen uusinta tutkimustietoa ja teknologiaa hyödyntäen sekä henkilöstön jatkuva kouluttautuminen. Keskiöön nousee myös tiivis yhteistyö muiden terveydenhuollon toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Digitaaliset terveystaluuat vastaa kiireellisen ja kiireettömän hoidon tarpeen arvioinnista eri kanavissa koko hyvinvointialueella, ympäri vuorokauden. Laajimmat palvelut ovat terveystaluuavun ja päivystysavun puhelupalvelut sekä chat- ja digilääkäripalvelut. Ensilinjan palvelujen kautta kulkee noin 250 000 kontaktia vuosittain. Lisäksi etäpalveluiden avulla tuetaan hyvinvointikeskusten ja -asemien toimintaa. Hoidon tarpeen arviointi toteutetaan moniammatillisesti ja toimintatapa yhdistää eri asiointikanavat ja palvelut.

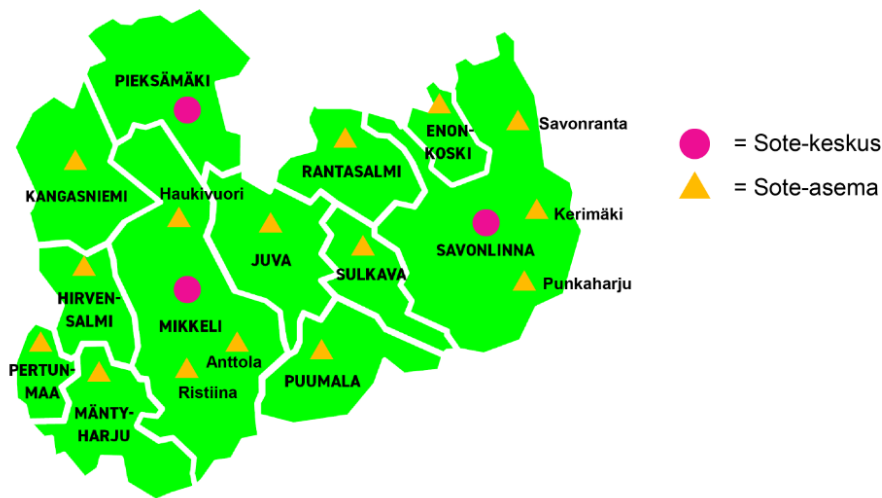
Chat- ja digilääkäripalvelut ovat vakiintuneet osaksi palveluvalikoimaa vuoden 2024 aikana ja käyntimäärät ovat tasaantuneet. Digitaalisen palveluvalustan käyttöönottoprojekti on päättymässä mahdollistaen digitaalisten terveystaluuatujen laajemman käyttöönoton ja hyödyntämisen. Tavoitteena on lisätä digitaalisia, ajasta ja paikasta riippumattomia asiointimahdollisuuksia sekä omahoitomahdollisuuksia ilman reaaliaikaista yhteyttä ammattilaiseen. Lisäksi kehitetään sisäisiä toimintamalleja, jotta toiminta on tehokasta ja ihmiset ohjautuvat taroituksenmukaisille ammattilaisille hoitoon. Toimintamallien kehittämisessä huomioidaan hoidon jatkuvuuden tukeminen, omahoidon tukeminen sekä ammattilaisten työn tehokkuuden tukeminen järjestelmien ja tekoälyn mahdollisuuksia hyödyntämällä.

Osana omaa perustoimintaa tulosalue tukee koko terveystaluuatujen toimialaa digitaalisten palvelujen hyödyntämisessä ja laajentumisessa.

Palvelualue sopeuttaa toimintaansa kehittämällä toimintamalleja ja vähentämällä ostopalveluja. Suurin ostopalveluvähennys saadaan opiskeluterveydenhuollosta, jonne on saatu rekrytoitua omat psykologit ostopalveluiden tilalle. Tavaroiden ja tarvikkeiden varastointia ja logistiikkaa kehitetään edelleen. Eri palveluiden

aukioloaikoja tarkastellaan resurssien mukaisesti tyhjäkäyntiä vähentäen. Mikäli palveluverkon tiivistykset toteutuvat, tilavuokrat pienenevät merkittävästi ja ammattilaisten potilaaseen kohdistuva työaika lisääntyy liikku-
misen vähentyessä.

Sote-keskuspalvelut palveluverkko

Kuva 16 Sotekeskuspalveluverkko 2025.

Akuuttipalvelut, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut

Akuuttipalvelut, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen palvelualue muodostuu kahdesta tulosalueesta akuuttipalveluista sekä mielenterveys- ja riippuvuuspalveluista.

Akuuttipalvelujen tulosalue sisältää päivystys- ja ensihoidon palvelut sekä liikkuvan sairaalan. Päivystyspalvelut tuotetaan kahdesta ympärivuorokautisesta yksiköstä Mikkeliissä ja Savonlinnassa.

Ensihoitopalvelu on suunniteltu ja toteutetaan yhteistyössä päivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa siten, että nämä ja muut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan kotona annettavat päivystykselliset lähipalvelut yhdessä muodostavat alueellisesti toiminnallisen kokonaisuuden. Ensihoitopalveluun sisältyy ensivastetoiminta, ensihoito perus- ja hoitotasolla sekä ensihoidon kenttäjohtaminen. Hyvinvointialueella on ensihoidosta vastaava lääkäri. Yhteistyöalueen ensihoitokeskus järjestää ympärivuorokautisen ensihoitolääkäripäivystyksen.

Lisäksi ensihoitopalvelujen tulosalueeseen kuuluu hyvinvointialueen liikkuvan sairaalan yksiköt Mikkeliissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä. Liikkuva sairaala tuottaa sairaalatasoista ja lääkärijohtoista hoitoa kotona. Liikkuvan sairaalan käynti on vaihtoehto päivystykseen hakeutumiselle tai ensihoidon käynnille. Liikkuva

sairaala korvaa osastohoidon; tehtäviä ovat mm. suonensisäisen lääkitys ja - nestehoito, punasolutiputukset sekä vaativat haavahoidot, kotisaattohoito sekä hoidon tarpeen arviointi- ja konsultaatiotehtävät.

Akuuttipalvelujen toiminnan kehittämisen painopisteenä ovat päivystystoiminnan sekä liikkuvan sairaalan kehittäminen. Kehittämistyö tapahtuu kiinteästi ensihoidon sekä sairaalapalvelujen kanssa. Päivystyksen toiminnan muutokset painottuvat ensisijaisesti Savonlinnaan. Tavoitteena on turvata laadukkaat 24/7 päivystyspalvelut lain edellyttämällä tavalla (ympäri vuorokautinen rajoitettu erikoissairaanhoidon päivystys).

Mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen kokonaisuus muodostuu lasten ja nuorten sekä aikuisten ja asumispalveluiden tulosalueista. Lasten ja nuorten sekä aikuisten palveluissa on perustason sekä erikoissairaanhoidon palveluita; niin avopalveluita kuin osastopalveluita. Tällä tavoitellaan vahvaa palveluiden integraatiota monella tasolla, esimerkiksi palvelujen perustasolla sekä erikoistasolla, kuin myös terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen integraatiota.

Mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen palvelualueen tavoitteena on tuottaa palvelut asiakaslähtöisesti, joustavasti ja kustannustehokkaasti hoitotakuun rajoissa. Palveluja tuotetaan moniammatillisesti siten, että ne edistävät väestön hyvinvointia. Mielenterveys- ja riippuvuuspalveluissa avainasemassa ovat matalan kynnyksen palvelut sekä niiden kehittäminen ja toimintamallien yhtenäistäminen.

Mielenterveys- ja riippuvuuspalveluja kehitetään Eloisan tavoitteiden ja strategian mukaisesti, painopisteenä ovat peruspalvelujen vahvistaminen ja asiakkaan pärjääminen omassa kodissa oikea-aikaisten palvelujen ja omanäköisen asumisen tukemana. Mielenterveys- ja riippuvuustyön haaste on työn tuloksellisuus ja vaikuttavuus ja ne ovat todennettavissa vasta pitkän ajan kuluttua. Tämän vuoksi mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämistä on tehtävä pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti. Kehittämistyö vaatii monialaisen yhteistyön lisäksi myös taloudellista satsausta, jotta edellä mainitulla työllä on kansanterveydellinen merkitys ja vaikutukset näkyviä.

Akuuttipalvelujen ja mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen palvelualue sopeuttaa toimintaa kehittämällä toimintamalleja ja palvelurakennetta keventämällä. Henkilöstökulujen osalta tarkastellaan esimerkiksi osa-aikaisuuksien täyttämistä sekä esihenkilöiden/asiiantuntijoiden tehtäviä. Myös ostopalveluihin kohdennetaan merkittäviä säästö tavoitteita.

	A/B		C	D
Riskialuealuokka	50 % mediaani	90 %	90 %	90 %
Ydintaajama	8 min	12 min	30 min	120 min
Muu taajama	10 min	25 min		
Asuttu maaseutu	20 min	35 min		
Muu alue	Ei määritellä			

Kuva 17 Tavoitteet potilaan tavoittamisajasta.

Diagnostiset ja tukipalvelut

Diagnostiset ja tukipalvelut koostuu kahdesta tulosalueesta, sekä palvelualueen rungossa olevista yksiköistä.

Apteekki- ja diagnostisten palveluiden tulosalue sisältää diagnostiset yksiköt, sairaala-apteekit, terveysturvallisuuden - ja terveysturvallisuusyksikön. Terveysturvallisuuden tukipalvelut sisältää osastonsihteeripalvelun ja hoitohenkilöstön varahenkilöstöyksikön. Tulosalueiden ulkopuolella on palvelualueen rungossa olevat yhteisten diagnostisten palveluiden yksikkö ja tilannekeskus.

Apteekki- ja diagnostiset palvelut vastaa kuvantamisyksiköiden, kliinisen fysiologian ja neurofysiologian, sekä patologian tutkimusyksiköiden palveluiden tuottamisesta alueella, sekä säteilyn käyttöön liittyvät lakisääteiset tehtävät. Terveysturvallisuuden yksikkö vastaa terveydenhuollon palveluissa olevien asiakkaiden sosiaalisesta tuesta, tavoitteenaan auttaa ja nopeuttaa terveydellisestä haasteesta toipumista. Terveysturvallisuuden yksikkö tuottaa tartuntatauteihin liittyvää tukipalvelua ja neuvontaa alueella, sekä koordinoi kausittain toistuvat rokotukset asukkaille ja henkilöstölle. Terveysturvallisuuden tukipalvelut tuottaa eri yksiköiden tarvitseman osastonsihteeripalvelun, ja hoitohenkilöstön sijaispalvelun akuutteihin poissaoloihin terveysturvallisuuden toimialalla.

Apteekki- ja diagnostisten palveluiden keskeisinä tavoitteina on jatkaa ostopalvelun muuntamista omaksi toiminnaksi erityisesti lääkäripalveluiden osalta, ja jatkaa toiminnan yhdenmukaistamista eri toimintoissa sairaalakampuksilla. Tulosalueella on onnistuttu lääkäreiden rekrytoinneissa usealla eri erikoisalalla, ja ostopalveluita on saatu käännettyä omaksi toiminnaksi. Myös toimintamallien yhdenmukaistaminen ja sairaalakampuksilla on alkanut hyvinvointialueen aikana hyvin. Tulosalueella toimivat sairaala-apteekit ovat tuottaneet taloudellisia säästöjä terveysturvallisuuden lääkekuluissa, mitä edelleen jatketaan myös vuoden 2025 aikana.

Keskeisenä taloudellisena riskinä apteekki- ja diagnostiikkapalveluissa on henkilöstöön ja henkilöstön vaihtuvuuteen liittyvät riskit, mitkä voivat vaikeuttaa oman toiminnan laajentamista merkittävästi. Toinen merkittävä taloudellinen riski sisältyy laitekannassa tapahtuviin odottamattomiin laiterikkoihin, mitkä voivat lisätä kustannuksia ennakoimattomasti.

Terveysturvallisuuden tukipalveluiden keskeisenä tavoitteena on tuottaa yksiköiden tarvitsemat osastonsihteeripalvelut, sekä hoitohenkilöstön akuuttien poissaolojen sijaispalvelut koko terveysturvallisuuden alueella. Tulosalueen toiminta on hyvin henkilöstöpainotteista. Osastonsihteeripalvelun mukautuminen yksiköiden tarpeisiin, ja varahenkilöstön oikea-aikaisesti ajoittuva ja riittävä tuki yksiköiden poissaolotilanteissa mahdollistaa vuokratyövoiman käytön vähennyksen ja säästöjä hyvinvointialueelle.

Keskeinen taloudellinen riski terveydenhuollon tukipalveluissa liittyy henkilöstöön ja henkilöstön vaihtuvuuteen. Toimivat palvelut ja tuki terveysturvallisuuden toiminnalle edellyttää osaavaa henkilöstöä ja esihenkilöillä mahdollisuuksia tukea työntekijöitä perustehtävän tekemisessä. Apteekki- ja diagnostiikkapalveluiden tulosalueella on suuri laitekanta, ja siihen sisältyy jatkuva riski laiterikoille. Laitekannan huoltopalveluiden tasoa on tarkasteltu monin paikoin niin, että sopimusten sisältämiä palveluita on vähennetty. Laitteiden huollosta ei vähennetä, mutta sopimusten tason tarkasteluun sisältyy taloudellinen riski kulujen kasvamisesta laiterikon satuessa.

Diagnostiset ja tukipalvelut sopeuttaa toimintaansa tarkastelemalla kuvantamisen palveluverkkoa, vähentää ostopalvelua siirtämällä ostopalveluna tehtyä palvelua virkatyöksi rekrytointien avulla, vähentämällä

ostopalveluna tuotettavia tutkimusaikoja, sekä tarkastelemalla henkilöstöresursointia. Näiden toteutumisen viivästyminen sisältää taloudellisen riskin.

Toiminnalliset tavoitteet

Toimialan yhteisinä toiminnallisina tavoitteina ovat asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys.

Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä	Asiakastytyväisyys on hyvällä tasolla.	NPS-luku vaihtelee –100 ja +100 välillä. Yleisesti yli 50 lukua pidetään hyvänä.	Tavoitearvo asetetaan ensimmäisen mittauksen jälkeen
	Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika, hoitoon pääsy hoitotakuun mukaisesti	T3-mittari (3. vapaa kiirettömän aika, hoitotakuu, vrk)	Alle 3 kk
	Hoitotakuun toteutuminen erikoissairaanhoidossa	Hoidon tarpeen arvio 3 kk, hoitoonpääsy 6 kk, lähetteet 21 vrk	Ylitys 0 %
	Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, psykiatrian erikoisalajat yhteensä, hoitoon pääsy <i>paranee</i>	Yli 90 vrk odottaneet, %	Alle 10
Paras ja joustavin työnantaja	Henkilöstötytyväisyys <i>paranee</i> . 2023 toimialalla NPS oli alle 20.	NPS-luku vaihtelee –100 ja +100 välillä.	25

Taulukko 21 Terveyspalvelujen toiminnalliset tavoitteet.

Talous

TERVEYSPALVELUT				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	Muutos, %
Toimintatulot (sitova aluevaltuustoon nähden)	42 208	44 057	49 185	11,64
Toimintamenot (sitova aluevaltuustoon nähden)	-368 172	-377 389	-381 871	1,19
Toimintakate	-325 964	-333 332	-332 686	-0,19

Taulukko 22 Terveyspalvelujen talous.

Sairaalapalvelut			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	18 934	19 818	20 330
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-166 172	-169 195	-162 595
Toimintakate	-147 238	-149 377	-142 265
Sotekeskuspalvelut			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	9 156	9 472	10 817
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-89 853	-91 540	-95 909
Toimintakate	-80 697	-82 068	-85 092
Akuuttipalvelut, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	13 060	14 091	16 922
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-81 796	-85 636	-89 471
Toimintakate	-68 736	-71 545	-72 549

Diagnostiset ja tukipalvelut			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	1 058	677	1 115
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-30 350	-31 017	-33 894
Toimintakate	-29 292	-30 340	-32 779

Taulukko 23 Terveyspalveluiden palvelualuekohtaiset talousarviotiedot.

Talousarvioon sisältyvät sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä.

7.4 Pelastus- ja turvallisuuspalvelut

Toiminnan kuvaus

Hyvinvointialueen pelastus- ja turvallisuuspalvelut huolehtivat alueen pelastustoiminnasta, onnettomuuksien ennaltaehkäisystä ja turvallisuuspalveluista. Onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta, varautuminen ja väestönsuojelu muodostavat pelastustoimen kokonaisuuden, jonka valmius kattaa kaikki onnettomuustapaukset päivittäisistä onnettomuuksista suuronnettomuuksiin asti. Pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palvelualueiden toiminta perustuu pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Aluevaltuusto on päättänyt hyvinvointialueen talouden tasapainottamisesta ja uusista sopeuttamistoimenpiteistä 7.10.2024 § 70. Turvallisuuspalveluiden keskeinen tehtävä on huolehtia ja koordinoita vartiointipalveluita kiinteistöjen turvallisuutta ja työsuojeluorganisaatiota ja työturvallisuutta.

Palvelutuotanto on sopeutettu asetettujen vaatimusten ja säästötavoitteiden mukaiseksi.

Henkilöstömäärä

Pelastustoiminnan palvelut	Onnettomuuksien ennalta- ehkäisyn palvelut	Turvallisuuspalvelut	Sopimuspalokunta
95	6	2	512

Taulukko 24 Pelastus- ja turvallisuuspalveluiden henkilöstömäärät.

Pelastustoiminnan palvelut

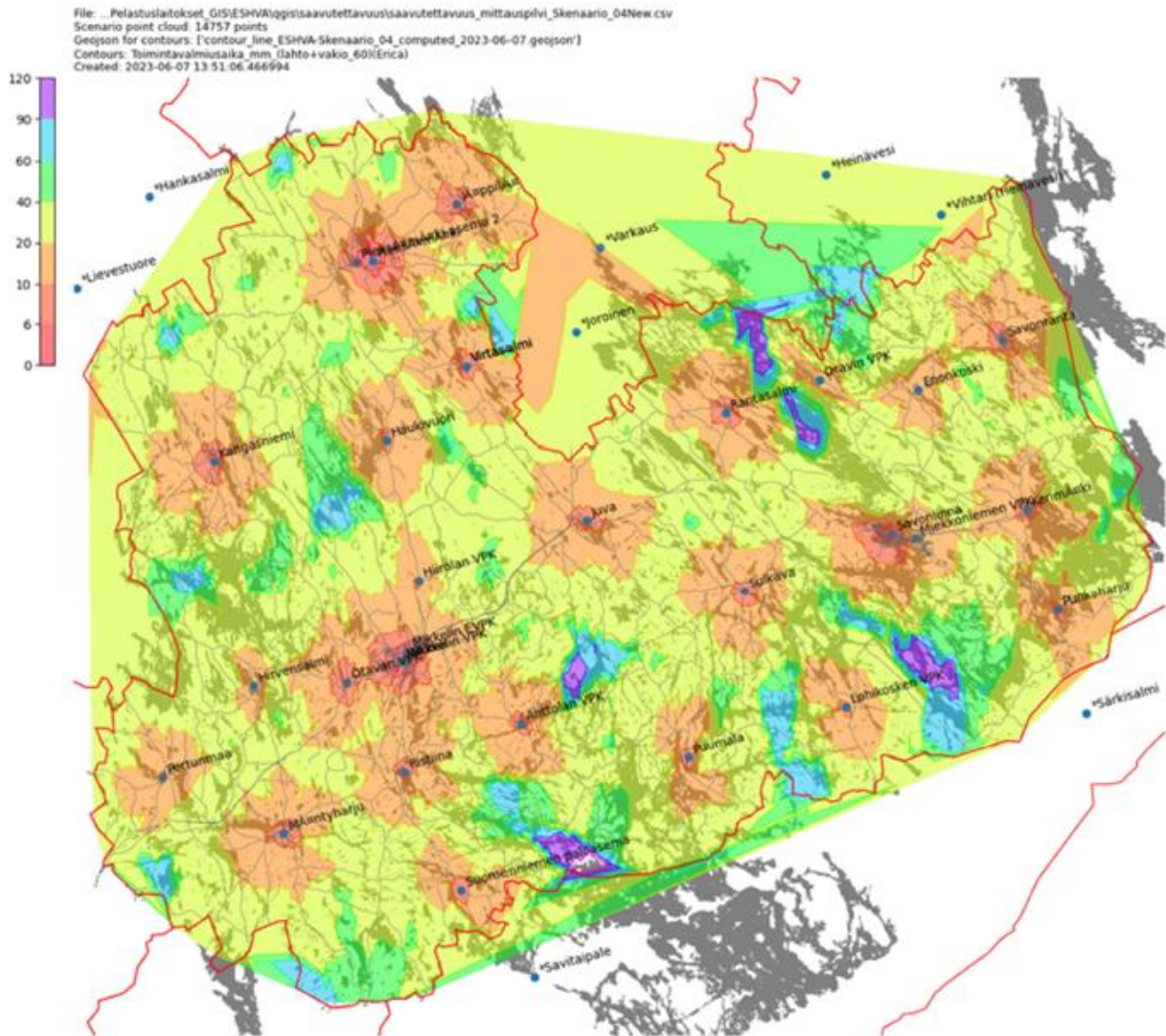
Pelastustoimen palvelutuotannon pääasiallisen säädösperustan muodostavat pelastustoimen järjestämisestä säädetty laki (613/2021) ja pelastuslaki (379/2011). Hyvinvointialueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa. Pelastustoimen ja ensihoidon palvelut muodostavat hyvinvointialueen kiireellisten hälytystehtävien kokonaisuuden, vaikka ne ovat erillisiä asioita ja niistä päätetään kummastakin erikseen. Paloasemaverkko pysyy ennallaan. Pelastustoiminnan resursseihin kohdistuu noin 11 henkilötyövuoden vähennys.

Pelastuslaitokselle osoitetut tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen. Etelä-Savon pelastuslaitos on varautunut hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä onnettomuuksissa, normaaliajan häiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja väestönsuojelutilanteissa. Vakinaisella henkilöstöllä (24/7) miehitetyt paloasemat ovat Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä, joissa pelastusryhmillä on välitön lähtövalmius kiireellisiin tehtäviin vähintään vahvuudella 1+3. Muiden paloasemien päätoimisen henkilöstön vahvuus voi vaihdella riskiaikojen ja muiden tekijöiden vaikutuksesta ja pelastusryhmät muodostuvat pääsääntöisesti sopimuspalokuntatoimintaan osallistuvasta henkilöstöstä. Laskennallisesti pelastustoiminnan päätoimisen henkilöstön työvuorovahvuus muuttuu niin, että työvuoroissa tulee olemaan 2 henkilöä vähemmän yhteenlaskettuna koko alueella. Toimintaa ohjaa pelastuslaitoksen vuorontäydennysohje, joka on yhteensovitettu ensihoidon palvelutuotannon kanssa.

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön hälyttäminen tapahtuu hätäkeskuksen tai toimintaa johtavan pelastusviranomaisen toimesta. Sopimuspalokuntien toimintavalmius pidetään eri riskialueiden tavoitteiden ja voimassa olevien sopimusten mukaisena.

Tehokas pelastustoiminta edellyttää, että pelastusmuodostelmat saavuttavat onnettomuuskohteen riittävän nopeasti. Pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen tarve on mitoitettu riskianalyysin yhteydessä tehdyn valtakunnallisen riskialuejaon sekä paikallisen tarkastelun perusteella. Sisäasianministeriön toimintavalmiuden suunnitteluohje määrittelee riskiruudulle toimintavalmiustason, jossa pelastusmuodostelmat on oltava onnettomuuspaikalla hälytyksestä. Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan riskiruudut jaetaan I–IV-riskiluokkiin.

Etelä-Savon pelastuslaitos on vuosien 2021–2024 aikana saavuttanut riskialueet ja toimintavalmiustavoitteet pääsääntöisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kuva 19 Saavutettavuudet Etelä-Savon paloasemilla, mukana naapurilaitokset 2024

Etelä-Savon pelastuslaitos Lokka Seppo/24.10.2024		Toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen										pront
Vuosi	Tehtävien lukumäärä	Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (mmm:ss)					Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)					
		Tehtävien lukumäärä, joihin ens. yksikön toiminta-alueaika mitattu	Tähtyy (lkm)	Ei tähtyy (lkm)	Tähtymis-%	Ajan mediaani (mm:ss)	Tehtävien lukumäärä, joihin pelastustoiminnan toiminta-alueaika mitattu	Tähtyy (lkm)	Ei tähtyy (lkm)	Tähtymis-%	Ajan mediaani (mm:ss)	
2021	1 596	1 596	1 477	119	93	10:15	638	585	53	92	14:50	
2022	1 410	1 410	1 289	121	91	10:24	454	405	49	89	15:56	
2023	1 207	1 207	1 118	89	93	10:35	377	324	53	86	17:43	
2024	989	987	896	91	91	10:11	334	298	36	89	16:55	
Yhteensä	5 202	5 200	4 780	420	92	10:21	1 803	1 612	191	89	16:02	

Käytetyt poimintaehdot

Vuosi = 2024, 2023, 2022, 2021

Pelastustoimen alue = Etelä-Savo

Onnettomuustyyppi (ensisijainen) = Rakennuspallo, Rakennuspalovaara, Maastopalo, Liikennevälinepalo, Muu tulipalo, Liikenneonnettomuus, Öljyvahinko, Vaarallisten aineiden onnettomuus, Räjähdys/räjähdysvaara, Sortuma/sortumavaara, Häkeen liitetyn paloilmoituksen tarkastustehtävä, Muun paloilmoituksen tai palovaroituksen tarkastustehtävä, Muu tarkastustehtävä, Ihmisen pelastaminen, Eläimen pelastaminen, Vahingontorjuntatehtävä, Avunantotehtävä, Virka-aputehtävä

Onnettomuus-/tehtäväselosteet = Onnettomusselosteet

Tehtävän resurssiluokka = A-kiireellisyys, B-kiireellisyys, Kiireellinen

Ensimmäisen yksikön tva-tavoite riskiluokittain = 0, 10, 20, Ei määritelty

Ensimmäisen yksikön tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Pelastustoiminnan tva-tavoite riskiluokittain = 11, 14, 22, 40

Pelastustoiminnan tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Taulukko 25 Toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen.

Etelä-Savon pelastuslaitos Lokka Seppo/24.10.2024		Toimintavalmiusaikojen osatekijöiden mediaanit									pront
Vuosi	Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (mmm:ss)				Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)						
	Tehtävän alkunähti	Ensimmäisen yksikön lähtöaika (mm:ss)	Ensimmäisen yksikön ajoaika (mm:ss)	Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (mm:ss)	Tehtävän alkunähti, josta pelastustoiminnan toimintavalmiusaika mlähtö	Hälytyksiaika (mm:ss)	Ensimmäisen kutsun kuluaika (mm:ss)	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mm:ss)	Asumisaika (mm:ss)		
2021	1 596	2:40	6:04	10:15	638	2:03	2:00	14:50	17:48		
2022	1 410	3:00	6:12	10:24	454	1:59	2:00	15:56	18:38		
2023	1 207	2:58	6:17	10:35	377	2:03	2:00	17:43	20:05		
2024	989	2:56	6:00	10:11	334	2:18	1:29	16:55	20:46		
Yhteensä	5 202	2:53	6:08	10:21	1 803	2:05	2:00	16:02	18:52		

Käytetyt poimintaehdot

Vuosi = 2024, 2023, 2022, 2021

Pelastustoimen alue = Etelä-Savo

Onnettomuustyyppi (ensisijainen) = Rakennuspallo, Rakennuspalovaara, Maastopalo, Liikennevälinepalo, Muu tulipalo, Liikenneonnettomuus, Öljyvahinko, Vaarallisten aineiden onnettomuus, Räjähdys/räjähdysvaara, Sortuma/sortumavaara, Häkeen liitetyn paloilmoittimen tarkastustehtävä, Muun paloilmoittimen tai palovaroitimen tarkastustehtävä, Muu tarkastustehtävä, Ihmisen pelastaminen, Eläimen pelastaminen, Vahingontorjuntatehtävä, Avunantotehtävä, Virka-aputehtävä

Onnettomuus-tehtäväselosteet = Onnettomuusselosteet

Tehtävän resurssiluokka = A-kiireellisyys, B-kiireellisyys, Kiireellinen

Ensimmäisen yksikön tva-tavoite riskiluokittain = 6, 10, 20, Ei määritelty

Ensimmäisen yksikön tva-tavoiteen täyttymisprosentti = 50

Pelastustoiminnan tva-tavoite riskiluokittain = 11, 14, 22, 40

Pelastustoiminnan tva-tavoiteen täyttymisprosentti = 50

Taulukko 26 Toimintavalmiusaikojen osatekijöiden mediaanit.

Etelä-Savon pelastuslaitos Lokka Seppo/3.11.2024		Toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen										pront
Tapahtumakunta	Tehdävän lukumäärä	Ensimmäisenä kohteessa oleen yksikön toimintavalmiusaika (mmm:ss)					Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)					
		Tehdävän lukumäärä, josta ensi- yksikön toiminta-velvoitusta nauttii	Tähtyy (lkm)	Ei tähtyy (lkm)	Tähtymis-%	Ajan mediaani (min:sej)	Tehdävän lukumäärä, josta pelastustoiminnan toiminta-velvoitusta nauttii	Tähtyy (lkm)	Ei tähtyy (lkm)	Tähtymis-%	Ajan mediaani (min:sej)	
Enonkoski	46	46	39	7	85	17:50	13	12	1	92	27:08	
Hirvensalmi	138	138	127	11	92	21:04	58	48	10	83	23:16	
Juva	329	329	309	20	94	14:59	159	148	11	93	18:10	
Kangasniemi	251	251	241	10	96	14:21	82	76	6	93	20:04	
Mikkeli	1 626	1 625	1 496	129	92	8:43	589	532	57	90	13:16	
Mäntyharju	223	223	213	10	96	13:46	90	87	3	97	20:33	
Pertunmaa	134	134	129	5	96	17:03	42	36	6	86	22:52	
Pieksämäki	821	821	774	47	94	7:57	247	230	17	93	12:22	
Puumala	160	160	152	8	95	19:14	56	45	11	80	25:25	
Rantasalmi	141	141	135	6	96	17:27	40	32	8	80	27:22	
Savonlinna	1 233	1 232	1 072	160	87	9:34	401	343	58	86	14:55	
Sulkava	123	123	116	7	94	15:52	35	32	3	91	23:51	
Yhteensä	5 225	5 223	4 803	420	92	10:21	1 812	1 621	191	89	16:03	

Käytetyt poimintaehdot

Vuosi = 2024, 2023, 2022, 2021

Pelastustoimen alue = Etelä-Savo

Onnettomuustyyppi (ensisijainen) = Rakennuspallo, Rakennuspalovaara, Maastopalo, Liikennevälinepalo, Muu tulipalo, Liikenneonnettomuus, Öljyvahinko, Vaarallisten aineiden onnettomuus, Rajähdys/rajähdysvaara, Sortuma/sortumavaara, Häkeen liitetyn paloilmoituksen tarkastustehtävä, Muun paloilmoituksen tai palovaroituksen tarkastustehtävä, Muu tarkastustehtävä, Ihmisen pelastaminen, Eläimen pelastaminen, Vahingontorjuntatehtävä, Avunantotehtävä, Virka-aputehtävä

Onnettomuus-tehtäväselosteet = Onnettomuusselosteet

Tehtävän resurssiluokka = A-kiireellisyys, B-kiireellisyys, Kiireellinen

Ensimmäisen yksikön tva-tavoite riskiluokittain = 6, 10, 20, Ei määritelty

Ensimmäisen yksikön tva-tavoite täyttymisprosentti = 50

Pelastustoiminnan tva-tavoite riskiluokittain = 11, 14, 22, 40

Pelastustoiminnan tva-tavoite täyttymisprosentti = 50

Taulukko 27 Toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen kunnittain 2021-2024.

Tapahtumakunta	Pelastustoimen tehtävät onnettomuustyypeittäin																				Yhteensä			
	Rakennuspaikka	Rakennuspaikka	Maa- ja metsätalous	Liikenneonnettomuus	Muu tila	Liikenneonnettomuus	Öljyvuoto	Vesivahingot onnettomuus	Luonnontilanne	Räjähdyksen aiheittama	Sotatoiminta	Häkeonnettomuus	Muu poliittinen tai poliittinen vahingon aiheittä	Muu vahingon aiheittä	Poliittinen onnettomuus	Touhuus- tai vaivastalon vahingon aiheittä	Ennen pelustamista	Ennen pelustamista	Asuminonnettomuus	Muu pelustustapa		Vahingon aiheittä	Yhteisöonnettomuus	Vahingon aiheittä
Enonkoski	1	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	13	0	1	4	4	0	0	32
Hirvensalmi	2	1	5	1	2	15	2	0	0	0	0	2	0	2	0	0	22	2	2	6	4	0	1	78
Juva	6	6	6	11	6	40	6	1	0	0	0	10	3	13	0	0	18	1	5	15	3	0	1	151
Kangasniemi	4	2	2	4	2	16	5	0	0	0	0	9	10	14	0	0	42	2	3	5	19	0	2	141
Mikkeli	20	40	13	18	25	159	28	2	0	0	2	112	27	159	0	0	65	32	14	113	88	0	7	924
Mäntymäki	4	5	9	5	3	28	3	1	0	1	1	18	3	16	0	0	18	1	3	15	13	0	2	149
Pertunmaa	0	0	0	2	2	21	1	0	0	0	0	11	0	1	0	0	10	2	2	12	6	0	1	71
Pieksämäki	2	4	1	11	6	60	8	1	0	0	0	96	10	41	0	0	63	9	8	30	56	0	6	412
Puumala	3	2	2	2	1	17	8	0	0	0	0	3	0	9	0	0	10	3	4	17	6	0	2	89
Rantasalmi	4	2	4	2	1	19	2	0	0	0	0	7	0	8	0	0	7	9	1	11	8	0	0	85
Savonlinna	13	13	12	15	15	90	21	2	0	0	1	104	23	95	0	0	76	24	12	84	77	0	9	686
Sulkava	1	3	1	2	1	17	3	0	0	0	0	5	1	5	0	0	11	1	2	11	5	0	1	70
Yhteensä	60	78	57	74	65	484	87	7	0	1	4	378	77	374	0	0	355	86	57	323	289	0	32	2 888

Taulukko 28 Kunnan alueella tapahtuneiden tehtävien lukumäärä.

Pelastustoimen alue	Ajoneuvojen lukumäärä ajoneuvoluokan mukaan															Yhteensä											
	Saunatuomo	Sähköauto (yli 5000 €)	Muutavat auto	Puorolliset	Rakennus	Ajoneuvo	Mahdollisuus	Päästökilometri	Maailmalla	Hydrokopterit	Autot	Takaus	Hydrokopterit	Maailmalla	Käytetty												
Etelä-Savo	33	21	1	1	2	3	35	2	9	1	5	18	1	2	12	1	1	6	4	36	3	1	1	3	28	5	235
Yhteensä	33	21	1	1	2	3	36	2	9	1	5	18	1	2	12	1	1	6	4	36	3	1	1	3	28	5	235

Käytetyt poimintaehdot

Taulukko 29 Ajoneuvojen lukumäärä ajoneuvoluokan mukaan.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisy

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn resursseihin kohdistuu noin 2 henkilötyövuoden vähennys. Toimintaprosessia kehitetään ja tekoäly saadaan avuksi paloturvallisuuden itsearvioinnin lomakkeiden osoiteluokkien luomiseen, lomakkeiden lukuun ja riskikohteiden kaivamiseen esiin. Pelastustoimen turvallisuusviestintän vuositavoitetta on laskettu 15 %:sta 12 %:iin vuodessa suhteessa maakunnan väkilukuun. Turvallisuusviestintäsuunnitelman kautta kehitetään ja panostetaan entistä enemmän erilaisten sähköisten kanavien ja -menetelmien hyödyntämiseen. Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä on käytössä riskiperusteinen valvonta. Pelastustoimen on laadittava pelastuslain 79 § mukainen valvontasuunnitelma valvontatehtävien toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelma ohjaa pelastustoimen käytännön valvontatyötä. Valvontasuunnitelmassa määritetään säännöllisen valvonnan ohjeelliset väliä ja muut valvontatehtävän toteuttamiseen vaadittavat toimenpiteet. Valvontasuunnitelman laatimisessa on huomioitu Etelä-Savon pelastuslaitoksen riskianalyysi ja palvelutasopäätös. Valvontasuunnitelma päivitetään vuosittain. Pelastuslain 96 §

mukaan pelastuslaitos voi periä maksun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Maksujen suuruus päätetään Etelä-Savon hyvinvointialueen aluehallituksen hyväksymässä taksapäätöksessä. Vuosittaisen valvontasuunnitelman hyväksynnän tekee Etelä-Savon hyvinvointialueen turvallisuuslautakunta. Toteutunut valvonta tarkennetaan Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen tilinpäätökseen ja omavalvontaohjelman mukaiseen raporttiin, mitkä hyväksytään turvallisuuslautakunnassa. Hyväksytty valvontasuunnitelma toimitetaan myös tiedoksi Itä-Suomen Aluehallintovirastolle. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja ja se on saatavilla Etelä-Savon hyvinvointialueen www-sivuilla. Valvontakohteita informoidaan valvontaväleistä ja käytännöistä valvontakäyntien yhteydessä.

Pelastuslaitoksen vuosittaisten tavoitteiden mukainen turvallisuusviestintä kohdistetaan ensisijaisesti seuraaville kohderyhmille:

KOHDERYHMÄ	TEEMAT 2025
Lapset, alle kouluikäiset ja varsinkin esikoululaiset	Tulen vaarallisuus ja tavarat, joita vain aikuiset saavat käsitellä
Ala-asteen 4-luokka	Tulen käsittely, vaaranpaikat, 112-numero
Yläasteen 8-luokka	Nouhätä-kampanja
Toisen asteen opiskelijat	Opiskelija-asunnon tai oman ensimmäisen kodin paloturvallisuus ja varautuminen, liikenneturvallisuus, Punainen liitu -kampanja
Perheet	Kodin paloturvallisuus, 112-numero, varautuminen, liikenneturvallisuus
Ikäihmiset	Kodin paloturvallisuus, varautuminen, liikenneturvallisuus, turvallisuustuokiot, yhdistys- ja ryhmätapahtumat <ul style="list-style-type: none"> Tätä tukee myös kotiin vietävien palvelujen henkilöstön koulutus
Kausiasukkaat	Liikenneturvallisuus, paloturvallisuus, varautuminen

Taulukko 30 Turvallisuusviestinnän kohderyhmät.

KOHDE	KOhteiden LUKUMÄÄRÄ ⁽¹⁾	SUUNNITELLUT VALVONTATOIMENPITEET ⁽²⁾
A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet	306	86
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit	172	49
A3 Kokoon-tumis- ja liiketilat	623	96
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset	549	102
A5 Maatalousrakennukset	528	50
A6 Muut rakennukset	279	42
Asuinrakennukset	46 314 ⁽³⁾	⁽⁴⁾
Vapaa-ajan rakennukset	46 518 ⁽³⁾	⁽⁴⁾
YHTEENSÄ	95 289	425

1) Kohteiden lukumäärä Merlot palotarkastusohjelmassa (Pronto2) 2.11.2023.

2) Suunniteltu määrä Merlot palotarkastusohjelmassa 22.8-2.11.2023.

3) Lukumäärä Tilastokeskus 2022

4) Mikäli itsearviointikohteiden vastauksissa havaitaan jotain sellaista, joka edellyttää kiinteistön valvontakäynnin tarvetta, suoritetaan kohteeseen palotarkastus riskienarviointiin perustuen.

Taulukko 31 Yhteenveto kalenterivuoden 2024 suunnitellusta valvonnasta.

Arvio lukumäärästä	
Jälkipalotarkastus	15
Erityinen palotarkastus	50
Ylimääräinen palotarkastus	20
Muut palotarkastukset ⁽¹⁾	150
Asuinrakennuksien itsearviointi	4411
Pelastussuunnitelmien arvioinnit (kaikki)	30
Paloteknisten laitteistojen pöytäkirjat	200
Muu asiakirjavalvonta ⁽²⁾	50
Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvonta ⁽³⁾	250
Asiantuntijapalvelut ⁽⁴⁾	250
Poistumisturvallisuusselvityksien käsittely	15
YHTEENSÄ	5441

1) Merlot Pronto2 –tilasto laskee mukaan mm. yleisötilaisuuksien tarkastuksia, asiakirjojen perusteella suoritettu jälkivalvonta, neuvontoja, ohjauksenkäntejä, käyttöönotto- tai muiden viranomaisten tarkastuksille osallistuminen.

2) Mm. väestönsuojien tarkastuksen ja ilmanvaihdon puhdistuksen pöytäkirjat jne.

3) Kemikaalipäätökset, tarkastukset ml. nestekaasu ja ilotulitteet, öljylämmityslaitteistojen tarkastukset sekä öljysäiliöiden tarkastuspöytäkirjat

4) Rakentamisen ohjaukseen liittyvät toimenpiteet mm. rakentamisen neuvonta/ohjaus, lausunnot lupiin ja kaavoitukseen

Taulukko 32 Arvio epäsäännöllisistä valvontatoimenpiteistä vuonna 2024 edellisten vuosien perusteella.

Turvallisuuspalvelut

Turvallisuuspalvelujen tehtävänä on huolehtia yhteistyössä eri toimialojen kanssa hyvinvointialueen oman organisaation riskienhallinnasta, valmiudesta – ja varautumisesta, huoltovarmuudesta, organisaatioturvallisuudesta ja turvallisuus- ja kriisiviestinnästä. Toiminnassa korostuvat hyvinvointialueen kaikki toimialat läpäisevä palveluprosessi ja eri asiantuntijoiden tiivis yhteistyö. Turvallisuuspalveluihin kuuluu myös työturvallisuus.

Etelä-Savon hyvinvointialueen perustehtävänä on tuottaa sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimen palveluita. Turvallisuustoiminnalla turvataan päätehtävien suorittamista ja hyvinvointialueen strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Turvallisuustoiminta kattaa Etelä-Savon hyvinvointi alueen toiminnot kaikissa toimipisteissä ja tietoverkossa hyvinvointialueella. Turvallisuustoiminnan tavoitteena on tunnistaa, ennaltaehkäistä, reagoida ja torjua hyvinvointialueen organisaatioon, henkilöstöön, asiakkaisiin ja asukkaisiin kohdistuvia turvallisuusriskejä sekä tukea toipumista onnettomuus-, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Turvallisuustoiminnan lähtökohtana on laaja kokonaisturvallisuuden hallinnan näkökulma yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Kokonaisturvallisuuden hallinta on hyvinvointialueen toiminnan kannalta laadullinen tekijä, joka on osa hyvinvointialueen kilpailukykyä. Hyvinvointialueen turvallisuusjohtamista ja –kulttuuria kehitetään pitkäjänteisesti jatkuvana prosessina poikkihallinnollisesti yhteistyössä. Turvallisuustoiminnalla pyritään luomaan sellaiset olosuhteet, että Etelä-Savon hyvinvointialue on luotettava ja haluttu yhteistyökumppani myös muille turvallisuuden toimijoille.

Työturvallisuus

Etelä-Savon hyvinvointialueen työsuojelun kohteena on koko työympäristö. Hyvällä työympäristöllä tarkoitetaan työturvallisuuden ja työterveyden lisäksi henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Lisäksi hyvä työympäristö

tukee sekä työtä, että työntekijöitä mahdollistaen täysipainoisen ja laadukkaan työntöön toteutumisen. Työsuojelu kattaa henkilöstön, työympäristön, työn ja työyhteisön. Työsuojelussa on kyse jatkuvasta prosessista, jossa työympäristön tilaa tarkkaillaan, muutoksien vaikutuksia ennakoidaan ja epäkohtia korjataan. Etelä-Savon hyvinvointialueella työsuojelun tehtävänä on ylläpitää ja edistää työntekijöiden turvallisuutta, terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä. Työsuojelun tarkoituksena on myös ehkäistä tapaturmia ja ammattitauteja työympäristössä. Etelä-Savon hyvinvointialueen yhtenä strategisena tavoitteena on nolla tapaturmaa. Nolla tapaturmaa-ajattelun perustana on, että tapaturmat eivät ole vahinkoja tai sattumaa ja yhtään tapaturmaa ei tule hyväksyä. Perusajatuksena on, että kaikki tapaturmat voidaan estää, jos ei heti niin ajan kanssa. Kaikista tapahtuvista vaara ja lähetä piti-tilanteista tulee oppia ja nolla tapaturmaa ajattelu koskee jokaista hyvinvointi alueen työntekijää, koska jokaisen vastuulla on huolehtia omasta ja muiden turvallisuudesta.

Etelä-Savon hyvinvointialueen nolla tapaturmaa tavoite pyritään saavuttamaan varmistamalla, että:

- Vaarat on tunnistettu ja arvioitu sekä niiden perusteella on tehty korjaavia toimenpiteitä.
- Henkilöstö on perehdytetty ja koulutettu, myös vaarojen osalta.
- Turvallisuushavainnot tehdään aktiivisesti ja niihin tehdään korjaavia toimenpiteitä.
- Tapaturmat tutkitaan perinpohjaisesti. Etsitään aidot juurisyyt ja tehdään korjaavat toimenpiteet.
- Ylläpidetään avointa ja keskustelevaa kulttuuria työturvallisuusasioista, jolloin tiedonkulku on avointa.
- Esihenkilöt ja työntekijät tuntevat vastuunsa ja velvoitteensa.
- Epäkohtiin puututaan välittömästi.
- Ohjeistukset ovat kunnossa ja niitä noudatetaan.
- Tarvittavia suojaimia ja suojavälineitä käytetään asianmukaisesti ja niiden käyttöä valvotaan.
- Ajoneuvot, koneet ja laitteet ovat asianmukaisesti huollettu ja tarkastettu.
- Koko organisaatio on sitoutunut työturvalliseen työskentelyyn.
- Yhteistyö myös eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden välillä on luontevaa ja työturvallisuusasioista keskustellaan avoimesti sekä ne ovat kaikkien tiedossa.

Toiminnalliset tavoitteet

Strategialinkit	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä	<p>Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti</p> <p>Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna</p> <p>Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti</p> <p>Työsuojeluorganisaatio toimii hyvin.</p>	<p>Riskinarvio päivitetään vuosittain ja otetaan huomioon toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Muutokset huomioidaan valmiussuunnittelussa ja muussa toiminnassa. Onko tehty kyllä/ei.</p> <p>Tehtävämäärät pelastustoiminta, toimintavalmiustilastot (Palvelutasopäätöksessä tarkemmat tavoitteet)</p> <p>Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaika vuosittain tarkasteltuna.</p> <p>Pelastustoimen valvontatehtävät valvontasuunnitelman mukaisesti.</p> <p>Vaarojen- ja riskinarvio tehty turvallisuushavainnot ja työtapaturmat käsitellään.</p> <p>Työtapaturmien määrä.</p> <p>Työpaikkaselvitykset toteutuvat tehdyn suunnitelman mukaisesti.</p> <p>Vakavien vaaratapahtumien määrä.</p>	<p>Toteutuu</p> <p>Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoite (mediaani) minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta 13:00</p> <p>Toteutuu</p> <p>Toteutuu TTT suunnitelmassa määriteltyyn määräaikaan mennessä. Vähenee, tavoite nolla tapaturmaa.</p> <p>Toteuma</p> <p>Vähenee</p>
Haluttu ja osallistava kumppani	<p>Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta ja ympäröivästä turvallisuudesta.</p> <p>Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.</p>	<p>Turvallisuusviestinnän toteuma.</p> <p>Evakuointi- ja valmiuskeskus-toimintamalli yhteistyössä kuntien kanssa. Toiminta on vakiinnettu.</p>	<p>12 % alueen asukkaista tavoitetaan vuosittain.</p> <p>Toteutuu</p>

Taulukko 33 Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen toiminnalliset tavoitteet.

Talous

PELASTUS- JA TURVALLISUUSPALVELUT				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	Muutos, %
Toimintatulot (sitova aluevaltuustoon nähden)	87	192	58	-69,79
Toimintamenot (sitova aluevaltuustoon nähden)	-14 809	-14 421	-13 915	-3,51
Toimintakate	-14 722	-14 229	-13 857	-2,61

Taulukko 34 Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen talous.

Pelastustoiminnan palvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	44	76	18	
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-12 225	-12 641	-12 127	
Toimintakate	-12 181	-12 565	-12 109	
Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	43	41	40	
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-619	-576	-568	
Toimintakate	-576	-535	-528	
Turvallisuuspalvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	0	75	0	
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-1 964	-1 203	-1 220	
Toimintakate	-1 964	-1 128	-1 220	

Taulukko 35 Pelastus- ja turvallisuuspalveluiden palvelualuekohtaiset talousarviotiedot.

Talousarvioon sisältyvät sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä.

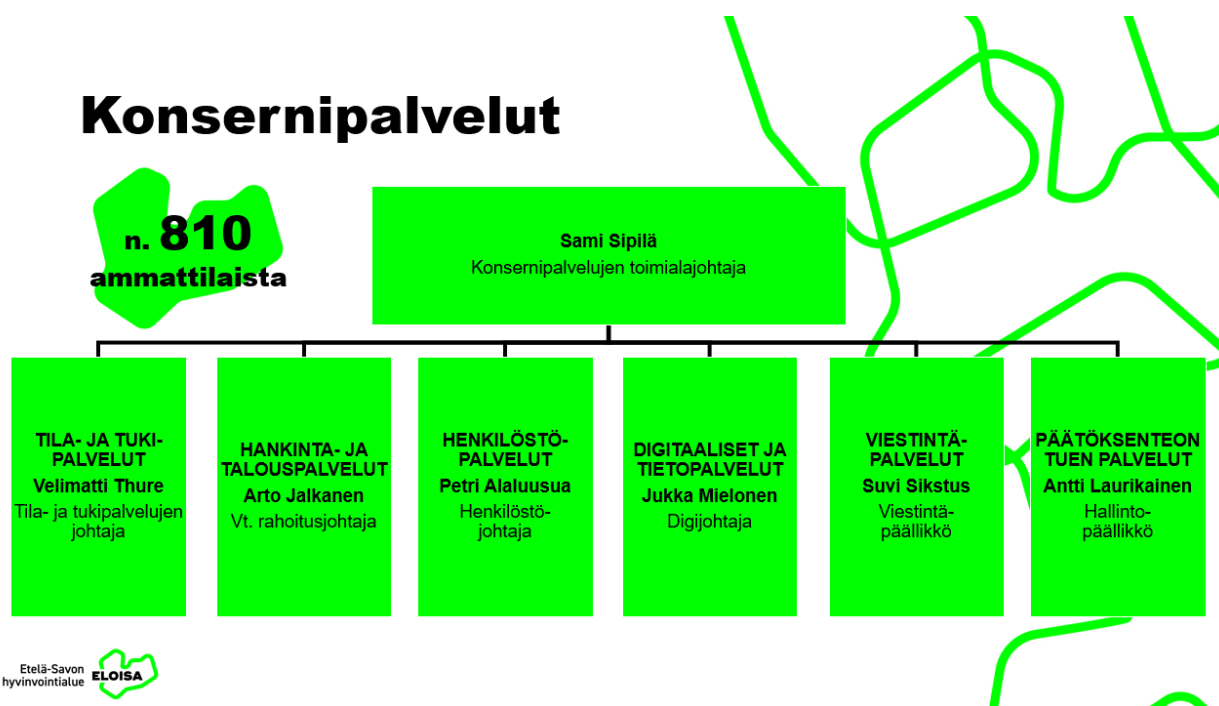
7.5 Konsernipalvelut

Toiminnan kuvaus

Konsernipalvelujen toimiala koostuu kuudesta palvelualueesta, jotka ovat tila- ja tukipalvelut, hankinta- ja talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, digitaaliset ja tietopalvelut, viestintäpalvelut sekä päätöksenteon tuen palvelut.

Konsernipalvelujen toimiala vastaa järjestämislain mukaisen hyvinvointialueen järjestämistehtävän tuesta sekä hyvinvointialueelle tuotettavista tukipalveluista. Lisäksi konsernipalveluissa valmistellaan hyvinvointialueorganisaatiota koskevat yhteiset ohjeistukset, jotka ovat osa strategian toimeenpanoa ja toiminnan sekä talouden ohjausta. Tärkeä osa konsernipalvelujen toimintaa on myös päätöksenteon sujuvuuden varmistaminen.

Konsernipalveluihin on keskitetty asiantuntijaresurssit hyvinvointialueetasoisesti, mikä mahdollistaa muiden toimialojen keskittymisen omiin perustehtäviinsä ja vahvojen asiantuntijatiimien muodostamisen. Konsernipalveluihin on keskitetty myös esimerkiksi koko organisaation vuokratkustannukset ja ict-kustannukset, jotta niiden koordinointi ja optimointi mahdollistuu. Konsernipalveluilla on vahvaa omaa tuotantoa mm. talouspalveluissa, ruoka- ja puhtauspalveluissa ja henkilöstöpalveluissa. Tuleviin tuotantomalliratkaisuihin vaikuttavat toisaalta hallitusohjelman myötä muuttuva lainsäädäntö ja toisaalta analyttinen tarkastelu oman toiminnan ja ostopalvelujen välisestä kustannustehokkuudesta. Strategisesti on ollut erittäin viisas ratkaisu, että esimerkiksi talouden ja palkanlaskennan palvelut on alusta saakka tuotettu itse. Näiden osalta oma tuotanto jatkuu ja kustannustehokkuutta yhä parannetaan määrätietoisilla kehittämistoimilla. Sen sijaan ruoka- ja puhtauspalvelujen sekä ict-palvelujen osalta mahdolliset muutosratkaisut tehdään vuoden 2025 aikana.

Henkilöstömäärä

Päätöksenteon tuen palvelut	Hankinta- ja talouspalvelut	Viestintäpalvelut	Tila- ja tuki-palvelut	Henkilöstö-palvelut	Digitaaliset ja tietopalvelut
62	41	7	512	79	46

Taulukko 36 Konsernipalveluiden henkilöstömäärät 31.10.2024 tilanteen mukaisena.

Päätöksenteon tuen palvelut

Päätöksenteon tuen palvelut palvelualue tuottaa hallinnon ja päätöksenteon tuki- ja kehittämispalveluita läpi leikkaavasti ja toimialariippumattomasti. Se pyrkii ottamaan kaikessa tarjoamassaan palvelussaan huomioon taloudellisen ja toiminnallisen vaikuttavuuden sekä hyödyntämään ennakkoluulottomasti digitalisaation mahdollistamia uusia toimintatapoja. Palvelualue jakautuu yleishallinnon palvelujen ja strategiapalvelujen tulosalueisiin.

Yleishallinnon palvelut

Assistenttipalvelut tarjoavat luottamus- ja vaikuttamistoimielinten toiminnan kannalta tarvittavat kokoushallinnan palvelut (vuonna 2024 n.70 luottamus- tai vaikuttamistoimielinten kokousta) sekä tukee viranhaltijoiden työskentelyä mm. asiakirjavalmistelun, tiedonhankinnan ja ennakkovaikutusten arvioinnin tehtävillä.

Oikeudelliset palvelut antavat laaja-alaista oikeudellista tukea ja neuvontaa toimialoille, edustaa hyvinvointi aluetta tuomioistuimissa sekä avustaa mm. tietosuojan, hankintoihin ja sopimuksiin liittyvissä asioissa. Oikeudelliset palveluiden oma palvelutuotanto ei pysty kaikissa tilanteissa vastaamaan laajaan palvelutarpeen määrään, joten tarvittaessa oikeudellisia palveluita hankintaan myös kilpailutetuilta sopimus Kumppaneilta. Lisätehtävänä ja -kustannuksena vuodelle 2025 oikeudellisissa palveluissa on aluevaalien järjestäminen.

Sosiaali- ja potilasasiavastaavapalvelut edistävät asiakkaiden ja potilaiden oikeuksia ja niiden toteutumista antamalla neuvoja ja ohjausta asiakas- ja potilaslain soveltamiseen liittyvissä asioissa ja tietoja asiakkaan ja potilaan oikeuksista. Sosiaali- ja potilasasiamies toimii myös asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

Asiakirjahallintapalveluiden kokonaisuuteen kuuluvat kirjaamo- ja arkistopalvelut sekä asiakirjahallinnon johtamis- ja koordinoititehtävät. Ne vastaavat asianhallintaprosessin koordinoinnista ja kehittämisestä, asiakirjoja koskevasta rekisteröinnistä (n. 8 000 rekisteröityä asiaa vuodessa), tietopalvelusta (n. 10 000 käsiteltyä tietopyyntöä vuodessa) sekä sähköisten ja manuaalisten arkistojen (paperi- ja mikrofilmimuodossa oleva aineisto) hallinnoinnista. Päätearkistot sijaitsevat Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä ja sisältävät yhteensä yli 5 hyllykilometriä asiakirja-aineistoa.

Lisäksi yleishallinnon palvelut vastaavat taloutta ja toimintaa koskevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessin koordinoinnista, neuvonnasta ja ohjauksesta.

Talousarviossa esitetään valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen tarkoitettua määrärahan vähentämistä 29 500 eurolla, mikä tarkoittaa 500 euron vähennystä aluevaltuutettua kohden.

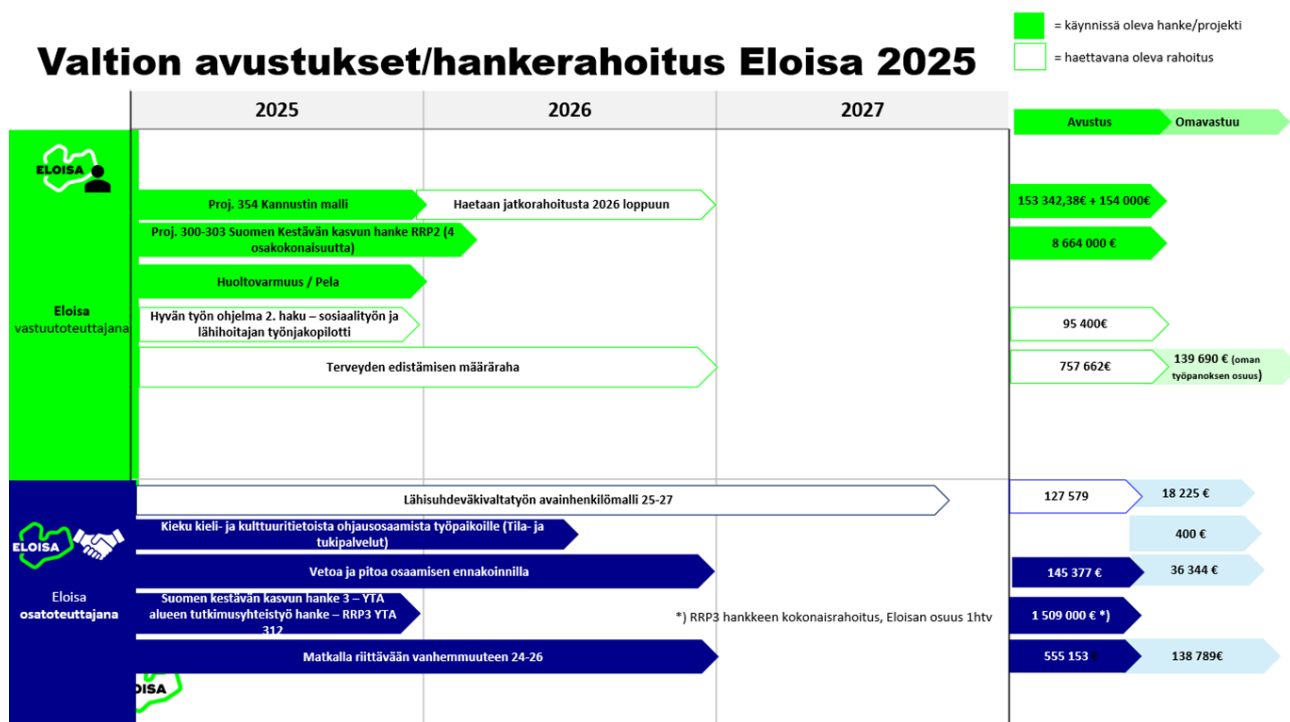
Strategiapalvelut

Strategiapalvelut tukevat organisaation järjestämistehtävää ja seuraavat organisaation strategian toteutumista yhteistyössä toimi- ja palvelualojen kanssa sekä koordinoivat Eloisan kehittämistoimintaa. Strategiapalvelut vastaavat myös Eloisan toimintaa tukevien strategisten kumppanuuksien hoitamisesta, osallisuustyöstä sekä lakisääteisten vaikuttamistoimielimien (nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto) toiminnasta, yhteisölähtöisen auttamisen yhteistyöstä sekä hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöstä hyvinvointialueella. Vuoden 2025 aikana jatketaan kumppanuustyötä kuntien sekä muiden strategisesti merkittävien kumppaneiden kanssa. Kumppanuustyössä Eloisa toimii maakuntaliiton sekä kuntien kanssa yhteistyössä ja vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä turvallisuuden ja varautumisen (pelastuspalvelut) osa-alueista. Yhteisöavustuksiin on varattu talousarviossa 250 000 euroa.

Vuoden 2025 aikana Ulkorahoitteisten hankkeiden yhteenlaskettu ulkoinen rahoitus on hankekokonaisuuksilta 9,6 miljoonaa euroa, ja omarahoitusosuus on 175 633 euroa. Uudet valtionavustus- ja muut ulkoisen rahoitushaud kohdistetaan strategian mukaiseen operatiivisen toiminnan kehittämiseen. Eloisan kehityshankkeita rahoitetaan eri rahoitusvälineiden kautta, joista suurin on EU:n elpymisrahaston Kestävän kasvun rahoitusväline. Muita rahoitusvälineitä ovat Euroopan sosiaalirahasto ESR+, työ- ja elinkeinoministeriö TEM:in kannustinraha, STM:n hyvän työn ohjelma.

Vuosien 2024 hanketoiminta on tuonut lisäresurssia erityisesti digitaalisten palvelujen kehittämiseen, joka edelleen jatkuu vuonna 2025. EU/STM -rahoitteinen Kestävän kasvun Eloisa-hanke tukee edelleen perustason digitaalisten palvelujen kehittämistä niin sote-keskuksessa, ikääntyvien palveluissa kuin sosiaalipalveluissa. Hankerahoituksen kohteita ovat digitaalisten palvelupolkujen kehittäminen, ikääntyvien etäpalvelujen kehittäminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen digitaalinen palvelutarjotin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuudessa tuetaan lisäksi myös alueen hyte-järjestöjen tietojen tuottamista palvelutietovarantoon. Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoittamassa tutkimushankkeessa Eloisa on mukana pitkäaikaisairaiden tutkimuksessa yhden väitöskirjatutkijan työpanoksella. Vetoa ja pitoa valmennus tukee Eloisan veto- ja pitovoima tekijöiden vahvistamista ja siten henkilöstön saatavuutta ja Kannustinmalli- rahoittaa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten matalan kynnyksen sote-palvelujen saatavuutta. Matkalla riittävään vanhemmuuteen pyritään vahvistamaan lastensuojelun avohoidossa olevien lasten vanhempia moniammatillisen tuen avulla. Lisäksi Eloisa on hakenut rahoitusta THL:n terveyden edistämisen määrärahasta sekä lähisuhde-väki- valtatyon kehittämiseen.

Valtion avustukset/hankerahoitus Eloisa 2025

Kuva 21 Etelä-Savon hyvinvointialueen hankkeet 2025–2027.

Näiden lisäksi Eloisa tekee edelleen yhteistyötä lukuisien järjestöjen ja toimijoiden kanssa hankkeissa, jotka pääsääntöisesti kohdistuvat hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön. Eloisa toimii asiantuntija- ja yhteistyökumppani sekä kehittää yhteisiä toimintamalleja sekä viestittää yhteistyökumppaneiden palveluista.

MITTARI	ARVIO	Vastuuhenkilö
HOPP (hoitotyön potilas palaute)	Tavoite 4,5 (asteikko 1–5)	Johtaja ylihoitaja
Muistutukset ja kantelut	Muistutus- ja kantelukäsittelyn läpimeno-aika; käsittelyn läpimenoaika 4 vko Muistutusten kappalemäärä / asioineet asiakkaat terveydenhuollossa Muistutusten kappalemäärä / asioineet asiakkaat sosiaalihuollossa Saapuneiden kantelujen kappalemäärä / asioineet asiakkaat terveydenhuollossa	Johtajaylihoitaja, sosiaali- ja integraatiojohtaja
Potilasvahinkoilmoitukset/lääkäri-käynnit (sis. digitaaliset käynnit) 1 x vuodessa	Ratkaistut potilasvahinkotapaukset ja todetut ja korvatut potilasvahinkotapaukset % kaikista lääkärikäynneistä	Johtajaylihoitaja

	Potilasvakuutuskeskus (PVK) tuottaa vuosittain koko Suomen kattavan tilaston potilasvahinkoilmoituksista.	
Tietopalvelupyynnöt	Potilasasiakirjoja koskevien tietopyyntöjen käsittelyaika (määrä- ja tavoiteajassa pysyminen)	Asianhallintapäällikkö
Määräajan säilytettävien asiakirjojen hävittäminen ajantasaisesti	Hävitykset suoritettu / suorittamatta	Asianhallintapäällikkö

Taulukko 37 Päätöksenteon tuen palveluiden mittareita.

Hankinta- ja talouspalvelut

Hankinta- ja talouspalvelut -palvelualueen tehtävänä on tuottaa hyvinvointialueen keskitetyt julkisten hankintojen palvelut sekä taloushallinnon, laskutuksen, controller-toimintojen ja rahoituksen palvelut kaikilla talouden osa-alueilla. Talouden toimintoja hoitaa neljä itseohjautuvaa asiantuntijatiimiä: controller-tiimi, kirjanpito- ja maksuliikennetiimi, laskustustiimi sekä ostoreskontratiimi. Hankintapalvelut tuotetaan yhden hankintoihin erikoistuneen asiantuntijatiimin toimesta.

Hankintapalvelut on julkisten hankintojen asiantuntijayksikkö, joka vastaa keskitetysti laite-, tarvike- ja palveluhankintojen toteuttamisesta julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön sekä hyvinvointialueen oman hankintaohjeen mukaisesti. Omien asiantuntijoiden toteuttamien kilpailutusten lisäksi hyvinvointialueen hankinnoissa hyödynnetään erilaisia yhteishankintoja, joihin liittyvää yhteistyötä koordinoidaan hankintapalveluiden toimesta. Hankintapalvelut vastaa myös sopimushallintajärjestelmän ylläpitämisestä hyvinvointialueen sopimusohjeistusten mukaisesti.

Talouspalvelut tuottaa tai hankkii yhteistyökumppanilta hyvinvointialueen tarvitsemat taloushallinnon ja laskentatoimen palvelut sekä tuottaa taloudellista tietoa päätöksenteon tueksi. Talouspalvelut vastaa talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelman valmisteluprosessista, talouden seurantaraportoinnista, tilinpäätöksestä sekä organisaation sisäisestä laskennasta ja seurantatietojen raportoinnista yhdessä toimialueiden kanssa. Osana talouden peruspalveluja talouspalvelut huolehtii rahoituksesta, maksuvalmiudesta, omaisuuden hallinnasta, laskutuksesta ja rahaliikenteestä sekä talouden prosesseihin liittyvien lakisääteisten tehtävien hoitamisesta, kuten kirjanpidosta, talouden viranomaisraportoinnista, perinnän tehtävistä ja vero- ja vakuutusasioista sovitun työnjaon mukaisesti. Ostoreskontran kautta kiertää vuodessa noin 120 000 laskua.

Laskutuksessa yhteistyökumppanina on Ropo Capital, jonka elinkaaripalveluun sisältyy koko prosessi laskun välityksestä maksuvalvontaan ja muistutus- ja perintäpalveluun asti. Ropo vastaa myös laskujen maksamiseen liittyvästä asiakaspalvelusta. Laskutuspalvelut tuottaa Ropo Capitalille vuositasolla n. 450 000 laskun aineiston lähetettäväksi asiakkaille.

Hankinta- ja talouspalveluiden toimintaa on vuoden 2024 aikana tehostettu mm. organisatorisilla muutoksilla sekä prosesseja ja työskentelytapoja tarkastelemalla. Vastaavaa toiminnan tehokkuuden ja työn laadun edelleen parantamiseen tähtäävää kehitystyötä on määrä jatkaa myös talousarviovuoden 2025 aikana. Ostoreskontran toimintaa tulee talousarviovuoden aikana modernisoimaan ja tehostamaan loppuvuodesta 2024

käyttöön otettava tekoälyratkaisu. Talouspalveluiden v. 2025 budjetissa on huomioitu kahden henkilötyövuoden sopeutustoimenpide aluevaltuuston lokakuun 2024 päätöksen mukaisesti.

Viestintäpalvelut

Talousarviovuoden 2025 raami on niukka. Osaava oma työvoima ja viestintä- ja markkinointitoimien suunnittelu on keskiössä, jotta hyvinvointialueen viestintätarpeet pystytään toteuttamaan riittävällä tasolla. Vaikeaksi viestinnän tilanteen tekee resurssin niukkuus suhteessa tarpeeseen. Viestinnän perustuksissa on edelleen kehittämistä, sen lisäksi, että päivittäisen viestinnän tekemisen tarve on muutoksessa olevassa organisaatiossa suuri; kriisiviestintävalmiutta, -suunnittelua ja sen operatiivisen toteuttamista unohtamatta.

Eloisassa tapahtuu paljon etenkin palvelujen uudistamista. Tämä tuottaa tarvetta monikanavaiselle asukasviestinnälle sekä kehittämistarvetta etenkin nettisivustolle, mitä kautta palveluihin hakeudutaan. Talousarviovuonna 2025 nettisivuston kehittäminen on yksi painopisteistä, jotta sivusto ohjaa asukkaan oikeisiin palveluihin aiempaa sujuvammin.

Viestintäpalveluissa jatketaan myös aktiivista mediayhteistyötä ja nostetaan asukkaille ja alueelle tärkeitä asioita esille tätä kautta.

Johdon tuki on tärkeä painopiste myös ensi vuonna. Hyvän sisäisen viestinnän tarve korostuu uudistamisen aikana. Viestintäpalvelut pyrkii tukemaan Eloisan johtoa hyvän henkilöstöviestinnän toteuttamisessa, jotta tiedonkulku ja vuoropuhelu on hyvällä tasolla koko organisaation sisällä. Eloisan vetovoimaisuutta sekä sisällä että ulkona vahvistetaan edelleen työnantajamielikuvatyöllä.

lääkäämmän väestön tiedontarpeet otetaan edelleen viestintäpalveluissa huomioon. Viestintäpalvelut tekee myös talousarviovuonna 2025 julkisen, postilla joka kotiin jaettava tiedotteen palvelunumeroista ja -kanavista sekä näistä laajemmin kertovan Myö yhdessä -lehden.

Tukea tekemiseen saadaan mainostoimistokumppanikilpailutuksesta. Kilpailutus on valmisteltu syksyllä 2024 ja uusi kumppani on Eloisalla käytössä talousarviovuoden alusta. Kilpailutuksella pystytään osin turvaamaan monikanavaista viestintää ja työnantajamielikuvatyötä, sekä myös tasaamaan kiirepiikkejä, joita etenkin sisäinen kysyntä suuressa organisaatiossa luo, kun tekijöitä on niukasti.

Viestinnän sisäisen ja ulkoisen palvelun ohella viestintäpalvelut vastaa Eloisan brändistä ja sen näkyvyydestä, johdon viestintätuesta, mediaviestinnästä, turvallisuusviestinnästä, kriisiviestinnästä ja pitää yllä hyvinvointialueen viestintäkanavat ja -järjestelmät. Viestintäkanavat ovat nettisivusto etelasavonha.fi, henkilöstön intra, sosiaalinen media (Facebook, Instagram, LinkedIn, X, Youtube) sekä pelastuslaitoksen oma verkkosivusto ja somekanavat.

Tila- ja tukipalvelut

Tila- ja tukipalvelut tuottaa hyvinvointialueen ruoka-, puhtaus-, puhelinvaihte-, välinehuolto-, lääkintälaittehuolto-, logistiikka- ja kiinteistöhuoltopalvelut sekä vastaa tilojen vuokrauksesta, tilainvestoinneista sekä toimialansa hankinnoista ja sopimuksista. Tila- ja tukipalvelujen palveluja tuotetaan sekä omana toimintana että

ostopalveluina. Pääosin ulkoistettuja palveluja ovat ulkoiset kuljetuspalvelut, vuokratilojen kiinteistöhuoltopalvelut lääkintälaittehuolto ja puhelinvälitys. Ruoka- ja puhtauspalveluissa ostopalveluiden osuus on myös merkittävä. Lääkintälaittehuoltoon on talousarvion sisällä kohdennettu määrärahoja n. 200.000 €, jotta huollot saadaan toteutettua lakisääteisellä tasolla. Tila- ja tukipalvelujen palveluja tuottaa n. 530 ammattilaista.

Valmistuskeittiöissä tuotetaan ruokaa sairaaloihin, kotipalvelun asiakkaille, palvelutaloihin, kuntouttavaan työtoimintaan ja päivätoimintaan yhteensä noin 5200 annosta päivittäin. Erityisaterioiden osuus aterioista on noin 40%. Lisäksi MKS:n ravintokeskus huolehtii äidinmaitokeskuksen toiminnasta. Ateriat laaditaan sairaalaruokasuosituksen mukaan ravitsemushoidon laatukriteerit huomioiden.

Ruokapalvelujen osalta on tehty selvitys toimintatavoista ja tuotantotapamalleista. Selvityksen pohjalta on käynnistetty toimenpiteet ja niitä jatketaan vuoden 2025 aikana. Ruokapalvelujen säästötavoitteessa on vuodelle 2025 vielä 1 miljoonan euron tavoite nykyiseen tasoon verrattuna ja siihen sisältyy taloudellinen riski vuoden 2025 osalle.

Eloisan puhtauspalvelut tuottavat siivouspalveluja erilaisiin toimintaympäristöihin. Omana toimintana tuotettava siivouspalvelu kohdistuu pääosin omistettuihin kiinteistöihin sekä vuokrattuihin asumispalvelukohteisiin. Suurimmat kohteet ovat sairaalat, palvelutalot ja Nenonpelto. Siivouspalveluissa käytetään valtakunnallisesti hyväksytyjä siivoustaajuuksia ja -menetelmiä, näitä noudattamalla myös siivouskustannukset pidetään hallinnassa. Sairaalasiivouksessa on huomioitava, että se sisältää myös muita kuin siivoustehtäviä, joista merkittävimpiä ovat potilaan ruokailuun ja vuodehuoltoon liittyvät tehtävät, joiden osuus on osastotyössä keskimäärin 45 % laitoshuoltajan työajasta. Puhtauspalvelujen keskeinen tehtävä on kuitenkin edelleen hygieniatasosta huolehtiminen.

Eloisan välinehuollon palvelut tuotetaan kokonaisuudessaan omana palveluna. Toiminta on keskitetty pääosin Savonlinnan ja Mikkelin keskussairaaloihin sekä Pieksämäen sosiaali- ja terveystalokeskukseen. Esimerkiksi Mikkelin keskussairaalan välinehuollosta toimitetaan yksiköihin vuosittain yli 500 000 huollettua tuotetta. Välinehuolto on terveydenhuollon kriittinen tukipalvelu, jossa korostuu huoltoprosessin varmuus, sujuvuus ja laadun merkitys. Häiriö välinehuollon toiminnassa heijastuu välittömästi potilastyöhön mm. leikkaustoimintaan ja hammashuoltoon.

Logistiikkaan kuuluu materiaalipalvelut ja keskusvarastotoiminta. Toiminnot on keskitetty Mikkelin sekä Savonlinnan keskussairaalaan, lisäksi Nenonpellossa on pieni varasto. Logistiikan tehtävänä on varastojärjestelmän tuotteiden tilaaminen, varastointi ja toimittaminen Mikkelin, Savonlinnan ja Nenonpellon alueella. Asiakkaitamme ovat alueiden sisäiset sekä ulkoiset toimijat. Mikkelin ja Savonlinnan logistiikassa toimii myös varastojen täyttöpalvelu, jonka piirissä on 41 asiakasta ja 74 varastoa. Logistiikka vastaa täyttöpalvelun toimitusketjusta kokonaisuudessaan. Logistiikka vastaa sisäisistä kuljetuksista Mikkelin keskussairaalaan, Savonlinnan keskussairaalaan sisälogistiikka on osin kiinteistöhuollon tehtäväkentässä.

Tila- ja tukipalvelut vastaavat hyvinvointialueen tarvitsemien tilojen vuokrauksesta ja mahdollisista tilojen ulosvuokrauksista palvelutuottajille ja osallistuu kaikkien tilainvestointien valmisteluun ja toteutukseen. Toimitiloja hyvinvointialueella on n. 160 osoitteessa, jonka lisäksi palveluja tuotetaan 54 koululla. Lisäksi hyvinvointialueen käytössä on n. 40 asuntoa asiakas- sekä henkilöstökäyttöön. Savonlinnassa on kolmessa eri rakennuksessa yhteensä n. 30 huonetta/huoneistoa henkilöstön käyttöön. Yhteensä kohteita on Modulo-

tietojärjestelmästä (lokakuu 2024) otettuna 320 (samassa osoitteessa voi sijaita useita kohteita). Vuoden 2025 alussa kohteita on n. 310.

Toimitiloista suurimmat ovat sairaalat, palvelutalot, hyvinvointikeskukset sekä paloasemat, joiden osuus kaikista tiloista on noin 85 %. Tällä hetkellä tiloja on Modulo-tietojärjestelmässä 343 900 m² ja vuodenvaihteessa tilamäärä alenee jo tehtyjen irtisanomisten myötä n. 2.500 m².

Etelä-Savon hyvinvointialueen käytössä olevien omistettujen tilojen osuus on lähes puolet kaikista tiloista ja määrä on asukaslukuun suhteutettuna maan korkein (lähes 1,3 m²/asukas). Kunnilta vuokrattujen tilojen osuus on noin 37 % kaikista tiloista. Tilojen osalta on menossa kaikkien vuokrasopimusten uudelleen neuvottelu. Tältä osin talousarvioon on sisällytetty säästöjä vuodelle 2025 yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Vuokrantarkastusten lisäksi tiloja tiivistetään mahdollisuuksien mukaan omistettuihin tiloihin samalla kun käytössä olevien tilojen kokonaisalaa supistetaan 2025 koko alueella. Tilojen supistaminen tehdään tiiviissä yhteistyössä palvelutuotannon kanssa. Tilojen määrää nostaa kahdella kampuksella toimiva sairaala ja valtakunnallisesti merkittävä erityishuollon yksikkö.

Hyvinvointialue vuokraa tiloja vähäisessä määrin (alle 2 % tiloista) myös muille toimijoille. Suurimmat vuokralaiset ovat Islab, Mikkelin kaupunki (sairaalakoulu), Savonlinnan kaupunki (eläinlääkintähuollon tilat) sekä Saateenkaaren koulu.

Vuoden 2025 investoinneissa keskeisiä, vuoden 2023 lainanottovaltuudella toteutettavia hankkeita ovat Islabin ja vuodeosastoalueen peruskorjaus (MKS O-osa), SKS:n päärakennuksen katon korjaus sekä ABI-alueen peruskorjausten ja muutostöiden käynnistäminen. Muiden merkittävien hankkeiden käynnistäminen on kiinni mahdollisesta 2025 lainanottovaltuudesta.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelut-palvelualue vastaa hyvinvointialueen henkilöstöpolitiikan ohjauksesta, HR-neuvottelu- ja työnantajatoiminnasta, yhteistoiminnasta, palkkaus- ja palvelussuhdeasioista ml. palkanlaskenta, rekrytoinnin ja osaamisen kehittämisestä sekä työhyvinvoinnin edistämisestä. Henkilöstöpalvelut vastaavat hyvinvointialueen strategian toteutumisesta yhteistyössä toimialojen kanssa. Henkilöstöpalveluiden HR-palvelutiimit tukevat toimialojen toimintaa kumppanuusperiaatteella. Jokaisella toimialalla on käytettävissään ko. toimialalle nimetyt HR-palvelutiimin asiantuntijat. Toimialakohtaisen HR-palvelun lisäksi henkilöstöpalvelut tarjoavat työhyvinvointipalveluita sekä rekrytoinnin ja osaamisen kehittämisen palveluita.

Henkilöstön työhyvinvoinnin ylläpidosta ja edistämisestä sekä rekrytoinnin ja osaamisen kehittämisestä vastaavat omat nimetyt asiantuntijat yhteistyössä muun henkilöstöjohtoon ja toimialajohtoon kanssa. Hyvinvointialueen henkilöstön palkanlaskenta hoidetaan omana toimintana henkilöstöpalveluissa. Henkilöstöpalveluiden tehtävänä on osaltaan varmistaa hyvinvointialueen strategian ja arvojen mukainen toiminta organisaation kaikilla tasoilla sekä muodostaa ja edistää Eloisan uutta toimintakulttuuria ja työnantajakuvaa.

Henkilöstöpalveluiden osalta palkanlaskennan isona ja aikapaineisena perustoimintona tulee olla kustannustehokasta, laadukasta ja sujuvaa. Sopeutustoimien kohdistuessa tähän toimintoon, kasvavat riskit merkittävästi. Pienemmällä henkilöstömäärällä kuormitus lisääntyy, sijaistamismahdollisuudet heikkenevät ja isojen

virheiden riski kasvaa. Isojen virheiden sattuessa kuormitus moninkertaistuu, mikä vaikuttaa työhyvinvointiin kielteisesti ja lisää sairastavuutta. Henkilöstöasiakkaiden tyytymättömyys palvelun heikkenemiseen kasvaa, mikä voi johtaa hakeutumiseen toisen työnantajan palvelukseen. Syksyllä 2024 tehdyn selvityksen mukaan Eloisan oma palkanlaskenta toimii kustannustehokkaasti. Palkkahallinnossa toteutetaan useita kehitystoimia vuoden 2025 aikana.

Henkilöstöpalvelut ovat keskeisessä roolissa kehitettäessä Eloisan organisaatiokulttuuria ja erityisesti johtamisen laatua.

Digitaaliset ja tietopalvelut

Digitaaliset- ja tietopalvelut on keskeinen osa konsernipalveluita, jonka tehtävänä on tukea Eloisan strategiaa ja toiminnan kehittämistä tieto- ja viestintäteknologian keinoin. Se vastaa hyvinvointialueen tietojärjestelmäinfrastruktuurista, kattaen infrapalvelut, sovelluspalvelut, digipalvelut sekä tietojohdamisen järjestelmät. Tietosuojasta ja tietoturvasta huolehtiminen kuuluu myös palvelualueen vastuisiin.

Palveluiden tekninen perusta koostuu IT-järjestelmistä ja prosesseista, jotka tukevat liiketoiminnan päivittäistä toimintaa. Digitaaliset- ja tietopalvelut hallinnoi loppukäyttäjäpalveluita ja liiketoimintaratkaisuja, jotka muodostavat hyvinvointialueen aineettoman käyttöomaisuuden. Tavoitteena on taata toimintatehokkuus tarjoamalla luotettavia, turvallisia ja skaalautuvia palveluita muille palvelualueille. Palveluiden jatkuvuuden turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää: palveluja on tuotettava keskeytyksettä ja tietojärjestelmien saatavuus on oltava luotettava ajasta ja paikasta riippumatta. Digitaaliset- ja tietopalvelut varmistaa, että hyvinvointialueen henkilöstöllä ja asukkailla on käytössään kattavat ja helppokäyttöiset digitaaliset palvelut, ja digitalisaation mahdollisuudet hyödynnetään täysimääräisesti.

Sovelluspalvelut on olennainen osa Digitaalisia- ja tietopalveluita ja vastaa useista kriittisistä projekteista, jotka ovat merkittäviä koko hyvinvointialueelle. Näiden projektien onnistunut toteutus on elintärkeää organisaation toiminnalle, ja asiantuntijaresurssien niukkuus suhteessa projektien laajuuteen tuo haasteita tuotannon aikaiselle laadun hallinnalle. Tämä voi johtaa yksittäisten työntekijöiden ylikuormitukseen ja vaarantaa projektien laadun ja aikataulut. Tietojohdamisen puolella nykyiset järjestelmät ja sopimukset eivät täysin vastaa organisaation tarpeisiin, ja riski yhden toimittajan kumppanuuteen on merkittävä. Tarve tietojohdamisen nopeammalle reagoinnille tuo haasteita nykyisessä taloustilanteessa.

Digitaalisten palveluiden tehtävä ei ole vain nykyjärjestelmien ylläpito, vaan myös uusien digitaalisten ratkaisujen kehittäminen ja ammattilaisten tukeminen. Digitaalisen asiointialustan tarve kasvaa, ja vuoden 2025 aikana suunnitellaan kansalaisille ja ammattilaisille suunnattua digituen prosessia.

Vuoden 2025 alkupuolella toteutetaan Eloisan sisäpalomuurien uusiminen laitteiden elinkaaren päättyessä ja arkkitehtuurin yhtenäistämisen johdosta. Myös Mikkelin sairaalan tietoverkon uudistaminen jatkuu kesään 2025 asti, mikä parantaa ympäristön vikasietoisuutta ja tietoturvaa. Eloisan alueverkkopalvelut tullaan kilpailuttamaan vuoden 2025 aikana sopimuskauden päättyessä. Windows 11:n käyttöönottoa jatketaan siten, että se on käytössä lokakuuhun 2025 mennessä Windows 10 -tuen päättyessä. Lisäksi ohjelmistorobotiikan kehittämistä jatketaan, ja merkittäviä automatisointeja toteutetaan käyttövaltuushallinnassa, taloushallinnossa ja

HR-prosesseissa. Tekoälypohjaisen avustajan käyttöönottoa laajennetaan vuoden 2025 aikana eri prosesseihin ja toimintoihin.

NIS2-direktiivi astui voimaan lokakuussa 2024, ja sen mukaiset kehittämistoimenpiteet jatkuvat vuoden 2025 aikana. Näihin kuuluu ICT-riskienhallinnan parantaminen sekä toimenpiteet, joilla palvelin- ja työasemaympäristön tietoturvasoaa ja valvontaa parannetaan. Tuotantotavan selvitystä jatketaan perustietotekniikkapalvelun osalta, ja vuoden 2025 aikana toteutetaan jatkotoimenpiteitä tuotantotavan kehittämiseksi.

Palvelualue vastaa myös hyvinvointialueen kriittisen ICT-infrastruktuurin varmistamisesta, mikä kattaa tietojärjestelmät, laitteet, verkot ja palvelut, jotka ovat välttämättömiä alueen toiminnalle ja turvallisuudelle. Häiriöt kriittisessä ICT-infrastruktuurissa voisivat aiheuttaa vakavia seurauksia alueen asukkaille, taloudelle tai yhteiskuntajärjestykselle. Digitaaliset- ja tietopalvelut huolehtii infrastruktuurin suunnittelusta, toteutuksesta, ylläpidosta, valvonnasta ja kehittämisestä. Palvelualue varautuu uhkakuviiin, kuten kyberhyökkäyksiin ja luonnonkatastrofeihin, ja toimii yhteistyössä turvallisuuspalveluiden kanssa varmistaakseen, että kriittinen ICT-infrastruktuuri on resilienssi ja palautuu häiriöistä nopeasti.

Tietoturva on olennainen osa kriittisen ICT-infrastruktuurin turvaamista. Tietoturvatimet suojaavat alueen tietoja luvattomalta käytöltä, muuttamiselta ja häviämiseltä, ja kattaa tekniset ja hallinnolliset toimenpiteet, joilla estetään tietomurtoja, tietovuotoja ja tietojen väärinkäyttöä. Tietoturvakoulutusta lisätään vuonna 2024 voimaan astuneen NIS2-direktiivin mukaisesti, ja henkilöstön tietoisuutta ja osaamista vahvistetaan. Digitaaliset- ja tietopalvelut noudattaa kansallisia ja kansainvälisiä tietoturvastandardeja ja lainsäädäntöä ja raportoi tietoturvan tilasta säännöllisesti johdolle ja viranomaisille. Palvelualueen tavoite on parantaa jatkuvasti tietoturvasoaa ja varmistaa, että hyvinvointialueen tiedot säilyvät luottamuksellisina, eheinä ja saatavilla kaikissa olosuhteissa.

Talous

KONSERNIPALVELUT				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	Muutos, %
Toimintatulot (sitova aluevaltuustoon nähden)	19 723	19 806	12 281	-37,99
Toimintamenot (sitova aluevaltuustoon nähden)	-145 274	-142 476	-138 542	-2,76
Toimintakate	-125 551	-122 670	-126 261	2,93

Taulukko 38 Konsernipalvelujen talous.

Päätöksenteon tuen palvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	1 969	7 762	2 995	
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-4 709	-9 335	-8 044	
Toimintakate	-2 740	-1 573	-5 049	
Hankinta- ja talouspalvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	29	12	0	
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-3 110	-2 743	-2 654	
Toimintakate	-3 081	-2 731	-2 645	
Viestintäpalvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	0	0	0	
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-605	-709	-712	
Toimintakate	-605	-709	-712	
Tila- ja tukipalvelut				
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)	
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	4 361	4 300	4 137	

Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-75 012	-81 043	-76 796
Toimintakate	-70 651	-76 743	-72 659
Henkilöstöpalvelut			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	1 868	3 096	3 093
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-12 516	-12 577	-12 388
Toimintakate	-10 648	-9 481	-9 295
Digitaaliset ja tietopalvelut			
ULKOISET ERÄT	TP 2023 (1000 €)	TA-MUUTOSESITYS 12/2024 (1000 €)	TALOUSARVIO 2025 (1000 €)
Toimintatulot (sitova aluehallitukseen nähden)	3 773	4 635	2 055
Toimintamenot (sitova aluehallitukseen nähden)	-40 260	-36 068	-37 945
Toimintakate	-36 487	-31 433	-35 890

Taulukko 39 Konsernipalveluiden palvelualuekohtaiset talousarvotiedot.

Talousarvioon sisältyvät sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä.

8 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma kuvaa hyvinvointialueen yleiskatteisen rahoituksen riittävyyttä palvelutuotannon nettomenoihin (toimintakate), rahoituskuluihin sekä kirjanpidon poistoihin. Tuloslaskelman välituloksena esitetään toimintakate, vuosikate ja tilikauden tulos. Tuloslaskelma päättyy tilikauden ylijäämään tai alijäämään.

Toimintakate on toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus, joka osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi hyvinvointialueiden rahoituslain mukaisella palvelujen järjestämiseen tarkoitetulla yleiskatteisella valtion rahoituksella. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin.

Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelman mukaisten poistojen suuruinen, hyvinvointialueen tulorahoitus on riittävällä tasolla. Talousarvion 2025 vuosikate on 18,6 miljoonaa euroa, ja se riittää kattamaan 18,5 miljoonan euron suunnitelman mukaisten poistojen määrän. Vuosikate riittää poistojen kattamiseen myös suunnitelma-vuosina 2026 ja 2027.

Voimakkaasti alijäämäisen vuoden 2024 jälkeen kääntyy vuoden 2025 talousarvio merkittävien sopeutustoimien avulla noin 0,4 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Sopeutusten myötä vuoden 2025 toimintamenojen arvioidaan laskevan noin 2,7 miljoonalla eurolla palkankorotuksista ja muusta yleisestä kasvavasta kustannushityksestä huolimatta. Talousarvio on siis voimakkaasti leikkaava.

Suunnitelmavuodet päätyvät 18,1 ja 19,8 miljoonan euron ylijäämiin, sillä myös suunnitelma-vuosiin kohdistuu kappaleessa 2.5 tarkemmin kuvatulla tavalla huomattavia sopeutustoimenpiteitä. Positiiviseksi kääntyvästä vuosittaisesta käyttötaloudesta huolimatta taseessa on jäljellä kumulatiivista alijäämää noin 41,8 miljoonaa euroa taloussuunnitelmakauden päättyessä 2027 loppuun. Kumulatiiviset alijäämät eivät tule katettua hyvinvointialuelain edellyttämällä tavalla vuoden 2026 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriön julkisuuteen tähän mennessä antamissa kommentteissa on todettu, että lakimuutosta tai muutakaan uutta sääntelyä alijäämien kattamisen periaatteista ei ole tällä hetkellä valmisteilla. Lainsäädäntö mahdollistaa kuitenkin ministeriölle harkintavallan arviointimenettelyn käynnistämisen suhteen, ja tämän ovat myös ministeriön edustajat eri yhteyksissä tuoneet esiin. Tapauskohtaisen harkinnan perusteella valtiovarainministeriö voi siis myös jättää arviointimenettelyn käynnistämättä, vaikka lain mukaiset kriteerit täytyisivätkin. Harkinnanvaraa sitovat hyvän hallinnon vaatimukset, kuten tarkoitussidonnaisuuden ja suhteellisuuden periaatteet. Menettelyn käynnistämättä jättämiselle on kuitenkin pystyttävä esittämään objektiivisesti arvioiden uskottavat, vahvat perusteet. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi hyvinvointialueen vahvat, todennettavissa olevat näytöt talouden sopeuttamistyön onnistumisesta, toiminnan uudistamisesta ja talouden kehityssuunnan kääntämisestä, vaikka alijäämien kattaminen lain mukaiseen määräaikaan mennessä ei olisikaan onnistunut. Pelkät suunnitelmat tai arviot eivät vielä yksinään ole riittäviä näyttöjä.

Tuloslaskelma

Valtuustoon nähden sitovat erät:

Tuhansina euroina	TP2023	Alkup. TA2024	TPE2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	152 480	134 101	158 808	157 691	160 305	163 232
Myyntituotot	67 461	61 558	68 625	71 579	72 868	74 325
Maksutuotot	52 941	45 978	56 968	60 466	61 554	62 785
Tuet ja avustukset	21 951	18 198	21 584	14 819	14 893	14 968
Muut toimintatulot	10 127	8 367	11 630	10 827	10 990	11 155
Toimintamenot	-873 067	-871 584	-895 049	-892 313	-898 092	-894 175
Henkilöstömenot	-427 927	-428 144	-441 814	-467 031	-474 477	-476 339
Palvelujen ostot	-328 676	-320 867	-334 214	-311 975	-314 177	-308 832
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-62 455	-66 218	-60 893	-57 840	-58 997	-60 059
Avustukset	-19 610	-19 354	-20 435	-19 573	-19 687	-19 884
Muut toimintamenot	-34 399	-37 001	-37 692	-35 894	-30 753	-29 061
Toimintakate	-720 587	-737 483	-736 240	-734 622	-737 787	-730 943
Valtion rahoitus	694 504	709 663	709 564	757 084	779 307	775 026
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 143	-3 000	-3 000	-3 900	-4 300	-4 600
Korkotuotot	1 602	0	400	400	300	300
Muut rahoitustuotot	641	600	200	200	200	200
Korkokulut	-3 269	-3600	-3 600	-4 500	-4 800	-5 100
Muut rahoituskulut	-118	0	0	0	0	0
Vuosikate	-27 227	-30 820	-29 676	18 562	37 220	39 483
Poistot ja arvonalentumiset	-15 720	-18 403	-16 500	-18 500	-19 500	-20 000
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 720	-18 403	-16 500	-18 500	-19 500	-20 000
Tilikauden tulos	-42 947	-49 223	-46 176	62	17 720	19 483
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	0	0	446	339	339	339
Tilikauden yli-/alijäämä	-42 947	-49 223	-45 730	401	18 059	19 822
Tunnusluvut						
Toimintatuotot / toimintamenot, %	-17,5 %	-15,4 %	-17,7 %	-17,7 %	-17,8 %	-18,3 %
Vuosikate / poistot ja arvonalent. %	-173 %	-167 %	-180 %	100 %	191 %	197 %
Vuosikate, euroa / asukas	-208,71	-236,26	-227,49	142,29	285,31	302,66
Kumulatiivinen alijäämä (teur)	-34 398	-83 621	-80 128	-79 727	-61 669	-41 847
Kumulat. alijäämä euroa / asukas	-263,69	-641,02	-614,24	-611,17	-472,73	-320,79

Asukasmäärä 31.12.2023

130 451

Tilastokeskuksen ennakkoluku, jota on käytetty v. 2023 tilinpäätöksessä.

Taulukko 40 Tuloslaskelma.

Hyvinvointialueen poistosuunnitelma

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot	
Aineettomat oikeudet	
Liikearvo	
Muut pitkävaikutteiset menot	
Atk-ohjelmistot	
Osallistuminen toisen yhteisön hankkeisiin	
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseräparannusmenot	
Muut	

ESHVA

2 v. tasapoisto
5 v. tasapoisto
2 v. tasapoisto
3 v. tasapoisto
5 v. tasapoisto
3 v. tasapoisto

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

ei poistoaikaa

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset	30 v. tasapoisto
Talousrakennukset	20 v. tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 v. tasapoisto
Asuinrakennukset	30 v. tasapoisto
Kallioluolat ja -tunnelit, väestönsuojat	30 v. tasapoisto

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Maa- ja vesirakenteet	15 v. tasapoisto
Putki- ja kaapeliverkot	15 v. tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 v. tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	15 v. tasapoisto

Koneet ja kalusto

Rautaiset alukset	
Puiset alukset ja muut uivat työkonet	
Muut kuljetusvälineet	5 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkonet	5 v. tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 v. tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. Laitteet	5 v. tasapoisto
Atk-laitteet	3 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	5 v. tasapoisto

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

ei poistoaikaa

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa
---------------------	----------------

9 Investointiosa

Hyvinvointialuelain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman ensimmäinen vuosi on sitova ja jatkovuodet ovat ohjeellisia.

Hyvinvointialueiden investointeja rajoittaa valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuus, ja hyvinvointialueita koskee myös velvollisuus laatia investointisuunnitelma ministeriön hyväksyttäväksi. Tarkoituksena on varmistaa, että hyvinvointialue suunnittelee investoinnit taloudellisesti kestävästi siten, että niihin käytettävissä oleva rahoitus riittää ja että hyvinvointialueiden laajoja investointeja koskevat hankkeet suunnitellaan valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti ja kustannusvaikuttavasti huomioiden muiden hyvinvointialueiden vastaavat suunnitelmat sekä väestön palvelutarpeet. Hyvinvointialueen rahoituksen riittävyys varmistetaan vuosittain vahvistettavalla investointeja varten otettavan pitkäaikaisen lainan ottamista koskevalla rajoitteella eli lainanottovaltuudella. Investointisuunnitelma on hyväksyttävä, jos hylkäämisen kriteerit eivät täyty.

Aluevaltuusto hyväksyi päätöksellään 18.9.2023 § 70 investointisuunnitelman vuosille 2023–2027. Vuoden 2024 talousarvion yhteydessä esitettävä investointisuunnitelma on aluevaltuuston syyskuussa hyväksymän suunnitelman mukainen. Yksityiskohtaisempi investointisuunnitelma on talousarviokirjan liitteenä. Kaikki investointisuunnitelman hankkeet ovat monivuotisia, eikä vuosina 2024–2027 aloiteta uusia hankkeita, sillä Etelä-Savon hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2024. Hyvinvointialue voi kuitenkin käyttää päätettyä lainanottovaltuutta useampana tilikautena, kun se toteuttaa investointejaan usean vuoden aikana investointisuunnitelman mukaisesti. Näin ollen investoinnin rahoittamiseksi otettavaa lainaa voi nostaa useana vuotena ja investointisuunnitelman sisältämät hankkeet toteutetaan vuoden 2023 lainanottovaltuudella. Koska 2023 lainanottovaltuuden käytöstä on tullut päättää jo aiemmin, ei hyvinvointialue pysty tällä hetkellä suunnittelemaan tai vahvistamaan uusia hankkeita myöskään vuosille 2028–2029. Hyvinvointialuelain 16 §:n tarkoittama investointisuunnitelma joudutaan näin ollen toimittamaan ministeriöiden käsiteltäväksi vastaavan kaltaisena kuin vuosilta 2023 ja 2024; syksyllä 2023 vahvistetun investointisuunnitelman mukaisten hankkeiden toteuttamista jatketaan vuoden 2023 lainanottovaltuutta käyttäen.

Investointisuunnitelman päivitystarpeiden johdosta aluehallitus on 26.8.2024 § 182 päättänyt hakea muutosta hyvinvointialueen vuoden 2025 lainanottovaltuuteen. Talousarvion valmisteluhetkellä lainanottovaltuuden muuttamisesta ei ole vielä saatu päätöstä, joten talousarviokäsittelyn yhteydessä investointisuunnitelma on hyväksyttävä voimassa olevan valtuuden mukaisena. Hyvinvointialuelain 16 §:n mukaan investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa 15 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa. Päivitetty investointisuunnitelmakokonaisuus tuodaan toimielinten käsiteltäväksi, mikäli lainanottovaltuuden muuttamista koskevissa neuvotteluissa saadaan myönteinen päätös haetun lisävaltuuden myöntämisestä.

Investointisuunnitelma

Investointisuunnitelma 2023-2027	Toteuma 2023	Toteutumis- ennuste 2024	2025	2026	2027	Yht.
Pysyvät vastaavat						
Sote laite- ja kalustohankinnat	754 900	2 519 895	2 745 105	370 500	195 000	6 585 400
Rakennukset	3 525 700	7 211 815	24 602 485	5 600 000	0	40 940 000
Muut laite- ja kalustohankinnat	490 300	792 373	457 327	0	0	1 740 000
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet -sis. laajakantoiset investoinnit (APTJ)	297 123	2 458 534	6 702 017	4 432 326	3 750 000	16 640 000
Pelastustoimi	183 013	810 421	1 886 566	0	0	2 880 000
Investoinnit yhteensä	5 251 036	13 793 037	36 393 500	10 402 826	3 945 000	68 785 400
HVA yhteensä	5 251 036	13 793 037	36 393 500	10 402 826	3 945 000	68 785 400
Investointeja vastaavat sopimukset (vuokra/leasing)						
Rakennukset	6 880 000	0	12 430 000	0	0	19 310 000
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	1 913 889	1 467 426	1 012 397	393 465	67 263	4 854 440
Muut	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	7 000 000
Omaisuuksien luovutukset						
	0	0	0	0	0	0
Investointituet						
	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	15 444 925	16 660 463	51 235 897	12 196 291	5 412 263	99 949 840

Taulukko 42 Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2023–2027.

Yksityiskohtaisen hankelistauksen sisältävä investointisuunnitelma on talousarviokirjan liitteenä. Investoinneissa noudatetaan aluevaltuuston määrärahasurannan näkökulmasta nettositovuutta. Rakennushankkeet ovat aluevaltuustoon nähden sitovia hankekohtaisesti, ja ne myös raportoidaan tilinpäätöksessä hankekohtaisesti. Sairaaloiden rakennushankkeiden käynnistyminen edellyttää aluevaltuuston yksityiskohtaista erillistä päätöstä. Ennen päätöksentekoa on oltava tiedossa valtakunnallinen linjaus sairaalaverkosta.

Investointisuunnitelman muut taseen pysyviin vastaaviin hankittavat kokonaisuudet eli laite- ja kalustohankinnat, ICT- ja muut aineettomat hyödykkeet sekä pelastustoimen hankinnat ovat aluevaltuustoon nähden sitovia niille varattujen kokonaissummien tasolla. Investointeja vastaavat sopimukset, jotka rahoitetaan vuokratilaisuuksilla, ovat aluevaltuustoon nähden sitovia niille varattujen kokonaissummien tasolla.

Rakennusinvestointien perustelut

Suurin yksittäinen vuoden 2023 lainanottovaltuudella toteutettava investointi on Mikkelin keskussairaalan (MKS) Islabin tilojen (O-osa) ja samassa rakennusosassa sijaitsevien vuodeosastojen perusparannus vuoteen 2027 saakka. Hankkeen arvioitu kustannus on 17,3 miljoonaa euroa. Investoinnilla sairaalan laboratoriotilat

uudistetaan ilman väistötilatarvetta ja saadaan sijoitettua yhteen kerrokseen sekä keskeinen vuodeosastoalue muutetaan vastaamaan nykyisiä vaatimuksia. Ko. rakennuksen 2. kerroksen osalta lopullinen käyttö ratkaistaan lähikuukausien aikana.

Mikkelin keskussairaalan vanhaan hallintorakennukseen (P-rakennus) MKS:n valmistuu vuoden 2025 aikana lastensuojeluyksikkö, jonka kokonaiskustannusarvio on 4,2 miljoonaa euroa. Hanke on alkanut jo vuonna 2024.

Savonlinnan keskussairaalaan (SKS) on tarkoitus toteuttaa pääsairaalan B-osan katon uusiminen, kustannusarvioltaan 1,2 miljoonaa euroa. Lisäksi uusitaan sairaalan lämmönvaihtimet, kustannusarvio 0,2 miljoonaa euroa.

Mahdollisen vuoden 2025 uuden lainanottovaltuuden käytöstä tehdään erillinen päätös myöhemmin.

Kaikkien rakennusinvestointien osalta tehdään lopulliset toteuttamispäätökset, kun hankkeiden kokonaiskustannukset tarkentuvat.

Laite- ja kalustoinvestointien perustelut

Laite- ja kalustoinvestointeihin varatulla määrärahalla katetaan toimialojen kaluston ja teknisten laitteiden uusintaa tarve- ja elinkaariperustaisesti.

Pelastus- ja turvallisuuspalvelut

Esitetyt investoinnit ovat pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ennaltaehkäisytyön palvelutuotannon kalustoinvestointeja. Ne ovat korvausinvestointeja ja niiden avulla turvataan palvelutuotannon jatkuvuus. Suurimpana ryhmänä ovat ajoneuvohankinnat vuosina 2023–2027, yhteensä 2,5 miljoonaa euroa.

ICT ja aineettomien hyödykkeiden perustelut

Vuosille 2023-2027 esitetyt hankinnat ovat 16,6 milj. euroa, josta vuoden 2025 osuus on 6,7 miljoonaa euroa.

ICT-investoinnit on jaettu kolmeen osa-alueeseen, ICT-infrastruktuuri, Sote-järjestelmät (TOSI) ja hallinnon/muut järjestelmät (TORI). ICT-infran osalta suurimmat investointitarpeet kohdistuvat tietoliikenneverkon parantamiseen ja tietoturvan parantamiseen, kotiin vietävien etäkäyttöpalveluiden järjestelmäratkaisuiden kehittämiseen ja automaattisen käyttövaltuushallinnan kehittämiseen. Palvelininfrastruktuurin ylläpito vaatii välttämättömiä investointeja tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi.

Sote-järjestelmien osalta suurimmat investoinnit kohdistuvat asiakas- ja potilastietojärjestelmien integrointiin. Integroinnit nähdään välttämättömiä, jotta organisaation tiedolla johtaminen mahdollistuu sekä kansalaisille pystytään tarjoamaan palveluita kustannus tehokkaasti. Yhtenäiset järjestelmät mahdollistavat myös sote-henkilökunnan liikkumisen työpisteiden välillä. Varaudumme myös kilpailuttamaan yhteiset asiakas- ja potilastietojärjestelmät YTA-alueen yhteistyönä.

TORI-järjestelmien osalta investointeja tarvitaan tiedolla johtamisen järjestelmien kehittämiseen sekä hyvinvointialueen yhteisen kulunvalvonnan ja työajan seurannan -järjestelmien kilpailutukseen ja käyttöönottoon.

Tukipalveluiden laite- ja kalustohankinnat perustelut

Vuoden 2023 lainanottovaltuus sisällytetty jo suunnitelmiin, joten vuoden 2023 lainanottovaltuutta ei ole enää kohdistettavissa uusiin suunnitelmiin.

Mahdollisen vuoden 2025 lainanottovaltuuden käytöstä tehdään erillinen päätös myöhemmin.

Investointeja vastaavat sopimukset

Etelä-Savon hyvinvointialue on esittänyt erillisessä ministeriöille toimitetussa investointisuunnitelmassa sitoutumista sopimuksiin, joiden kautta osa investointiluonteisista hankinnoista toteutetaan.

Kortteli 8:n vuokratustannukset (20 vuoden sopimus) on hyväksytty osana vuoden 2023 lainanottovaltuutta. Varsinainen vuokrasopimus allekirjoitetaan, kun tarkka vuokra saadaan määritellyä ARA-sääntöjen mukaisesti lähellä rakennuksen valmistusajankohtaa.

10 Rahoitusosa ja lainanottovaltuus

Rahoitusosa kuvaa yleiskatteisen rahoituksen riittävyyttä käyttötalouteen, investointitalouteen sekä lainojen lyhennyksiin. Toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa rahoituksellista ylijäämää tai alijäämää. Mikäli luku on positiivinen, yleiskatteinen rahoitus riittää kattamaan vuoden aikana realisoituvat käyttö- ja investointitalouden menot. Mikäli luku on negatiivinen, yleiskatteinen rahoitus ei riitä toiminnan ja investointien rahoittamiseen, jolloin muodostuu rahoitusjäämää, ja joka osaltaan katetaan lainaa nostamalla. Rahoitusosa päättyy osoittamaan hyvinvointialueen maksuvalmiuden muutoksen.

Valtioneuvosto päättää vuosittain hyvinvointialueelle seuraavalle vuodelle lainanottovaltuuden eli valtuuden nostaa pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa pitkäaikaista lainaa ainoastaan investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseen. Lainanottovaltuuden määrään vaikuttavat sekä hyvinvointialueen tuottojen ja kuluja suhde, että lainojen määrä. Lainojen määrässä otetaan huomioon edellisen tilinpäätöksen lainamäärä sekä talousarvion mukaiset lainojen nostot ja lyhennykset. Valtioneuvosto on päättänyt 6.6.2024 hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2025.

Etelä-Savon hyvinvointialueella ei ole lainkaan lainanottovaltuutta vuodelle 2024 tai 2025, joten varsinaisia uusia investointihankkeita ei voida tällä hetkellä aloittaa tällä hetkellä. Hyvinvointialue voi käyttää päätettyä lainanottovaltuutta useampana tilikautena, jos se toteuttaa investointejaan usean vuoden aikana investointisuunnitelman mukaisesti. Vuodelle 2023 suunnitellut hankkeet on mahdollista käynnistää myös seuraavien vuosien puolella, koska vuoden 2023 lainanottovaltuuksiin perustuen hyvinvointialueet voivat nostaa pitkäaikaista lainaa tai tehdä investointeja vastaavia sopimuksia myöhemminkin kuin kyseisenä vuotena.

Varsinainen vuoden 2025 investointisuunnitelma ja aluevaltuustoon nähden sitovat investointien määrärahat vahvistetaan talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Valtioneuvoston Etelä-Savon hyvinvointialueelle vuodelle 2023 vahvistama lainanottovaltuus oli 102,4 miljoonaa euroa, joka on siis käytettävissä edellä kuvatulla tavalla investointisuunnitelman sisältämiin useampivuotisiin hankkeisiin myös seuraavina vuosina. Investointisuunnitelmassa käytetään jäljellä olevaa vuoden 2023 lainanottovaltuutta.

Rahoituslaskelman lainakannan muutoksissa on budjetoituna sekä pitkäaikaisen lainan että lyhytaikaisen lainan nostoja. Pitkäaikaisella lainalla on mahdollista kattaa hyvinvointialueen investointimenoja. Investointien rahoitukseen voidaan nostaa uutta pitkäaikaista lainaa enintään 36,4 miljoonaa euroa vuonna 2025. Lyhytaikaista lainaa käyttötalouteen liittyvän rahoitusvajeen kattamiseksi sekä kassan peruspuskurin rahoittamiseksi ei arvioida tarvittavan lisää suhteessa ennustettuun vuoden 2024 viimeisen päivän tilanteen tasoon.

Etelä-Savon hyvinvointialue on aluehallituksen päätöksen 26.8.2024 § 182 mukaisesti hakenut muutosta vuoden 2025 lainanottovaltuuteen investointisuunnitelman muutos- ja päivitystarpeiden vuoksi. Talousarvion valmisteluhetkellä prosessi uuden lainanottovaltuuden saamiseksi on vielä kesken eikä valtioneuvoston päätöstä uudesta valtuudesta ole vielä saatu. Mikäli lainanottovaltuutta saataisiin neuvotteluiden lopputulemana lisää, ja päätöksessä valtuuden saamiseksi asetettavat ehdot pystyttäisiin täyttämään, tuodaan uuden lainanottovaltuuden mukaiseksi päivitetty investointisuunnitelma erikseen aluevaltuuston hyväksyttäväksi.

Rahoituslaskelma						
<i>Valtuuston nähdn sitovat erät</i>						
Tuhansina euroina	TP2023	Alkup. TA2024	TPE2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TALOUSARVION RAHOITUSOSA						
Toiminnan rahavirta	-22 569	-30 820	-29 676	18 562	37 220	39 483
Vuosikate	-27 227	-30 820	-29 676	18 562	37 220	39 483
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	4658	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-5146	-22 159	-13 793	-36 393	-10 403	-3 945
Investointimenot	-5210	-22 159	-13 793	-36 393	-10 403	-3 945
Rahoitusosuudet investointimenoihin	64	0	0	0	0	0
Pys.vast. hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-27 715	-52 979	-43 469	-17 831	26 817	35 538
Rahoituksen rahavirta	-40 267	36 387	24 228	22 571	-21 425	-30 587
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	2	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	22 159	10 000	36 393	10 403	3 945
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 132	-10 772	-10 772	-13 822	-15 828	-16 532
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-8 893	25 000	25 000	0	-16 000	-18 000
Oman pääoman muutokset	-14 128	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-9 116	0	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	-67 982	-16 592	-19 241	4 740	5 392	4 951
Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot						
Investointien tulorahoitus, %	-523 %	-139 %	-161,2 %	51,0 %	357,8 %	1000,8 %
Laskennallinen lainanhoitokate	-1,21	-1,7	-1,2	0,89	1,8	2,1

Taulukko 43 Rahoituslaskelma.

11 Hyvinvointialuekonserni ja omistajaohjaus

11.1 Hyvinvointialuekonsernin rakenne ja ohjaus

Hyvinvointialuelain 22 §:n ja Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 68 §:n 5 kohdan mukaan aluevaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista sekä konserniohjeesta. Etelä-Savon hyvinvointialuekonserni muodostuu hyvinvointialueesta ja sen tytäryhteisöistä. Tytäryhteisöksi määritellään kirjanpitolain mukaan yhteisö, jossa hyvinvointialueella on määräysvalta osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja on oikeus nimittää enemmistö yhteisön toimielimessä tai hyvinvointialue käyttää muuten tosiasiallisesti määräysvaltaa kohdeyhteisössä.

Omistajaohjauksessa noudatetaan konserniohjetta, jonka aluevaltuusto on hyväksynyt 19.12.2022 § 114. Samassa yhteydessä aluevaltuusto on hyväksynyt omistajaohjauksen periaatteet, jotka ovat seuraavat:

1. Etelä-Savon hyvinvointialue voi omistaa yhtiöitä, joita se tarvitsee suoraan tai välillisesti palvelujen järjestämiseen. Omistaminen voi kohdistua palvelutuotantoon tai niihin liittyviin tukipalveluihin. Omistaessaan yhteisöjä muiden omistajien kanssa hyvinvointialue käy vuoropuhelua säännöllisesti.
2. Omistamista kehitetään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti huomioiden hyvinvointialueen strategia ja konsernin kokonaisuus. Hyvinvointialue tarkastelee omistuksiaan vaikuttavuuden, tuloksellisuuden, riskienhallinnan ja toiminnan kehittämisen näkökulmista.
3. Etelä-Savon hyvinvointialueen omistajuus perustuu omistajasuunnitelmiin. Omistajasuunnitelmissa määritellään yhtiöiden päätoimialatasolla oman toiminnan ja markkinoilla toimimisen suhdetta, tarkoituksenmukaisinta palvelujen järjestämistapaa, konsernin kokonaisuutta sekä toimialan palvelujen järjestämisvastuuta alihankintamahdollisuuksiin.
4. In house -omistaminen on yksi keino organisoida toimintaa. Hyvinvointialueella seurataan markkinoita ja reagoidaan markkinoilla tapahtuviin muutoksiin.
5. Hyvinvointialue asettaa tytäryhtiöille ja soveltuvilta osin osakkuusyhteisöille tavoitteita palvelutuotannon toteuttamiseksi. Tavoiteasetanta tehdään yhdessä palvelutuotannon kanssa.

Hyvinvointialueen konsernissa ainoa tytäryhtiö on sataprosenttisesti omistettu Mikkelin Sairaalaparkki Oy. Muut hyvinvointialueen omistukset ovat osakkuusyhtiöitä (omistus vähintään viidesosa ja enintään puolet) tai sitä pienempiä omistuksia. Hyvinvointialueen yhtiöomistukset on koottu jäljempänä esitettyyn taulukkoon.

Yhteisö	Omistusosuus
2M-IT Oy	3,46 %
Asunto Oy Kotilahdentie 1	22,27 %
Asunto Oy Maaherranpuisto	3,81 %
Asunto Oy Pirtinkulma	8,49 %
BLC Osuuskunta	0,65 %
DigiFinland Oy	2,89 %
Hyvil Oy	4,16 %
Islab hyvinvointiyhtymä	15,75 %
Istekki Oy	0,46 %
Järvi-Saimaan Palvelut Oy	0,97 %
Järvi-Suomen Terveys Oy	25,00 %
Kiinteistö Oy Aurinko Ruka I	16,67 %
Kiinteistö Oy Säästömikko	20,70 %
Kuntien Tiera Oy	0,004 %
Maakuntien tilakeskus Oy	2,40 %
Mikkelin Sairaalaparkki Oy	100,00 %
Monetra Pohjois-Savo Oy *	0,19 %
MPY Osuuskunta	0,89 %
Pieksämäen Tukipalvelut Oy	39,90 %
Sakupe Oy	0,03 %
Sansia Oy	2,00 %
Sarastia Oy	0,00006 %
Servica Oy	0,05 %
SOTEVirtuaalikirjasto Oy	14,29 %
Suomen luotto-osuuskunta	0,003 %

Taulukko 44 Hyvinvointialueen yhteisöomistukset.

* Osakkeita tarjottu muiden osakkaiden ostettavaksi osakassopimuksen mukaisesti.

Osa Eloisan yhteisöomistuksista on hankintalain mukaisia sidosyksiköitä eli ns. inhouse-yhtiöitä. Suomen hallitusohjelmassa on kirjaus, joka voi toteutuessaan rajoittaa jatkossa merkittävästi inhouse-yhtiöiden omistajien määrää ja edellyttää uudelleenjärjestelyjä yhtiöiden omistuksissa. Hallitusohjelmassa esitetään mm. 10 % vähimmäisomistusrajaa sidosyksiköille. Mahdolliseen tulevaan lainsäädäntömuutokseen on syytä varautua myös Eloisan toiminnassa.

11.2 Tytäryhtiölle asetettavat tavoitteet

Mikkelin Sairaalaparkki Oy

Aluevaltuuston vahvistamien omistajaohjauksen periaatteiden mukaisesti talousarviossa asetetaan tavoitteet Mikkelin Sairaalaparkki Oy -tytäryhtiölle.

Yhtiölle asetettavat tavoitteet

Mikkelin keskussairaalan kupeessa sijaitsevan pysäköintitalon taloudellisen kannattavuuden arvioidaan kohe-
nevan alueen pysäköintitarpeen vakiintuessa. Talousarviovuonna 2025 yhtiön tavoitteena on toimia liiketalou-
dellisesti kannattavasti pyrkien vähintään nollatulokseen. Toiminnallisesti yhtiö jatkaa pysäköintipalveluiden
tarjoamista asiakasystävällisesti ja tehokkaasti niin hyvinvointialueen henkilökunnalle kuin asiakkaillekin.